

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198751

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K 82

Accession No. K 2656

S 17 A

Author

శ్రీ పద్మ

Title

శ్రీ పద్మ చంద్రావళి. 1143.

This book should be returned on or before the date
last marked below.

7

ಶಕ್ತಿಭದ್ರ ಮಹಾಕವಿಯು

ಶಿಶುಶ್ರೀಮನ್ ಚೂಡಾಮಣಿ

(ಕನ್ನಡ)

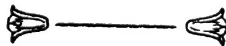

ಬರೆದವರು

ವಿದ್ವಾನ್ ಎಂ. ರಾಮಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.
ಸಂಸ್ಕೃತ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಮತ್ತು ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್
ಇಂಡಿಯನ್ ಲಾಂಗ್ವೇಜಸ್
ಸೈಂಟ್ ಜೋಸೆಫ್ಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ದೇಶಬಂಧು ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಕೋಟೆ-ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

೧೯೪೩

ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ]

[ಬೆಲೆ ೧—೪—೦

ಸಮರ್ಪಣೆ

ಶ್ರೀರಾಮ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ
ತೋರೆನ್ನೋಳ್ ಕೃಪೆಯನತುಲವಿಕ್ರಮ ಸೀತಾ |
ಕಾರಣದಿಂ ರಕ್ತಸರಂ
ಮಾರಗೆ ಬಲಿಯಿತ್ತು ದೇವದೇವನೆ ಕಾಯ್ತಿ ||೧||

ರಾಮನೊಳನುಪಮಭಕ್ತಿ
ಕಾಮಿತಮಂ ಕುಡುಗುಮೆಲ್ಲಮಂ ಪರದೊಳಮಿ |
ನ್ನೀ ಮಹಿಯೊಳ್ವೇಳ್ವದದೇಂ
ರಾಮಾರ್ಪಿತಜೀವಿತಂಗೆ ತಲ್ಲಳಮಿಲ್ಲಂ ||೨||

ಕಾವುದು ಸೀತಾರಮಣನೆ
ಪಾವನನಾಮಾ ದಯಾದ್ರೂಮಾನಸ ಹನುಮ |
ತ್ಸೇವಿತ ಶರಣಾಗತರನ
ದಾವಗಮೆಮ್ಮಂ ತ್ರಿಲೋಕಸಂಸ್ತುತಮಹಿಮಾ ||೩||

ದಶರಥರಾಮ ಲೋಗರನನುಗ್ರಹಿಸಲ್ತಳೆದೈ ನೈರೂಪಮಂ
ವಿಶದಚರಿತ್ರದಿಂ ಮುದದೆ ದುಷ್ಟರುಮಂ ಸ್ವಪದಾಬ್ಜದೊಳ್ಳಿವೇ |
ಶಿಸಿ ಪೊರೆದೈ ಅದೆಂತು ನೆರೆ ಬಣ್ಣೆಪೆನಾಂ ಕೃಪೆಯಂ ನಿನತ್ತು ಭ
ಕ್ತಿಸುಲಭ ನಿನ್ನನಾಶ್ರಯಿಪ ಕಿಂಕರರಂ ಪೊರೆಯೆಮ್ಮನಾವಗಂ ||೪||

ನನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಕೈ. ವಾ. ಎಂ. ನಾರಾಯಣಭಟ್ಟರ
ಸವಿನೆನಹಿಗಾಗಿ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆವೂವನ್ನು
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಾದಾಂಬುಜದಲ್ಲಿ
ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಓದುಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿರಿಸುವಾಗ ಏನಾದರೊಂದು ವಿಶೇಷ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಗ್ರಂಥಕಾರನಾಗಲಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರಾಗಲಿ ಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ನಾನಾದರೆ ಅಂತಹ ಕಾರಣವಾವುದನ್ನೂ ಕೊಡಲೆಳಸುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನೀ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಬಗೆಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಯಾವ ಬೆಡಗೂ ಇರುವುದೆಂದು ನಾನೆಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಗುಣವಾವುದಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದು ಮೂಲಗ್ರಂಥಕಾರನಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರಮಹಾಕವಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕವು ಹೃದಯಹಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಲು ತೊಡಗಿದೆನು. ಈಗ ಇದನ್ನು ಸಹೃದಯರಾದ ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಡುವೆನು. ಹಳಗನ್ನಡದ ಸೊಬಗು ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವೆನು. ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಿಶ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದೆನು. ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಹೊಸದಾರಿಯಾಗಲೆಂದು ಹವಣಿಸುವೆನು. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುವುದು ಬರೆಹಗಾರನ ಹೆಗ್ಗುರಿಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿರಬೇಕು. ಹೇಗಾದರೂ ಇಂಗಿತವನ್ನಿ ತರರಿಗರುಹಿದರೆ ಸಾಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟಪದಗಳಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು; ಪ್ರಸಾದಮಾಧುರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ನಡೆವನನಿಗೆ ತೊಡಕುಗಳು ಬರುವವಷ್ಟೆ. ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲರುವ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನಿಡಲು ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನೀ ಕೃತಿಯ ನೆರವಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಶಕ್ತಿಭದ್ರಮಹಾಕವಿಯ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ, ಕಥಾನಾಯಕನ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನೂ, ಸೀತೆಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಭ್ರಾತೃಸೇವಾತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅರಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಾದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾದಂತಾಗುವುದು.

ಶಕ್ತಿಭದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣ (ಕೇರಳ) ದೇಶದವನೆಂದು ನಾಟಕದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು—(ಪುಟ ೨ 'ತೆಂಕಣನಾಡಿಂದ ಬಂದ...').

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ಕೃಷ್ಣ ಪಿಶಾರಟಿಯವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಇವನು ತಿರುನಾಂಕೂರಿನ ಚಿಂಗನ್ನೂರು ಗ್ರಾಮವಾಸಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಕೇರಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಮೊದಲು ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥವು ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಟಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಕೇರಳದ ಅರಸನಾದ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೫--೧೫೫) ಕುಲಶೇಖರ ವರ್ಮನು ಕೇರಳದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನೆಂದೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟು. ಇವನು 'ತಪತೀಸಂವರಣ' ಮತ್ತು 'ಸುಭದ್ರಾ ಧನಂಜಯ' ವೆಂಬೆರಡು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಶಕ್ತಿಭದ್ರನು ಇವನಿಂದ ಮೊದಲಿನವನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಇದು ಅಸಂಬದ್ಧವಲ್ಲವೇ? ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥವು ತೆಂಕಣ ನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದರೆ....' ಎಂಬ ನಟಿಯ ಮಾತೆ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗುವುದು. ಈ ಕವಿಯು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ, ಆಶ್ವರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ ಗ್ರಂಥವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅದ್ಭುತ ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೆಂದೂ ಕೇರಳದೈತಿಹ್ಯವೊಂದು ನುಡಿವುದು. ಮೇಗಣೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕವಿಯು ಕ್ರಿ. ಶ. ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಇದ್ದನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದು. ಇವನು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆದ ಕವಿಯು. ಇವನ ನಾಟಕವು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಟಗಾರರಾದ ಚಾಕ್ಯಾರಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತುವಂತೆ. ಈ ಕವಿಯು 'ಉನ್ನಾದವಾಸವದತ್ತಿ' ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಭಾಸನದೆಂದು ಈಗ ವಿದಿತವಾಗಿರುವ "ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಕಗಂಧರಾಯಣ" ನಾಟಕವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರಾದ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕುಪ್ಪುಸ್ವಾಮಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತಿರುವರು. * ಭಾಸನಾಟಕಚಕ್ರವೆಂದು ಹೆಸರುವಡೆದ ೧೩ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನು ಶಕ್ತಿಭದ್ರನೇ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಶ್ರೀಪಿಶಾರಟ ಮೊದ

*ಬಾಲಮನೋರಮಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಆಶ್ವರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಮತವು. ಇದು ಯುಕ್ತಿಬಾಹಿರವಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿಗೂ ಆ ನಾಟಕಗಳಿಗೂ ಹಲವು ಸಮಾನಧರ್ಮಗಳು ಕಂಡುಬರುವುವು.

ಪ್ರೊ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಈ ಕವಿಯು ಕಾಲಿದಾಸನನ್ನೂ, ಭಟ್ಟನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸುವನು. ಪ್ರೇಗ್ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚಾರ್ಯರಾದ ಪ್ರೊ. ವಿಂಟರ್ನಿಟ್ಟರು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವರು—“ಭವಭೂತಿಯ ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯು ರಾಮನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಭವಭೂತಿಯು ಶಕ್ತಿಭದ್ರನಿಂದ ಉತ್ತಮ ಕವಿಯು ; ಆದರೆ ನಾಟಕೀಯವಸ್ತು ಅಭಿನಯಾರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶಕ್ತಿಭದ್ರನ ನಾಟಕವು ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತವನ್ನೂ ಮೀರುವುದು.” *

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಚಮತ್ಕೃತಿಜನಕವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿರುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅದ್ಭುತಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನೂ ಅದ್ಭುತಾಂಗುಳೀಯಕವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸಿದುದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರಿದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಲ್ಲುವುದು. ಮೊದಲನೆಯಂಕದಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೩ ಶ್ಲೋ-೬) ಶೂರ್ಪಣಖೆಯ ಸುಂದರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಅದ್ಭುತರಸವು ಮೊಳಕೆಯಾಗುವುದು. ದ್ವಿತೀಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸೀತೆಯ ಅನ್ಯಾದೃಶ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ (ಪುಟ ೧೪-೪) ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅದು ಚಿಗುರುವುದು. ಮೂರನೆಯಂಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನೂ ಅದ್ಭುತಾಂಗುಳೀಯಕವನ್ನೂ (ಪು. ೨೬-೧೦) ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕನಕಮೃಗವನ್ನೂ (ಪು. ೨೬-೧೧) ನೋಡಿ ಸೀತಾರಾಮರು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗುವರು. ಅದರಿಂದ ಅದ್ಭುತ ರಸವು ಸರ್ವಾಂಗ ಪರಿಪೋಷನೆಯಾಗುವುದು. ನಾಲ್ಕನೆಯಂಕದಲ್ಲಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸೀತೆಯು ರಾವಣನ ಮಾಯೆಯನ್ನರಿತು ವಿಸ್ಮಯಪಡುವಳು. ಐದನೆ

* ಕುಪ್ಪುಸ್ವಾಮಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕಮ್ಮೆ ಮೊರೇಶನ್ ಗ್ರಂಥ, ಪುಟ ೩

ಯಂಕದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ವಿಪ್ರಲಂಭಾಭಾಸವೂ, ಸೀತೆಯ ಉದಾತ್ತವಿಪ್ರಲಂಭವೂ, ಮಂಡೋದರಿಯ ಆಶ್ಚರ್ಯೋಕ್ತಿಯೂ (ಪು. ೫೯, ಈಕೆ ಬಹು ಧೀರೆ....) ಈ ರಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುವು. ಆರನೆಯಂಕದಲ್ಲಿ ಧೃತಿ, ದೃಷ್ಟಿ, ಮತಿ, ದಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನಾದ ಹನುಮಂತನು ಅದ್ಭುತಾಂಗುಳಿಯಕವನ್ನು ಸೀತೆಗಿತ್ತು ಅವಳಲ್ಲಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನೂ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ ತೆಗೆದೊಯ್ಯುವನು. ಕೊನೆ ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಗಳ ಶಿರೋರತ್ನವಾದ ಸೀತೆಯ ಜಾತವೇದೋ ವಿಶುದ್ಧಿಯು ಕಾಣುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ನಾರದನೊಡನೆ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗುವರು. ಇಂತೀ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರದ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ದೃಶ್ಯಗಳು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಕಣ್ಣಿನೆದುರಲ್ಲಿ ಸರಿದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಹೃದಯವನ್ನು ತಲ್ಲಿನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುವು. ಇದರ ಹೆಸರು ಸರ್ವಥಾ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಲೋಕೋಕ್ತಿಗಳೂ ಮಧುರ ವಚನವಿನ್ಯಾಸಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುವು—‘ ಸಮಾಧಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕವನ್ನರಿಯದು’ (ಪುಟ ೪) ‘ ಕಾದಲ್ಮಿ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾರ್ಪುದೆ ? ’ (ಪು. ೬) ‘ ಸೇವ್ಯಂ ಗುಣಮೆ ಜನಗೆ.... ’ (ಪು. ೨) ಎಂಬ ನುಡಿಯು ಎಷ್ಟು ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿರುವುದೆಂದು ವಾಚಕರು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಗದವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನೆಸಗಿದ ಮೈಸೂರು ಪೇಪರ್ ಮಿಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಮಣಿಯಾಗಿರುವೆನು. ಇದನ್ನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ದೇಶಬಂಧು ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುವೆನು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಸರ್ವವಿಧದ ನೆರವನ್ನೂ ಇತ್ತು ನನ್ನ ಮಿತ್ರವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು.

ಅಲ, ಈಸ್ಟರ್ನೋಡ್,
ಬಸವನಗುಡಿ,
೧೭ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೪೩

ಇಂತು,
ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಿಗರ ನೇಹವನ್ನು ಬಯಸುವ
ಎಂ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ.

ಶ್ರೀ:

ಶಕ್ತಿಭದ್ರಮಹಾಕವಿಯು ಆ ಶ್ವ ಯ ಿ ಚೂ ಡಾ ಮ ಣಿ

ಒಂದನೆಯಂಕ

ನಾಂದಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

(ಸೂತ್ರಧಾರನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಸೂತ್ರಧಾರ—

ಶ್ರೀಮನ್ನೀಲಭುಜಂಗಳಿಂ ತೆರೆಗಳಂ ಮುಕ್ತಾವಳೀಜಾಳದು
ದ್ವಾಮಾಕಾರದ ಫೇನರಾಶಿಯನನಂತಾಹೀಶರತ್ನ ಪ್ರಭಾ |
ಸ್ತೋಮೋನ್ನೇಷದಿ ಕೆಂಕಮಂ ಪುರುಳ್ಳಳಂ ಪೆರ್ಜೋತಿಯಂಸಂಕುವಂ
ಶ್ಯಾಮಂ ತಾಳ್ವ ಸಮುದ್ರದೊಳ್ಪೊರೆಗೆ ಪಟ್ಟಂ ನಿಮ್ಮನಲ್ಪಾಬ್ಬಿವೋಲಾ ||

(ಅತ್ತಿತ್ತ ನಡೆದು ನೇಪಥ್ಯದತ್ತನೋಡಿ) ಆರ್ಯ, ಇತ್ತ ಬಾ.

(ರಂಗಂಬೊಕ್ಕು)

ನಟ—ಆರ್ಯನೆ, ಇದೊ ಬಂದಿರುವೆನು.

ಸೂತ್ರ—ಪ್ರಿಯೆ,

ಜನರಂಜನಮನ್ಯರ ನೆರ

ವಿನ ಬಲದಿಂ ಸಾಧ್ಯಮಂತೆ ಭರತಾದಿಗಳಿಂ |

ತನಿವೆರ್ಚಿದ ಪೆರ್ವಿಣ್ಣಂ

ಜನನಾಥಂಬೊಲ್ಲು ರೂಪದೇಶದೆ ಪೊತ್ತಿಂ || ೨ ||

ನಟ—ಆರ್ಯನ ಮೊಗವಣ್ಣವೆ ಕಾರ್ಯಗೌರವವನ್ನ ಸೂಚಿಸುವುದು.

ಸೂತ್ರ—ಸತ್ಯ. ಸುಂದರಿ, ಅಸಾಮಾನ್ಯಮಾರ್ಗವು ಹಲವರಿಗೆ
ದುರ್ಗಮವಷ್ಟೆ.

ನಟ—ಆರ್ಯ, ಅದೆಂತು ಅಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವೆ ?

ಸೂತ್ರ—ಪ್ರಿಯೆ ‘ ತೆಂಕಣ ನಾಡಿಂದ ಬಂದ ಅಶ್ವರ್ಯಚೂಡಾ ಮಣಿಯೆಂಬ ಕನ್ನಡನಾಟಕದ ಸೊಬಗನ್ನು ಅಭಿನಯದಿಂದ ಸವಿಯಲು ಬಯಸುವೆವೆ’ಂದು ಮಹಾನುಭಾವರಾಣತಿಯಿತ್ತಿರುವರು.

ನಟ—ಆರ್ಯ, ಇದು ಅಸಂಬದ್ಧವಲ್ಲವೆ? ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥವು ತೆಂಕಣ ನಾಡಿಂದ ಬಂದರೆ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹೂವುಂಟಾಗುವುದು; ಮಳಲಿಂದೆಣ್ಣೆ ಬರುವುದು.

ಸೂತ್ರ—ಪ್ರಿಯೆ, ಹಾಗೆನ್ನ ಬೇಡ. ಗುಣವನ್ನು ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಳು ; ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಮೇಗಣ ಅತ್ಯಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ನೋಡು—

ಸೇವ್ಯಂ ಗುಣಮೆ ಜನರ್ಗೆ ದಿ
ಶಾನ್ಯತ್ಯಯಮಲ್ಪಿದರ್ಕುದಾಹೃತಿ ನಿನ್ನಾ |
ನವ್ಯಮೆನಿಸ ಬಾವನ್ನಂ
ಭವ್ಯಸ್ತನದೊಳ್ಳುಧಾಂಶುಗೌರಂ ಹಾರಂ || ೩ ||

ನಟ—(ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ನೋಡಿ) ನಿನ್ನ ಮಾತು ಯುಕ್ತವು. ಆ ನಾಡು ರತ್ನಾಕರವೆ. ಪ್ರಿಯನೇ, ನಾಟಕದ ಹೆಸರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಬೇರೂರಿಗೆ ಕಳುಹಲೆಳಸುವ ಕಬ್ಬಿಗನವನಾರು? ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಬ್ಬದುಣಿಸನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಿಗನಾರು?

ಸೂತ್ರ—ಪ್ರಿಯೆ, ಕೇಳು:—ಈ ನಾಟಕವು ‘ ಉನ್ನಾದವಾಸವದತ್ತಿ’ ಮೊದಲಾದ ಕಬ್ಬಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರಮಹಾಕವಿಯ ಹೆಬ್ಬಗೆಯ ಸುಗ್ಗಿ. ಇದನ್ನು ಪೌರಸ್ತ್ಯಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚಾರ್ಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಈಗಲೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಲ್ಲ ಕೊಂಡುಕೊನೆವಂತೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ನೀನೂ ಉಚಿತ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಪಂತು ಗಮನವನ್ನಿಡು. ನಾನೂ ಮಹಾನುಭಾವರನ್ನಿಂತು ಬಿನ್ನವಿಸುವೆನು.....ಓಹೋ! ಏನಿದು? ನಾನು ಬಿನ್ನವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲು ಏನೋ ದನಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏನೆಂದು ನೋಡುವೆನು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವಿದೆಯ ದನಿಯಾಗುವುದು)

ಅಶ್ವರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ

ಸೂತ್ರ—ಇರಲಿ ; ಅರಿತೆನು.

ಇನಿಯಳೊಡನಿರ್ಪ ರಾಮಂ

ಗನುಜಂ ಸಾಮಿತ್ರಿ ಪೇರಡವಿಯೊಳ್ಳಮೆದಂ |

ಮನೆಯಂ ಪಚ್ಚೆಲೆಯಿಂದಂ

ಬನಮಿಗಮಂ ಜ್ಯಾನಿನಾದದಿಂದೋಡಿಸುಗುಂ ||

(ಹೋಗುವರು)

|| ಸ್ಥಾಪನೆ ||

(ಬಿಲ್ಲಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—

ಜ್ಯಾಘೋಷಂಗಳಿನೋಡಿಸೆಂ ತಗುಳೆವರ್ಪಾರ್ಪೆಯ್ಗೆ ಸಿಂಹಾದಿ ಭೀ

ದೌಘಶ್ವಾಪದವೃಂದಮಂ ಸದನಮಂ ಪರ್ಣಂಗಳಿಂ ತೀರ್ಚುವೆಂ |

ಮಾಘೋದ್ಯತ್ಸಮದಿಂದೆ ಪಳೆಯುಮನಾಂ ಪರ್ವತ್ತದಿಂ ಪೀಠಮಂ

ಪ್ರಾಪ್ತಾತೀತ ವಿಭಾಗಮಂ ತಳಿವೆನೊಳ್ಳೀರಿಂದೆ ನಲ್ವಾಂಗಿನಿಂ || ೫ ||

(ಅಂತೆಗೆಯ್ದು) ಎಂತೆಂತೋ ಅಣ್ಣನಾಣ್ಣನನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿತ್ತು ಅಃ
ವಿಪನ್ನರವಸ್ಥೆ ಮೇಧಾವಿನಿಯಲ್ಲೆ! ಈಗ ನಾನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಎಲೆ
ಮನೆಯನ್ನು ಗೋದಾವರೀತಟದೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೊಡನೆ ದಾರಿನಡೆ
ಯಿಂದೊದವಿದ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ತರಂಗಮಾರುತದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸುವೆನು.

(ಅತ್ತಿತ್ತ ನಡೆದು ನೋಡಿ)

ಓಹೋ! ಕಾಡಿನೊಳಗಸಂಭಾವ್ಯವಾದುದೀ ರೂಪು; ಏಕೆಂದರೆ

ನಾಕಂ ಮೇಣ್ಣಿರೆ ಪೆತ್ತುದೊ

ಈ ಕುಡುವುರ್ವಗಳಸಮೊಲೆನಿಡುಗಣ್ಣೆಡಗಿಂ |

ಬಾಕುಳಿಯಿಂದೆಸೆವಚ್ಚರಿ

ಯಾಕರಮಂ ಚೆಲ್ವುವೆತ್ತ ಮೊಂಪುಳಿವಣಿಯಂ || ೬ ||

(ಮನೋವಿಕಾರವನ್ನು ತೋರಿ)

ಎನಿದು? ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಲ್ಲವೆ?

ಇವಳ್ಳೂಲೋಕಸ್ಥಾನಮನೊ ಬದಿಲಾಣ್ಮೂರನೊ ಕರಂ
ನಿವಾಸಕ್ಯಾಧಾರಾವನಿಯನೊಸೆದಾರಯ್ದು ತಗುಳ್ಳೆ |
ನ್ನ ವಾಮಾಂತರ್ವ್ಯಾಪಾರಮದುಡಿಗೆ ಸಲ್ಲಂ ಕುಮತಿಗಾಂ
ಹವಿಸ್ಸೆಂತವ್ವೆಂ ಕಂತುಗೆ ವಶಿಯೆನೆಮ್ಮಣ್ಣನಣುಗಂ || ೭ ||

(ಆಮೇಲೆ ಮನೋಹರವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿ ಶೂರ್ಪಣಖೆ ಬರುವಳು)

ಶೂರ್ಪ - (ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡು) ಹಂ, ಇವನೂ ಅವನೆ.

(ನಾಣನ್ನು ತೋರುವಳು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಈಕೆಯಾಚರಣೆ ವಿರುದ್ಧ ವಾಗಿರುವುದು ; ಏಕೆಂದರೆ

ತವಸಿಯೆನಾಂ ಬಿರುಗಣ್ಣಿಂ

ದವಲೋಕಿಸೆಯುಂ ಮನೋಜದಯಿತೆವೊಲೀ ಪೆ |

ಣ್ಣವೆ ನಾಣ್ಣುತೆ ಪೂವುಡಿಯಿಂ

ದೆ ವಿಚಳಿಪನ್ನಂ ದ್ವಿರೇಫಮಾಸ್ಯಮನೀಳ್ಳುಂ || ೮ ||

ಶೂರ್ಪ—(ಸ್ವಗತ) ಇವನೂ ಏನನ್ನು ಹೇಳುವನೋ! ಇರಲಿ ;
ಹೀಗೆ ನುಡಿದೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಫರ್ಯ, ಇತ್ತ ಬಾ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಸಮಾಧಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕವನ್ನರಿಯದು.

(ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗುವನು)

ಶೂರ್ಪ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ) ಆರ್ಯನೆ, ಶರಣು ಹೊಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣನ್ನು
ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ
ದಶಾಭೇದದಿಂದ ಶೋಚನೀಯನಾದ ಗುರುವಿನ ಕಟ್ಟಾಣತಿಯೆ ಇದಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವು.

ಶೂರ್ಪ—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವಿನ ಅಣ್ಣ
ಯನ್ನು ನೀನು ಮೀರಲಾಗದು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಕೋಪಗೊಂಡು) ಆ: ! ನನ್ನನ್ನಾ ಜ್ಞಾಪಿಸುವನವನಾರು ?

ಶೂರ್ಪ—(ಭಯವನ್ನು ತೋರಿ) ಆರ್ಯ, ದಯೆದೋರು ; ದಯೆ ದೋರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನೆ ಆಣತಿಯನ್ನೀವನು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಸ್ವಗತ) ಹಾ ! ಈಕೆ ಮೊದಲೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿರುವಳು. ಇರಲಿ. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದುದರಿಂದಿವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಭದ್ರೆ, ಅಣ್ಣನೇನೆಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸುವನು ?

ಶೂರ್ಪ — ಆರ್ಯನು ಕೇಳಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಮನಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವೆನು.

ಶೂರ್ಪ—ಆರ್ಯ, ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನು ಅಣ್ಣನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಾಣತಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಕೆಯ್ಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ) ನೋಡು—

ಮರಗಳ್ವಲ್ಕಲಮಂತೆ ಕಂದಫಲಮೂಲಂ ದರ್ಭೆಯುಂ ನಾಂದ ಶೀರ್ಷರುಹಾಶ್ಲೇಷಮಿವೆನ್ನ ಗೇಹಮುಡುಗನ್ನಂ ಸೆಚ್ಚೆಯೊಲ್ಲೀಸಕಂ ! ಹರಿಣಾಕ್ಷೇ ಪೆರತೇಂ ವೃಗಂಬೊಲಟವೀವೃತ್ತಂಗೆ ನೀಂಭಾಜನಂ ಕರಮಲ್ತಿತ್ತ ತಮೋಧನರ್ತಪವಗೆತ್ತಲ್ಕವೃವಿಲ್ಲಂ ಸತೀ || ೯ ||

ಶೂರ್ಪ—ಇದು ಸಟಿ, ಇದು ಸಟಿ. ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದರೊ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನಿರುವನಷ್ಟೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಹೆಣ್ಣೇ, ನಮ್ಮಣ್ಣನ ನಡೆಹವನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿ ನೀನರಿಯೆ.

ಶೂರ್ಪ—ಅದೆಂತು ? ಅದೆಂತು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಎಷ್ಟರವರೆಗೆ ಆರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲವನ್ನೂ, ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ಭರತನನ್ನೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ಒಂದೇ ನೋಂಪಿಯನ್ನಾ ಚರಿಸುವನು.

ಶೂರ್ಪ—ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಳೇನನ್ನು ಮಾಡುವಳು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ— ನಾನು ಮಾಡುವುದನ್ನೆ.

ಶೂರ್ಪ—ಆಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೆಂತು ಪಚರಿಸುವಳೋ ಅಂತೆ ನಾನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಚರಿಸುವೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಭದ್ರೆ, ಇದೂ ಬೇಡಲು ತಕ್ಕುದಾದ ಹುರುಳಿ? ನೋಡು—

ಜಗದೊಳ್ಬುದ್ಧಿಯುತರ್ಮಾ

ನಿಗಳೆಲ್ಲರ್ಕೆಡೆಪಲಾವುದಂ ಮೊಗಸಿದಪರಾ!

ಮೃಗಲೋಚನೆ ನೀನಾವೂ

ಳಿಗಮಂ ತಾನಾಟಿಸುತ್ತಿ ಕಿರುಕುಳಳಾದೈ || ೧೦ ||

ಶೂರ್ಪ—ಆರ್ಯ, ಕಾದಲ್ಮೆ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾರ್ವದೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಸ್ವಗತ) ಇಂತು ನುಡಿವೀ ಹೆಣ್ಣನ್ನೆಂತು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಿ! (ಆಲೋಚಿಸಿ) ಇರಲಿ; ಕಂಡೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಭದ್ರೆ, ಅಣ್ಣನು ಎಲೆಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕುಬಳಿಕ ನಾನು ಬೇಕಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವೆನು.

ಶೂರ್ಪ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನಾವರ್ಣಶಾಲೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುವೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಸ್ವಗತ) ಆಗಲೆಂತಾದರು. ಕಾಲಕ್ಷೇಪವು ತೊಡರುಗಳನ್ನು ತಂದಲ್ಲದೆ ಬಿಡದು. (ಪ್ರಕಾಶ) ನಿನಗಿಷ್ಟವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ.

ಶೂರ್ಪ—ಆರ್ಯನಪ್ಪಣೆ. (ಹೋಗುವಳು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಈಕೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದೊಳ್ಳಿತು; ಏಕೆಂದರೆ—

ಬೇಡರ್ಗಸದಳಮಾದೀ

ಕಾಡೆತ್ತೊಚ್ಚೀರಗಣ್ಣ ಪೆಣ್ಣೆವಳೆತ್ತಲ್ |

ಬೀಡಂ ನಚ್ಚುವನಾವಂ

ನೀಡುಂ ಹೇಮಾಬ್ಬಿನೀಮರಾಳದ ಕಡಲೊಳ್ || ೧೧ ||

ಇದೆ ನನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಬರದಾಣವು.

(ಸೀತೆಯೊಡನೆ ರಾಮನು ಬರುವನು)

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಹೊಳಲಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಹಿರಿದೆಂದು ನನಗೆ ಕಾಣುವುದು. ನೋಡು—

ಪೂದೊಂಗಲ್ಲಂಪಳುಕೆಡ್ಡಮರದುರುಗಲಿಂ ಗಾಡಿವೆತ್ತೀ ವನಂಗಳ್
ನಾದೋರೂದ್ಯಾನದೇಶಂ ಝರಜಲದಮನೋಹಾರಿ ಶೈಲಂಗಳಕ್ಕುಂ
ಮೋದಾಕ್ರೀಡಾದ್ರಿಯೂರ್ಮಿಪ್ಲವವಿಹಗನದಂ ಘರ್ಮ

ತೋಯಾವಗಾಹಂ

ನಾದೇಯೋರ್ವೀಸರೋಜಾಳಿಯ ಪರುಸದೆ ತಣ್ಣಮ್ಮೆಲರ್ಮಿತ್ರ

ವರ್ಯಂ || ೧೨ ||

ಸೀತೆ—ನಾಥ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಷ್ಟು ಬೇಸರುಪಡದಿದ್ದರೆ ಬದುಕಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವಿಲ್ಲಿಯೆ ವಾಸಮಾಡಲು ನನಗಾಸೆಯುಂಟು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ಅಣ್ಣನಿರುವನಿಲ್ಲಿ. ಅಕ್ಕಟಾ ! ವಿಧಿಯ, ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ, ಕೈಕೇಯಿಯ ಮಾಟವೆಷ್ಟು ಕಠೋರವು ! ತಾಯೆ ಕೈಕೇಯಿ,

ಆರ್ಯಂ ಪಟ್ಟಿಯನುಟ್ಟುದಂ ಬಿಸುಟರಂ ಕೆಯ್ಯೊಂಡನೀ ಚೇರಮಂ
ದುರ್ಯಾಣಾಟವಿಯೊಳ್ಳುಗೇಂದ್ರಪಥದೊಳ್ಳೈದೇಹಿ ಕಾಲಿತ್ತಪಳ್ |
ಕಾರ್ಯೋತ್ಸಂ ಭರತಂ ಪೊಲಂಬುಗಿಡುಗುಂ ದುಮ್ಮಾನದಿಂ ಕೋಸಲಂ
ವೀರ್ಯಾತೀತಮದಿಂತು ರಾಜನಳಿದಂ ನಿನ್ನ ಪುರ್ವ ಸರ್ವಂಕಷಂ ||

|| ೧೩ ||

ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೀಗ ಹೋಗುವೆನು. (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಆರ್ಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಕೊನೆಗಂಡಿತೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆರ್ಯ, ಹೌದು.

ರಾಮ - ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯು.

ಲಕ್ಷ್ಮ- ಅಣ್ಣನಪ್ಪಣೆ. ಇತ್ತು ಬನ್ನಿರಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ನಡೆವರು)

ರಾಮ—(ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮೊಗಬಣ್ಣವನ್ನು ಕಂಡು) ಮಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ,
 ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಮುನೀಂದ್ರವೃಂದಕೆ ತುಳಲೈಯ್ದಿಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಾಪಗಾ
 ಸುಪ್ತೇತ್ರಂಗಳನೋತು ಕಂಡು ವನದೊಳ್ಸಯ್ಯಂ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯಂ |
 ಚಕ್ಷುರ್ಗೋಚರಮೆಂಬಿನಂ ತಳೆದುದರ್ಕಾಮಲ್ತೆ ಕೈಕೇಯಿಯೇ
 ಸ್ವಕ್ಷತ್ರೋಚಿತವಾನಧರ್ಮಕೆ ನಿದಾನಂ ವ್ಯಾಜದಿಂದೊಳ್ಳಿದಳಾ
 || ೧೪ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—‘ ಗುಣವಂತರಿಗೆ ದೋಷಗಳಿಂದಿಲ್ಲ ’ ವೆಂಬೀ ನಾಳ್ನಡಿ
 ಹುಸಿಯಲ್ಲ.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಇನ್ನೂ ತಾಯಮೇಗಣ ನಿನ್ನ ಕೋಪವು ತಣಿ
 ದಿಲ್ಲವೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಏಣ್ಣಾ,

ಪದೆಸಿಂ ತಾಯ್ವಿರ ಕಣ್ಮಲಬಿರಿಯೆ ಮೇಣ್ಣಾಲಸ್ಸನೆ ವಕ್ಷೋಜದೊ
 ಳ್ಪಿದಳ್ಳಾಣ್ಣಂ ತಲೆಯೊಳ್ಳವಿತ್ರಜಲಮಂ ನಿನ್ನಶ್ರುವಿಂ ಕೂಡಿಸಂ |
 ಮದದಿಂ ತಾನೆರೆವನ್ನೆಗಂ ತರುಬಿದಳ್ಳುಮಂತ್ರದಿಂದಾವಳಾ
 ಪದನಂ ಪುಚ್ಚಳಿಯಳ್ಳಿಶಾಚರಿಯವಳ್ಳೇಳೆಂತು ತಾಯಕ್ಕುಗುಂ || ೧೫ ||

ರಾಮ - (ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ) ಶಿವಶಿವಾ ! ಅಂತಹ ಪಾಪಭಾವನೆ
 ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಿಂದ ದೂರ ಸಾರಲಿ.

ಪುರುಳಿಲಿ ಕಿರುಕುಳಮೆಂದುಂ

ಪರಿಗುಂದಿದ ದುಷ್ಟರಾಜ್ಯದಲ್ಲಳ್ಳರಿನೆ |

ಯ್ದಿರಿದಯ್ ಬಯ್ಕುಳಿನಬೈಯ

ನರಿಯದರಃ ತೋಷಮಂ ಬಗೆಗುಮನ್ನೆಯಮಂ || ೧೬ ||

ಮಗೂ, ನೋಡು. ಪಾಪವೆ ರೂಪುಗೊಂಡಂತಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ

ಪುಸಿಗೊಲೆಲಂಚಂಗುಳಿಗ

ಳ್ಳಿ ಸಮಾನಳ್ಳೊಮಿ ಪೆಣ್ಣರಿಗೆ ಕೆಳೆಯಂ ಸೂ |

ನುಸಹೋದರರರಿಗಳ್ಳ

ತ್ರಸಿತವ್ಯಜನಂಗಳೂರಪಾಪಂ ಲಾಭಂ

|| ೧೭ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ನಾನು ರಾಜ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಿಂತು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಮ—ಮತ್ತಾವುದು ನಿನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಕ್ರಮವು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂಬುದು.

ರಾಮ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಬಯ್ಯುಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಗುರಿಯಾಗುವೆನು ; ಏಕೆಂದರೆ.

ಇಂದ್ರಂ ಬೊಲ್ಪಡಲಿಟ್ಟು

ವೀಂದ್ರರ್ಕಳನೆಮ್ಮ ತಂದೆ ನೆಗಲ್ದರೆ ಸೊಬಗಿಂ |

ದಾಂ ದ್ರುತಲಜ್ಜನೆನೋತು ಮೃ

ಗೇಂದ್ರಾಸನಮಂ ದಲೇರಲಾಗಳ್ಳಗೆದೆಂ || ೧೮ ||

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ನುಡಿದುದು ನನ್ನಿಯೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತಾನು ಕೆಳವನೆಂದಯ್ಯನು ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ರಾಮ—ಹಾಗಾದರೆ ಭರತನು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಚಿಕ್ಕವನಷ್ಟೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—‘ನಾನು ತಿರಿಯನ್ನು ಪೊರೆಯಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ’ವೆಂದು.

ರಾಮ—ಮಗೂ, ನೋಡು—

ಆವನ ತೋಳ್ವಲೈನೆಗೆ

ಳ್ತಾವಾಸವರಿಪುಗಳಂ ಸದೆದು ಸಗ್ಗಮುಮಂ |

ಭಾವಿಸಿ ಪೊರೆಗುಂ ಜಗತೀ

ದೇವತೆಯವನೆಂತಿದಂ ಸಲಪಲಸಮರ್ಥಂ || ೧೯ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆದರೆ ಮಗನ ಮೇಗಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಂತಹ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿದಳೆಂದಿಷ್ಟೆ.

ರಾಮ—ಹಲವು ಮಕ್ಕಳುಳ್ಳವರಿಗೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪಕ್ಷಪಾತವಿರುವುದು ಲೋಕಸ್ವಭಾವವು. ನಿನ್ನ ಭ್ರಾತೃಪ್ರೇಮವೊಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವುದೇ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಹೆಚ್ಚೇಕೆ, ನಮ್ಮ ತಂದೆವಿರ ಸಾವಿಗೆ ಹೇತುವವಳಲ್ಲದೆ ಬೇರಿಲ್ಲ.

ರಾಮ—ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ. ಆ ತಾಯಿ ತಂದೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿನಿ
ಯಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ—

ಕುಡಿಯುನ್ನೀರ್ತರಲಂಧವೃದ್ಧ ಪಿತೃಗಳ್ಲೂ ರೂಢ್ಯವಂ ತಾಪಸಂ
ನಡೆದೊಬ್ಬಿಂಚೆಯೊಳಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಕೊಡನಂ ದೀರ್ಘಸ್ವನಂ ಪೊಣ್ಣೆ ಕಾ |
ಡೆಡೆಯಂ ಬೇಟೆಗೆ ಸಾರ್ದ ರಾಜತಿಲಕಂ ಗೆತ್ತಾನೆಯಂ ಬಾಣಮಂ
ಪಿಡಿದೆಚ್ಚುಂ ಪಲಗಾಲದಿಂ ಹರಣಮಂ ಪೀರ್ದತ್ತು ಕೋಲಾಣ್ಣನಾ

|| ೨೦ ||

ಸೀತೆ—ಯುಕ್ತವಿದು. ಅಂತಹ ವಿಧಿಯಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ತಾನೆ ತನ್ನನ್ನು ಲೋಕವನ್ನೂ ಕೆಡಿಸುವಳು?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೆ ತಪ್ಪಿದೆನು. ಅಣ್ಣನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು.
ಮಾತಿನ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದ ದಾರಿಯನ್ನರಿಯದೆ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ಬಳಿಗೆಯ್ತುಂ
ದೆವು. ಆರ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನೀನೂ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ದಣಿವಾರಿಸು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನಪ್ಪಣೆ. (ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—(ಎಲೆಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿ
ಯಿಂದ) ದೇವಿ, ನೋಡು, ನೋಡು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಜಾಣ್ಮೆ
ಯನ್ನು. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ

ಮೃಗನಿಕರಂಗಳೋಡಿದುವು ತಮ್ಮನ ಚಾಪನಿನಾದದಿಂ ಮನಂ
ಬುಗುವೆಲೆವಂಬಲಿಂ ಸಮೆದ ಸಾಲೆಯುಮಿರ್ಪುದು ಸೆಜ್ಜೆ ಪೂಗಳಿಂ |
ಬಿಗಿದುದು ನವ್ಯಮಾಗಿ ಮಣೆ ಬೆತ್ತಗಳಿಂ ನೆರೆ ಚೆಲ್ಲುವೆತ್ತದೀ
ಸೊಗನೆಲೆಯೊಳ್ಳೆಲಂ ರುಚಿರಮುಂ ಸುಮದಿಂ ಜಲದಿಂ ಪವಿತ್ರಮುಂ

|| ೨೧ ||

ಸೀತೆ—ಪ್ರಾಣನಾಥ, ಹೊದಳಿರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ
ಸ್ತೂಬಗು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಈ ತಾಣವು ನಿರ್ಜನವಾದುದರಿಂದ ಮನಬಂದಂತೆ
ವನಮಾರುತವನ್ನು ಸೇವಿಸು. ಎಂತೆಂದರೆ

ಸಂದೆಯಮನುಳಿದು ನೀಂ ಕಳೆ
ಗುಂದಿದ ಮೊಲೆದುಗುಲಮಂ ಸಡಿಲ್ಪ್ಪು ಮನೋಜಾ |
ನಂದದ ಕಣಿ ಬಿಂಬಾಧರ
ಮಂ ದಲ್ಯೋಷಿಪುದು ನಿನ್ನ ನಿಟ್ಟುಸಿರೀಗಳ್ || ೨೨ ||

ಸೀತೆ— ಆರ್ಯಪುತ್ರನಾಣತಿಯಂತಾಗಲಿ.

(ಹೋಗುವರು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟವಿರಚಿತನಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರಮಹಾಕವಿಯ
ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳ್ ಒಂದನೆಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

ಎರಡನೆಯಂಕ

(ಮನೋಹರ ವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿ ಶೂರ್ಪಣಖಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು)

ಶೂರ್ಪ—(ಬೇಸರಿಂದ) ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ ರಾಮನನ್ನೆ ಪತಿಯಾ
ಗೆಂದು ಬೇಡುವೆನು. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಮೂಢನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆ
ಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೃತಾರ್ಥಳಾಗದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆನು. ಸರಸತಿ ಬುದ್ಧಿಹೀನನೆಂದ
ರಿತ ಬಳಿಕ ಹಿಂದೆ ಬಾರದಿರುವಳೆ? ಕರುಣೆಯೂ, ಪೌರುಷವೂ, ಧರ್ಮವೂ,
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದ ಆ ಮನುಷ್ಯಜಂತುವನ್ನಿದುವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ
ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದೆನು. ಅಕ್ಕಟಾ! ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದ ನಾನೆದೆ
ಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳನ್ನು ನಾಟಿಸಿದೆನಲ್ಲಾ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ನೂಕಿದ ಅವನ
ಭಾಗ್ಯವೇ ಅಷ್ಟು. ಇರಲಿ. ಇವನಣ್ಣನಿಗೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳುಹಿ ಆ ಮೇಲೆ
ನೋಡುವೆನು. (ನಡೆವಳು)

(ಸೀತೆಯೊಡನೆ ರಾಮನು ಬರುವನು)

ರಾಮ—ಜಾನಕಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅದ್ಭುತಗಳಾಗಿ ತೋರುವುವು.
ನೋಡು—

ಮುಗಿಲಂ ಮೆಯ್ಯಣ್ಣ ದೊಳ್ಳೆಟ್ಟುಗಳನಳವಿಯೊಳ್ಪೊಲ್ಲ
ಕೂಳ್ಳಕ್ಕುಸರ್ಕಾ
ಡುಗಳೊಳ್ಳೆಂಪಾಳ್ ಸತ್ವಂಚವಟಿಯೊಳೊಳರೆಂದುಚ್ಚವಂ
ಪೆರ್ಚೆತೆನ್ನಾ |

ಬಗೆಯೊಳ್ಳಾಂತೇ ಚಿರಾವಾಸದೆ ವಿಸಿನಮಿದುದ್ಯಾನಭೋಗಂಗಳಂ ನೀ
ಡುಗುಮಿಂತತ್ಯದ್ಭುತಂಗಳ್ಳು ಗಹನಸಮುದ್ರಂಗಳಕ್ಕುಂ ಪೆರರ್ಗೆ ||೧||

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಿಸುವವ
ರಿಗೆ ಕಾಡಿನಚ್ಚರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇ
ಕೆಂಬ ಹಿರಿಯಾಸೆ ನನಗೂ ಉಂಟು.

ಶೂರ್ಪ—(ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಆರ್ಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ಸುಂದರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ ?

ಶೂರ್ಪ—ಹೌದು, ಕಂಡೆನು.

ರಾಮ—ಅವನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದನೆ ?

ಶೂರ್ಪ—ಕಂಡಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

ರಾಮ—ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನೇಕೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು ?

ಶೂರ್ಪ—‘ತಾಪಸ ಧರ್ಮದ್ವಿಂದಣ್ಣನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ
ತಪೋಭಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ ನಿನ್ನಿಂದೇನಾಗಬೇಕು ?’ ಎಂದು.

ರಾಮ—(ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಗತ) ಅವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರ
ಬೇಕು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದಣಿಸಲೆಳಸುವೆನು.

ಶೂರ್ಪ—ಆರ್ಯ, ಬೇಡ. ಹೀಗೆನ್ನಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇರುತ್ತ
ಆರ್ಯನಡಿದಾವರಿಗಳನ್ನು ಪಚರಿಸುವೆನು.

ಸೀತೆ—ಈ ಬಡ ಹೆಂಗುಸು ಆರ್ಯಪುತ್ರನಲ್ಲೊ ದವಿದ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂದ
ತನ್ನ ಗುಣಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವಳು.

ರಾಮ— (ಶೂರ್ಪಣಖೆಯನ್ನು : ನೋಡಿ) ಸೊಬಗಿನವಳೆ, ನಿನ್ನೀ ಬಯಕೆ ನನಗೂ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವೆ. ಆದರೆ—

ತಂದೆಯ ಮೇಣ್ಣಸಿಷ್ಠಮುನಿಯಪ್ಪಣೆಯಿಂದರಕಾಂ ವಿದೇಹರಾ
ಣ್ಣಂದನೆಯಗ್ನಿ ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳಿತ್ತು ಕರಾಬ್ಬಮನೆತ್ತಿದೆಂ ಪರಾ |
ನಂದಮನೆಯ್ವೆ ಸೂರೆಗೊಳಲಿರ್ಪೆನಗಕ್ಕುಮಿವಳ್ಳಹಾಂತರಾ
ಯಂ ದಿಟಮೆನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯಿದು ನೀನದರಿಂ ಬಗೆಯೊಳ್ಳಿತಂ ವಧೂ ||೨||

ಶೂರ್ಪ—ಹಾಗಾದರೆ ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿನ್ನಿಂದಾಗದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆವೆನು.

ಸೀತೆ—ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ, ಈಕೆಯ ಮನೋನಿರ್ಣಯವನ್ನೆಂತಾದರೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದು.

ರಾಮ—ಭದ್ರೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಡುವೆನು.

ಶೂರ್ಪ—ಅಕ್ಕಟಾ! ಅಕ್ಕಟಾ!! ಆರ್ಯನ ನುಡಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ಹೆಂಗುಸರ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದೆನು.

ರಾಮ—ಭದ್ರೆ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ಇದು ಸನಾತನಧರ್ಮವು. ನೋಡು—

ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗಭಿಸರಣಂ ಸದು
ಪಾಯಮದಲ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ವೇಡಾ ನ |
ಕ್ರಾಯಣಮಂ ಬಾಂದೊರೆನೆ *
ಣ್ಣಾಯಾಸಂಬಟ್ಟು ತಾನೆ ಪೊಂದುಗುಮಳಿಸಿಂ || ೩ ||

ಶೂರ್ಪ—ಆರ್ಯನಡಿದಾವರೆಯ ಉಳಿಗದವಳಾದ ನಾನೇನನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು? (ಸ್ವಗತ) ಇರಲಿ. ಈಗಲೂ ಅವನು ಬಗೆಗಡುಹಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೂಕಿದರೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಸಹಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಳುವೆನು. (ಎಂದು ಹೋಗುವಳು)

ಸೀತೆ—ಪ್ರಾಣನಾಥ, ನೀನಾ ಬಡಗನ್ನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಗೆ ಕಳವಳಕ್ಕೀಡಾಯ್ತು.

రామ—దేవి, తడియిల్లదేడేయాడువ హేంగుసిగి కుటుంబిగళ నంటింతు సిగువుదు?

సీత—హాగాదరే హొల్లెహద హేణ్ణ న్నేకే కుమారన బళిగట్టదే?

రామ—ప్రియే, తమ్మనిగి అవళోడనే సంబంధవేంతు సమ నిసువుదు? ఇదాదరే అవళన్న దూడలొందుపాయవు.

సీత—ఆహా! కుమారనూ అట్టదరే ఆకేయ గతియేను?

రామ—(సీతయన్ను దిట్టసి) ప్రియే, అదెల్ల హాగిరలి.

నడిపం మేల్లడివూగళం సమనికుం కాళ్ళొచ్చనిరెందే మే

ళ్ళడిపిన్నూ టమిళాతళం శతీణముం మేల్వాసు మీహం శరం ।

తొడవక్కం తరళాయతాక్షి నినగిందింతాదొడం కణ్ణళం

బేడగిందిళ్ళుళిగొళ్ళి ఎన్న ప్లోళలొళ్ళున్ని ద్దపాంగిందిదేం

॥ ౪ ॥

సీత—(స్వగత) అందు మహర్షిపత్నియాద అనుసూయే నన్నన్న తన్నా ప్రమదింద బిళ్ళొడువాగ ‘ నిన్న పతియేదురల్లిల్లవూ ఆలంకారగళాగువువు ’ ఎందు కేటట్ట వరవు ఆయపుత్రన కివియల్లి బిద్దిల్లవేందు తోరువుదు.

(నేపథ్యదల్లి) నిల్లు, నిల్లు, కేట్ట రక్కసీ, నిల్లు.

రామ—(కివిగొట్టు) ఏను! లక్ష్మణన దనియంతిదే.

సీత—హౌదు. అవన దనియే.

(ఆమేలే నిజరూపవన్న తాళిద శూర్పణఖియోడనే బిచ్చు గత్తియన్ను హిడిద లక్ష్మణను ప్రవేతెసువను)

లక్ష్మ—నిల్లు, నిల్లు, కేట్ట రక్కసీ, నిల్లు.

రామ—(కేళి, నోడి) లక్ష్మణ, ఏనిదు?

నిడుగెన్న విరగదేహం

కుడుదాడేయుమభ్రవణమింతివనాంతి !

గడిన భయంకర రూపం

కుడుగుం తాటకేయ వ్యేరిగినగం వేళరం ॥ ౫ ॥

ಸೀತೆ—(ಬೆದರಿ) ನಾಥಾ, ತಡೆ, ತಡೆ ಈಗಳೆ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಹೆದರಬೇಡ, ಹೆದರಬೇಡ. ಹಿಂದೆ ಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸಿಯ ರೂಪನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆ ?

ಸೀತೆ—ಮನವೇ, ಏನಿದು ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿರುವನಷ್ಟೆ. ಅವನೊಡನಿರುವ ನಿನಗೇಕೆ ನಡುಕವು ?

ಶೂರ್ಪ-ತಾಪಸರ ಅಡಗಿನೂಟದಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹಸಿದ ನನಗಿಂದು ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಎರಡು ಮೃದುಮಧುರಗಳಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿನಿಸುಗಳು ತಾವಾಗಿ ಒದವಿದುವು. ಹೌದು. ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ತಿಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಣ್ಣ ರಾವಣನಿಗೆ ಕಾಣೈಗೊಡುವೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮ-ಈಕೆ ನನ್ನದಿರಿಗೋಡಿ ಬರುವಳು.

ಮುಗಿಲಂ ಮೆಯ್ಯುರ್ವಿಂ ಮು

ಟ್ಟುಗುಮೆಳೆಯಂ ತುಳಿದು ಮಾಡುಗುಂ ಪಳ್ಳಮುಮಂ |

ನಗರದ ಬಾಗಿಲೊಲ್ಲಾ

ಯ್ಯಗಿದು ಭಯಾನಕ ಶರೀರೆ ಬಂದಪಳೇಗಳ್ || ೬ ||

ರಾಮ—ಇದೊ ಈಕೆ,

ತಿರೆಯೊಳ್ಳರಿಗುಂ ಬಾಂಗುರು

ಭರದಿಂ ನೆಗೆಗುಂ ನಿಲುತ್ತುಮುರ್ವುಗುಮೋಡಾ |

ಡಿರಿಗುಂ ಮುಗಿಲೊಡ್ಡುಗಳಂ

ಸುರಿಗೆವೊಲಿರ್ವುಗುರ್ಗಳಿಂದೆ ನೇಸರ್ಬಳಿಯೊಳ್ || ೭ ||

ಸೀತೆ—ಪ್ರಾಣಕಾಂತ, ಈಗಳೆ ಈ ರಕ್ತಸಿಯನ್ನು ತರುಬು.

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ, ಹೆದರಬೇಡ, ಹೆದರಬೇಡ.

ಇದು ರಕ್ತಸಿಯಲ್ಲು ತಿರು

ಳ್ಳುದುಗದ ಜಂತ್ರಂ ಪುಣುಂಬು ತಾಗಲೊಡಂ ಕ್ರಂ |

ದದೆ ನೊಂದವನಿಯೊಳೀಗ

ಳ್ಳುದಿರೇಕ್ಷಣೆ ನೋಡು ಬೀಳ್ಗು ಮೆನ್ನಣ್ಂದಂ || ೮ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು. ನಾನೇ ಈಕೆಯನ್ನು ತಡೆವೆನು.
(ಎಂದಡ್ಡಗಟ್ಟುವನು)

ಶೂರ್ಪ—ಕಷ್ಟ ! ಇದೇನನರ್ಥವು ! ಇನಿಯವಾದ ತಿನಿಸುಗಳೂ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿವೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆಃ ! ನಿನ್ನನ್ನೀಗ ಹದ್ದುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚುಗೊಡುವೆನು.

ಶೂರ್ಪ—ಈ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಮೊದಲೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಇದೊ ಈಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಳು. ಆಹಾ ! ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆತ್ತಲೋ ಸರಿದಿತ್ತು.

ರಾಮ—ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು.

ಅಪರಾಧಿಯೊಳಾಮಲ್ತು ಮು

ನಿಪರುಳಿ ಮುನಿಸಂ ವೆರಂ ಪಿಡಿದೆನಾಂ ಬಿಲ್ಲಂ |

ಕಪಟಿನಿಶಾಚರರೊಳ್ಳಿ

ಷ್ಯುಪಮಾವಗಮೆಮ್ಮ ಬಾಣನಿಕರಂ ದುಷ್ಟೇ || ೯ ||

ಶೂರ್ಪ—(ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಅಕ್ಕಟಾ ! ಗಿರಿಶಿಖರಗಳು
ಹೆಗುರಗಳು.

(ಆಗಸಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುವಳು)

ರಾಮ—(ದುಗುಡದಿಂದ) ದೇವಿ, ನೀನಿನ್ನೂ ಹೆಣ್ಣುಳ ಸಾಜವನ್ನು
ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ಬಿದರಿಕೆಯೊಡನೆನ್ನಂ ಬಿಡು

ವೃದುಬಂಧುರಗಾತ್ರಿ ಧೈರ್ಯಮಂ ನೀಡುಂ ತಾ |

ಳ್ವದಿರೊಳ್ಪಾನೊಳ್ ರಕ್ಕಸಿ

ಮದದಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನೆತ್ತಿ ಕೆಯ್ಯಿಂ ಪೋಕುಂ || ೧೦ ||

ಸೀತೆ—ಪ್ರಿಯನೆ, ನನ್ನನ್ನಾವನು ರಕ್ಷಿಸುವನು ?

ರಾಮ - ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನಾರು ರಕ್ಷಿಸುವರು ?

ಸೀತೆ—ಅವನಿಗಾದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ದಿರುವುದು.

ರಾಮ—(ಖೇದದಿಂದ) ರಕ್ಕಸಿಯ ತೋಳುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದವನಿಗೆ ಕೆಯ್ದಿನಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವು ?

ಪೊಡವಿಯೊಳೆ ಕಾರ್ಯಡಕ್ಷಂ

ಬಡವಾನಿಸವುಟ್ಟು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಮಲ್ಲೇ !

ಪಿಡಿದುಯ್ದು ತಮ್ಮ ನಂದಲ್

ಕಡೆಗಣ್ಣುತುಮೆನ್ನನೀಕೆ ಕಣ್ಣುರಿಯಾದಳ್ || ೧೧ ||

ಸೀತೆ—(ವಿಷಾದದಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ ! ಕೆಟ್ಟವಳಾದ ನಾನು ನಾಥನನ್ನು ತಡೆದಿರಿಸಿ ಕುಮಾರನು ಬರಿಗಿಕ್ಕಿದ ಕಣೆಯಾಗುವಂತೆ ಗೆಯ್ದಿನಲ್ಲಾ !

ರಾಮ—(ಬಾಣವನ್ನೆತ್ತುತ್ತ) ಆವ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೇಕೆಯನ್ನು ಗುರಿ ಮಾಡಲಿ ? (ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಹಾ ! ಹಾ !! ನನ್ನನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು. ಆರ್ಯನೇ ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು.

ರಾಮ—ಓಹೋ ! ಹೆಣ್ಣಿನ ದನಿಯಂತಿದೆ. ಎತ್ತಣಿಂದೀ ನೆಲನಡುಕವು ? ದಿಟವಾಗಿ-ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಕ್ಕಸಿಯನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದನು.

ಸೀತೆ—ನಾನೂ ಅದನ್ನೆ ಉಹಿಸುವೆನು.

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ, ಕೆಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸು ; ನಾನೀಗ ತಮ್ಮನನ್ನು ಹುಡುಕುವೆನು.

ಸೀತೆ—ಯತ್ನಿಸುವೆನು. (ಇಬ್ಬರೂ ನಡೆವರು)

ರಾಮ—(ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಓಹೋ !

ಗಿರಿಧಾತು ಸಾಂದ್ರತೋಯಂ

ಪರಿದುದೊ ಪೊಚ್ಚದ ವನಾಂತರಕ್ಕೇಂ ನೆತ್ತರ್ !

ತರುಣಾರುಣವರ್ಣಂ ಮೇ

ಣುರುಕಾಲಪಯೋದಮಧ್ಯದಿಂ ಬಿಳ್ಳತ್ತೋ || ೧೨ ||

(ಆ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬರುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ಮರುಕದಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ ! ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನೆತ್ತಿದ ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲ ; ಏಕೆಂದರೆ—

ಪುಸಿಗಿಯ್ತು ಮನೀ ಕೂಳ್ಳ
 ಕೃಸಿಯಣ್ಣನ ನೋಡಿ ಚಿತ್ತದಭಿಲಾಷೆಯುಮಂ |
 ದೆಸೆವಳರ್ಗೆ ಬಿರ್ದನೂಡ

ಲೈಸೆವಸ್ತ್ರದೆ ತರಿದೆ ನೀಕೆಯಾ ಕಿವಿಮೂಗಂ || ೧೩ ||

ಈಗ ಅಣ್ಣನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಹೋಗಿ) ಆರ್ಯನಿಗೆ
 ವಿಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—(ಆನಂದದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿ)

ಮನಮೇ ಉಸಿರ್ವಿಡು ಸೊಗದಿಂ
 ದನಪಾಯಂ ಕುಶಲಿಯುಂ ಕುವರನಿರ್ಕುಂ ಕಾ |
 ನನದೊಳಮಿವನೊಡನಾಂ ಪ
 ತ್ತನದಲ್ಲಿಂತಂತು ಸಂತಸಂಬಡುತಾಳ್ವೆಂ || ೧೪ ||

(ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಕ್ಕೈಸಿ) ತಮ್ಮಾ, ಆ ರಕ್ಕಸಿಯೆತ್ತ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಸ್ವಗತ) ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? (ಕೀಳ್ಮೊಗನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು)
 (ಬೊಬ್ಬಿರಿಯುತ್ತು ಶೂರ್ಪಣಖೆ ಬರುವಳು)

ಶೂರ್ಪ—ಹಾ ಅಣ್ಣ ರಾವಣಾ ! ಹಾ ಅಣ್ಣ ಕುಂಭಕರ್ಣಾ ! ಹಾ
 ಅಣ್ಣ ವಿಭೀಷಣಾ ! ಕಪಟತಾಪಸರ ಕೋಟಳೆಯಿಂದೆನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನೋಡು, ನೋಡು.

ಧಾತುರಸಾಂಚಿತಗಿರಿವೋ
 ಲ್ಪ್ರಾತಃಕಾಲದರುಣಾಭ್ರದಂತರ್ಕಾಂಶೂ |
 ಪೇತತಮಾಲಂಬೊಲೆ ರ
 ಕ್ತಾತತತನುವಿಂದೆ ಕೆಚ್ಚನೀ ಪೆಣ್ಣೋರ್ಕುಂ || ೧೫ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಸ್ವಗತ) ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದಣ್ಣನು ತಾನಾಗಿ ನನ್ನೀ ನಿಂದ್ಯ
 ಕರ್ಮವನ್ನರಿತುಕೊಂಡನು.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನೀನು ಮಾಡಿದುದೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತು. ಹೆಂಗುಸ
 ರಿಗೆ ಕೊಲೆಯ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಇದೇ ತಕ್ಕುದಾದ ದಂಡನೆ.

ದಂಡಕಮೆಂಬೀ ಕಾಡೊ

ಳ್ಳೊಂಡಿರ್ಕುಂ ಬೀಡನೀಕೆ ಶೂರ್ಪಣಖಾಖ್ಯೆ |

ಚಂಡರ್ಖರದೂಷಣರಾ

ಗಂಡುಗಲಿ ದಶಾಸ್ತ್ರನಕ್ಕು ಮನುಜರುಮಣ್ಣಂ - || ೧೬ ||

ಇಂತು ಜನರೆನ್ನುವರು.

ಶೂರ್ಪ—ಮನುಷ್ಯರಿರ, ನಿಮ್ಮ ಅವಿನಯವನ್ನು ನೆನೆಯಿರಿ. ಇಂದಿ
ನಿಂದದರ ಫಲವನ್ನು ಕಾಣುವಿರಿ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆ! ಹೋಗತ್ತ, ಪಿಶಾಚೀ.

ಶೂರ್ಪ—ಖರದೂಷಣರಿಗೆ ನನ್ನೀಡುವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸು
ವೆನು. (ಹೋಗುವಳು)

ಸೀತೆ—ಇನಿಯನೆ, ಈಗ ನನಗುಸಿರು ಬಂದಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಕ್ಕಸಿ
ಗಳಿಂದಿಂತು ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಚೆಲ್ವಿನ ಸೆಂಡಿನಂತಿರುವ
ಸೀಮಂತಿನಿಯಂತಿರುವಳು ?

(ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ) ಹೀಗೆ, ಹೀಗೆ.

ಸೀತೆ—ನಾಥ, ಕುಮಾರನೇನನ್ನು ಹೇಳಿದನು ?

ರಾಮ—ದೇವಿ,

ಕೆತ್ತುಂಬಾಯ್ವರೆಯಿಂದೆ ಸಂಚಳಿಪ ಮಿಂಗಣ್ಣಂ ಕುಚಾಭಾರದಿಂ

ದತ್ತಲ್ಬಳ್ಳುವ ಮಧ್ಯದಿಂದೆ ಪೊರವಾರ್ಬಿಣ್ಣಂ ಬೆಡಂಗಂಕರಂ |

ಪೆತ್ತೋರೊಂದಡಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಡಿಗಳಂ ನಾಣೆಂ ಬಿಗುರ್ಪಗ್ಗಳಿಂ

ದಿತ್ತೀವೆಣ್ಣಾಖಳ ವೈರಿ ದೈವಬಲದಿತ್ತಲ್ಪೀತಿಯಂ ದೇವಿಗಂ || ೧೭ ||

ಸೀತೆ—ಇದು ಸಖೆ, ಇದು ಸಖೆ.

ರಾಮ—ಹಾಗಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ಹೇಳುವನು.

ಸೀತೆ—ಹೌದು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನಾಯ್
ಪುತ್ರನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀಗಿದನು.

ರಾಮ—ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನೀನವಳನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಗರಿತು ಕೊಂಡೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಅಣ್ಣನು ದೋಷವನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಿಚ್ಚಿನ ಸೂಡನ್ನೆಂತು ಅಡಗಿಸಬಹುದು ?

ರಾಮ—ಸತ್ಯವಿದು.

// ದುಷ್ಟರ್ಮೆಲ್ಲಗೆಯರನಾ

ತ್ವೇಷ್ಟದೆ ಬಸಕೀಳ್ಗು ಮಾನದಾಭೀಲಮುಮಂ |

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮುಳ್ಳಿಲಿಗಿಡುವಂ

ಕಷ್ಟಂಬಡದಾಂಗುಮಲ್ತೆ ಬೇರುಗನೆಳೆಯೊಳ್ ||೧೮||

ಹೆಣ್ಣಾದುದರಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಲಾಗದು. ನೀನು ಮಾಡಿದುದೇನೋ ಕಠಿಣವಾದ ಕಾರ್ಯವು.

(ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮೋರೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವನು)

ಸೀತೆ—ನಾಥ, ಈಗಲೂ ರಕ್ಕಸಿ ನನ್ನಿದಿರಲ್ಲಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವುದು.

ರಾಮ—

ಈಕೆಯ ಪೂರ್ವಜನಪ್ಪೊಡೆ

ಲೋಕಾಹಿತ ರಾವಣಂ ಶಯನಮಿಲ್ಲಂ ಬಿ |

ಲ್ಲಿ ಕರ್ಬುರ ಮೈರಂ ಭೂ

ಶೋಕಾತ್ಯಯಕಕ್ಕೆ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸ ವಧದಿಂ || ೧೯ ||

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ನೋಡು, ನೋಡು. ಸೂರ್ಯ ದೇವನು ರಕ್ಕಸಿಯ ನೆತ್ತಗೆಸರನ್ನು ಬೈಗುಂಬೊತ್ತಿನ ಕೆಂಗದಿರ್ಗಳಿಂದೆತ್ತಿ ಮರದುದಿಗಳಿಗೆ ಲೇಪಿಸುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು.

ರಾಮ—ದಿವಸಾವಸಾನವಾಯ್ತು. ತನ್ನಾ,

ಬಿಲ್ಲಂ ಕತ್ತಿಯುಮಂ ಬಿಡು

ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿಳಿಗೊಳನೊಳಲ್ದ ಕಾಯಮನಾಂ ಪ್ರಾ |

ಣೋಲ್ಲಾಸಮನಾಚರಿಸುತೆ

ಮೆಲ್ಲುಲಿಯಿಂ ಸಂಜೆಯಂ ತುಳಿಲೈಯ್ವಂದಲ್ || ೨೦ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣ ನಾಣತಿಯಂತೆ ಗೆಯ್ತೆನು. (ಹಾಗೆಯೆ ಮಾಡುವನು)

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ, ಇದೊ ನೋಡು.

ಶ್ರೀನಾಥಂ ಕಡಿದುತ್ತವಾಂಗನುನರಂ ತೇರ್ಗಾಲಿನುದ್ಭುಧಕೋ
ವಾನೂನಾನಲದಿಂದೆ ತೊಳ್ತುಳಿಯೆ ಕಾಲಿಂ ಬಿಳ್ಳ ದುಷ್ಟಾಸುರಂ |
ಬಾನಿಂ ರಕ್ತಕಣಾಘದಿಂ ನಮುಚಿ ಲೆಪ್ಪಂಬೂಸಿದಂತಾಶೆಯಂ
ಬಾನಾಣ್ಣಂ ಕದಿರ್ವಂಬಲಿಂದರುಣಮಂ ಕೆಯ್ಯುಂ ದಿಶಾವಕ್ರಮಂ ||೨೧||

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತವಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರ ಮಹಾಕವಿಯ
ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳೆರಡನೆಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

ಮೂರನೆಯಂಕ

(ದಣಿದ ಋಷಿ ಕುಮಾರನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಋಷಿ—ಸೂರ್ಯವಂಶವು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲಿ. ಆ ಕುಲದ ಶಿರೋ
ಭೂಷಣನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಖರದೂಷಣಾಧಿಷ್ಠಿತವಾದ ರಕ್ಕಸ ಪಡೆ
ಯನ್ನು ಜನಸ್ಥಾನದಿಂದ ಯಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ ವನಪ್ರದೇಶಗಳು ನನ್ನಂತ
ಹರಿಗೂ ಸುಖಸಂಚಾರಕ್ಷಮಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈಗ ಶ್ರೀರಾಮನ
ಸಹಾಯದಿಂದ ರಕ್ಕಸರ ನೆತ್ತರ ಸವಿಯನ್ನರಿತ ಮಿಲ್ಲುನಾಲಗೆ ದಿಟವಾಗಿ
ಲಂಕೆಯನ್ನೂ ನಕ್ಕುವುದು. (ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದು) ಈಗ ನಾನೆಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ
ಯಾತ್ರಾ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ನೀಗುವೆನು ? (ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಪ
ದಲ್ಲಿಯೆ ಆಶ್ರಮವುಂಟೆಂದು ತೋರುವುದು ; ಏಕೆಂದರೆ

ವೇದೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದೆ ವಾಸಿದ ಹರಿದ್ವರ್ಧಭಂಗಳಿಂ ಸೈಕತಂ

ನಾದೇಯಂ ಪಸುರಕ್ಕುಮಂತೆಕುಡುಗುಂ ನಲ್ವಾತನಭ್ಯಾಸದಿಂ |

ವೇದಜ್ಞರ್ಕಳ ರಾಜಕೀರಮಿದಿರೊಳ್ತಾಯ್ಗೆಚ್ಚಲಂ ಬಿಟ್ಟು ಮೇ

ಣ್ಣೀದಂದೋರದೆ ಪುಲ್ಲೆ ಕಂಡು ಜಡೆಯಂ ಬರ್ಕುಂ ಕೆಲಕ್ಕೆನ್ನಯಾ

ಇಲ್ಲಿ ವೇದಪಾಠವು ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ) ಹೋಮಧೂ ಮವೂಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಒಳಹೊಕ್ಕು ಅರಿವೆನು. (ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿ) ಈಯಾಶ್ರಮವು ಈಗಲೇ ಹಾಳಾದಂತಿರುವುದು ; ಎಂತೆಂದರೆ-

ಹುತಗಂಧಮನೀಗುಂ ಕುಂ

ಡತಳಂ ಬಂಡುಣಿಗಳೊಲೈದೋರ್ಕುಂ ಬಲಿಯೋಳ್ |

ತತತರುವಿಟಪಮನಡರ್ದೀ

ನುತವಲ್ಕುಲಮುಂ ತಳಿವೋಗರನಿರ್ಮಡಿಕುಂ || ೨ ||

ಇಲ್ಲಿ ಆರಾದರಿದ್ದರೆ ಕರೆವೆನು. ಅಯ್ಯಾ, ಆರಿರುವರಲ್ಲಿ? ನಾನೊಬ್ಬ ನಭ್ಯಾಗತನು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಇತ್ತ ಬರಬೇಕು ಅತಿಥಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವು.

ಋಷಿ—ನಿರ್ಜನವಲ್ಲ.

(ಆ ಮೇಲೆ ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದ ವೃದ್ಧ ತಾಪಸನು ಬರುವನು)

ವೃದ್ಧ—ಇತ್ತ ಬರಬೇಕು, ಅತಿಥಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವು.

ಋಷಿ—ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಾದೀಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈಗ ನೀನೊಬ್ಬನೆ ಉಳಿದಿರುವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು.

ವೃದ್ಧ—ಇದು ರಾವಣನ ಬಂಧುವಾದ ಮಾರೀಚನ ಆಶ್ರಮವು.

ಋಷಿ—ಅವನು ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೆಂದು ಕೌಶಿಕ ಸುತರಿಂದ ಕೇಳಿಬಲ್ಲಿನು. ಅವನೇ ಇವನೋ?

ವೃದ್ಧ—ಹೌದು. ರಾವಣನ ತಂಗಿ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯೆಂಬವಳಿರುವಳು.

ಋಷಿ—ತಡೆ. ಶೂರ್ಪಣಖೆಯ ವಿರೂಪಕರಣವನ್ನೂ ಖರದೂಷಣದ ಕೊಲೆಯನ್ನೂ ರಾಮನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಅರಿತೆನು. ಮಾರೀಚನವಿಷಯವೇ ನನಗೆ ಹೊಸತು.

ವೃದ್ಧ—ಬಳಿಕ ಕೋಪಗೊಂಡ ರಾವಣನು ಮಾರೀಚನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಯೃಂದನು.

ಋಷಿ—ಮತ್ತೆ?

ವೃದ್ಧ—ಮತ್ತೆ ‘ ಹುಲ್ಲೆಯ ರೂಪಿನಿಂದ ನೀನು ರಾಮನನ್ನು ಮೋಹ
ಗೊಳಿಸಿ ದೂರಮಾಡು ; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆನು ’ ಎಂದು
ಹಲವು ಸಾರೆ ರಾವಣನು ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು.

ಋಷಿ—ಮತ್ತೆ, ಮತ್ತೆ?

ವೃದ್ಧ—ಆಗ ಮಾರೀಚನು ರಾಮನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ
ಬಣ್ಣಿಸಿ ತುಸು ಸಮಯವನ್ನು ಸಿಕ್ಕನಿದ್ದನು.

ಋಷಿ—ಅವನು ಮಾಡಿದುದು ಯುಕ್ತವೆ. ಬಳಿಕ ?

ವೃದ್ಧ—ಬಳಿಕ ಕನಲಿದ ರಾವಣನು

ಕತ್ತಿಯನೊರೆಯಿಂ ಕುಡುವು

ವೆತ್ತು ತೆ ನಗೆಯೊಡನೆ ಬಿರ್ಚಿದಂ ಬೆರ್ಚಿಸಿದಂ |

ಸುತ್ತೇ ಮಿಂದ್ರೇಭರದ

ಕ್ಕಿತ್ತುದು ಖಡ್ಗಂ ವಿನರ್ಣತೆಯನಚ್ಛತೆಯಿಂ ||೩||

ಋಷಿ—ಅದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ?

ವೃದ್ಧ—ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದಲೋ, ಪೂರ್ವವೈರದ ನೆನಹಿಂ
ದಲೋ ಆತನು ಒಡನೆ ದಶಾಸ್ಯನ ಮಾತಿಗೊಡಂಬಟ್ಟನು.

ಋಷಿ—ದಿಟವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಅನುಷ್ಠಾನವು ; ಏಕೆಂದರೆ—

ಏನಾನುಮೊಂದು ಕತದಿಂ

ಜಾನಕೆ ಸಮನಿಸದ ದುಷ್ಟರ ನಿಸರ್ಗಗುಣಂ |

ಲೀನಂ ಬೀಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಯಾ ನಯದಿಂದೊಗೆಗುಮಲ್ತೆ ಫಲಪಾಕದೊಡಂ || ೪ ||

ಆ ಮೇಲೆ ?

ವೃದ್ಧ—ಆಮೇಲೆ ರಾವಣನ ಪೀಡೆಯಿಂದ ನೊಂದ ತವಸಿಗಳು
ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದರು. ನನ್ನ ಗಮನತ್ವರೆಯನ್ನಾದರೂ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರು
ವೆಯಷ್ಟೆ.

ಋಷಿ—ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು. ನಾನೂ ಇಲ್ಲಿಂದ
ಹೋಗುವೆನು.

ವೃದ್ಧ—ಅಂತಾಗಲಿ.

(ಹೋಗುವರು)

|| ವಿಷ್ಣುಂಭಕ ||

(ಸೀತೆಯೊಡನೆ ರಾಮನು ಬರುವನು)

ರಾಮ—(ದುರ್ನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ) ದೇವಿ, ಈಗ
ಭರತಂ ಬಾಲಕನೆಂದು ಶತ್ರುನಿವಹಂ ತೋಳ್ವಲ್ಮಿಯಿಂ ರಾಜ್ಯಮಂ
ಪಿರಿದೊಯ್ದತ್ತೊ ದಿನಕ್ಕೆ ತಾಯ್ನಿ ರಳಲಿಂಮೇಣ್ಪೋದರೋ ಜಾನಕೀ |
ಖರಸಂಹಾರದ ಕೋಪದಿಂದೊಗೆದ ರಕ್ಷೋಮಾಯೆಯೇನಿರ್ಪುದೋ
ನೆರೆ ವಾಮಂ ಭುಜಮೆನ್ನಕೆತ್ತುಗುಮಿದೋ ನಿನ್ನೇಕ ಚೂಡಾಪ್ರಿಯಂ ||೫||

ಸೀತೆ—ನಾಥ, ತಪಸ್ಸೆ ಅಮಂಗಳಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯಷ್ಟೆ.

(ಮಾರೀಚನು ಬರುವನು)

ಮಾರೀಚ—(ಚಿಂತಿಸುತ್ತ)

ಬಂಧುಸ್ನೇಹವೊ ಮೇಣೆ

ನ್ನಂಧಾನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಪಾಪಜನ್ಮದ ಫಲವೋ |

ಬಂಧುರಸದ್ವೃತ್ತಮನು

ದ್ವಂಧಿಸಿ ಪಸವಟ್ಟಿನಾನೊಡರ್ಚಲೈರಗಂ

|| ೬ ||

ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ?

ಶ್ರೀರಾಮನೆಂಬ ಪುರುಷಾ

ಕಾರದ ವೈಕುಂಠನಸ್ತ್ರಕಾಹುತಿಯಿತ್ತಾ |

ನೀರಕ್ಕಸಮೆಯ್ಯಂ ಮುಂ

ನಾರಕಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಕಾವೆನೆಲ್ಲಾ ಸಖರಂ

|| ೭ ||

ರಾಮನಾಶ್ರಮವೆತ್ತ ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪತ್ನಿಯೊಡನಿದ್ದ ರಾಮ
ನನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ವೃಗರೂಪದಿಂದ ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

(ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬರುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—‘ಖರದೂಷಣರನ್ನು ಕೊಂದುದರಿಂದ ಜನಸ್ಥಾನವು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಯ್ತು. ಅದರಿಂದ ನೀವು ಎಂದಿನಂತೆ ತಂತಮಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೇರಬಹುದು’ ಎಂದು ಅಣ್ಣನಾಣತಿಯಿಂದ ಮುನಿವೃಂದಾರಕರೊಡನೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದೆನು. ಅವರು ಕೂರ್ಮಿಯಿಂದನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಕವಚವನ್ನು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸುವೆನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ಅತ್ತಿಗೆಗೂ ಅವರು ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತರು—

ತೊಟ್ಟನರಿಮಾಯೆಯಂ ಮೆ

ಯುಟ್ಟಲೊಡಂ ತೋರ್ಪ ಬೆಕ್ಕಸಂ ಗುಡುವಾದಂ |

ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿಯುಂಗುರಮಂ

ಶೂಟ್ಟಂಕಿತರತ್ನಭೂಷಿತಂ ತಲೆವಣಿಯುಂ

|| ೮ ||

ಈಗ ಅಣ್ಣನೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಹೋಗಿ) ಆರ್ಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—(ನೋಡಿ) ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಪೂಜ್ಯರಾದ ಆ ಜನರನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಸ ಮು ದಾ ಯ ದ ಳ್ಲಿ ಯೂ ಕಂಡೆನು. ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರೊಡನೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದೆನು.

ರಾಮ—(ಮಣೆಯಿಂದೆದ್ದು) ಪರಾಪರವಿದರೇನನ್ನಾ ಜ್ಞಾಪಿಸುವರು?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆರ್ಯನೆ, ಕೇಳು—

‘ನೆತ್ತರ್ಬಿಳ್ಳುದರಿಂ ನಿಶಾಚರರ ಸಂಧ್ಯಾಮೇಘವರ್ಣಂ ಲಸ

ದ್ವೃತ್ತೋದಾತ್ತನೆ ಒಳ್ಳಿತಲ್ಪ ವಿಧಿಗಂ ಗೋದಾವರೀ ಜೀವನಂ |

ಸತ್ತಾ ದುಷ್ಟರ ಪರ್ವತಾಕೃತಿಯೊಡಲ್ಪಂಬಳ್ಳಳಿದೆತ್ತಲುಂ

ಪೆತ್ತಿರ್ಕುಂ ಕಮನೀಯಭೂಮಿತಲಮುಂ ವೈಷಮ್ಯಮಂ ಬಾನಲಂ

|| ೯ ||

ಅದರಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದು ನಾವು ಭದ್ರಮುಖನನ್ನು ಹರಕೆಗಳಿಂದೇಳ್ಗೆ ಗೊಳಿಸುವೆವು’ ಎಂದರು.

ರಾಮ—ಈ ರಾಶಿ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೀಡಲ್ಲ. (ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು. (ಅಶ್ವರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ ಯನ್ನೂ ಅದ್ಭುತಾಂಗುಳೀಯಕವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವನು)

ರಾಮ—(ನೋಡಿ ಬೆಕ್ಕುಸಂಬಟ್ಟು) ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಆಶ್ಚರ್ಯ !!

ಸೀತೆ—ಅಚ್ಚರಿ ! ಅಚ್ಚರಿ !!

ರಾಮ - ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿವುಗಳ ಫಲವೇನೆಂದರು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆರ್ಯನೇ,

ಆರ್ಕದಿದೊಂಗಳೆಂಬೊ

ನ್ನು ಕುರ್ವ ಮಣಿಯಂ ಕರಾಂಗುಳೀಯಮುಮಂ ತಾ

ಳ್ಳಿ ಕುರ್ವೊ ಅವರಂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸೆ

ಸೋರ್ಕಿನ ಮಾಯಿಗಳರಂ ಪ್ರಕೃತಿಯಂ ತಳೆಗುಂ || ೧೦ ||

ಎಂದರು. ಅಣ್ಣನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು ; ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಣೆಯನ್ನು ವೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. (ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೊಡುವನು)

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದನನ್ನು ಬಯಸುವ ಋಷಿಗಳು ಕವಚದ ಫಲವೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಂಬುಗಳತ್ತಣಿಂದ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾವುದೆಂದು.

ರಾಮ—ಹಾಗಾದರೆ ಕೊಡು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥರ ಕೂರ್ಮವಳ್ಳಿಯಲರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು. (ತೆಗೆದು ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಸೀತೆಯ ತುರುಬಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಾನು ಉಂಗುರವನ್ನು ಧರಿಸುವನು)

ಸೀತೆ—(ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನೋಡಿ) ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಏನಿದಿನ್ನೊಂದಾಶ್ಚರ್ಯವು ?

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನೋಡು ನೋಡು ಕಾಡಿನ ರೂಪು ಬೇರ್ಪಡುವುದನ್ನು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣ, ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಆವುದಿದೆತ್ತಣಿನಾದ

ತ್ತಾವನ ಪೆಂಪೊ ಪಳುವಂ ಬೆಳಗಿಕುಂ ಕರನಾ |

ರೋ ವೈದ್ಯತತೇಜೋಜಾ

ಲಾವೃತತರುಸಾಂದ್ರಮೆಂಬಿನಂ ಚೆಚ್ಚರದಿಂ

|| ೧೧ ||

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಗೆಲೆಯ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಚಕಿತರಾಗಿ ನೋಡುವರು)

ರಾಮ—ಜಳವಾಹಂಗಳ ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ಳ ಡೆವೆಡಂಗಿಂ ಮೇಗೆ

[ಪಾಯ್ತೊಳ್ಳೊಗ

ಸುಳಿಯಿಂ ಸಗ್ಗಿ ಗರಾಣ್ಣನಂಬುವಣೆಯಂ ಮಾಳ್ವದ್ಭುತಾ-

[ಕಾರಮಂ |

ಚಳರಾಜದ್ರಜತಾಂಘ್ರಿರತ್ನಗಳಹೇಮಾಂಗಂಗಳಂ ದೂರದೊ
ತ್ತಳಿದೀ ಬಾಲಕುರಂಗಮಂ ಲಲನೆ ನೀಂ ನೋಡಾ

[ಕುರಂಗೇಕ್ಷಣೇ || ೧೨ ||

ಸೀತೆ—ನಾಥ, ಅದ್ಭುತ ವಸ್ತುವರ್ತನದಿಂದ ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಆನಂದವುಂಟಷ್ಟೆ.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ನಿನಗಿದರಲ್ಲಿ ಆದರವುಂಟೇ ?

ಸೀತೆ—ಕಾಂತ, ಅವನ ಆರವೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಗವಿರುವುದೋ, ಅವನಿಗೆ
ಬೇರೆ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದೇನು ?

ರಾಮ—ನನ್ನ ಬಯಕೆಯೂ ಇದೆ.

ಸೀತೆ—ಈ ಹುಲ್ಲಿಯಾರ್ಯಪುತ್ರನ ಕೈಗೆ ಬೀಳುವುದೋ ?

ರಾಮ—ಸಜೀವವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದೀ ಮೃಗದ ಚರ್ಮವಾದರೂ ರತ್ನದಿಂದ ಅಧಿಕವೆನಿಸುವುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣಾ, ಇದು ರಕ್ತಸರ ಮಾಯೆಯಾಗಿರಲಾರದೇ ?

ರಾಮ—ಎರಡಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಯತ್ನವನ್ನೆಸಗುವುದೊಳ್ಳಿತು.

ಪರಮಾರ್ಥದೊಳಿ ತೋರ್ಪುದು

ಹರಿಣಮೆ ಅಪ್ಪೊಡೆ ಮನೋರಥಂ ಗೊಲೆಗೊಳ್ಳುಂ |

ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯ ಮೇಣ್ಣಾಯಾ

ಸುರನಾದೊಡೆ ನಿಕ್ಕುವಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸವೇಳ್ಳುಂ || ೧೩ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣ ನೆನಗಪ್ಪಣೆಗೊಡಬೇಕು. (ಹೊರಡಲು ಬಯಸುವನು)

ರಾಮ—ತಡೆ. ದೇವಿಯನ್ನು ಕಾವುದೆ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವು. ಅಲ್ಲದೆ,

ಕಾಡೊಳ್ಳಿರಿದತ್ತಿತ್ತ

ಲೋಡಿ ಮುನೀಂದ್ರರ್ಕಳಂ ನುಡಿದು ಗೆಂಟರೊಳಿ |

ತೋಡಿದ ನಿನ್ನಯ ನೊಸಲೊ

ಳ್ಳೊಡಿದವುದು ಬಾಲ ಘರ್ವವಾರಿಕದಂಬಂ || ೧೪ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆಗಲಿ. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದೆ ಗುರುಜನಾನುವೃತ್ತಿಯಷ್ಟೆ.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಈ ಮೃಗವು ದೂರಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಾ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆರ್ಯನಾಣತಿ. (ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವನು)

ರಾಮ—(ಬಿಲ್ಲನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಕಷ್ಟ! ಈ ಕಜ್ಜದ ಪರಿಣಾಮವು ಒಳ್ಳೆತಲ್ಲ. ಈಗಳೇ ಜಿಂಕೆ—

ಪಲವುಂಸೂಳ್ಳಳಸುತ್ತೆಸಿಂದೆಕೊರಲಂ ರತ್ನಂಗಳಿಂ ಕೆಯ್ದುದಂ

ನೆಲದಿಂ ಮೇಲ್ವರಿಗುಂ ನವೀನತೃಣಮಂ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಿಂ ಮೆಲ್ವಿನಂ |

ಕೆಲದೊಳ್ಸತ್ತಲು ಮೋಡುಗುಂ ಮರಗಳಿರ್ಕುಂ ಬಾನೊಳಂ

[ಭೂಮೊಳಂ

ಕೊಲಲಣ್ಣಂ ಕಿನಿಸಿದೆ ಚಾಪಮನರಂ ಕುತ್ತಕ್ಕುಮಂತರ್ಹಿತಂ

|| ೧೫ ||

ಅಕ್ಕಟಾ ! ಇನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗಣ್ಣನು ಕಾಣಿಸನು.

ಸೀತೆ—ಹಾ ! ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಕಣ್ಣೊಲವನ್ನು ದಾಟಿದನು.

(ಸೂತಶೂರ್ಪಣಖೆಯರೊಡನೆ ರಥವನ್ನೇರಿದ ರಾವಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ರಾವಣ—ಪೊಂದಿದಳೆನ್ನ ಸಹೋದರಿ

ಕುಂದಂ ನರನಿಂ ಬದುಂಕಿರಾಂ ಬಿಡುಗಳಲಂ |

ಕೊಂದಾ ರಾಮನನವನೀ

ನಂದನೆಯಂ ಸೆಳೆವೆನಟ್ಟು ಸಾರಥಿ ಹಯಮಂ

|| ೧೬ ||

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನಾಣತಿಯಂತೆ. (ತೇರನ್ನೋಡಿಸುವನು)

ಶೂರ್ಪ—ಅಣ್ಣಾ, ಕೂಪವೇತಕೆ? ಮಹೇಂದ್ರನ ಬಲೈಯನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಆ ಮಾನಿಸನೆಂತು ಈಡಾಗುವನು? ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆಯದಂತೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸುವಾ. ಅವಳಾದರೂ ರಾಮನ ಜೀವಿತ ಸರ್ವಸ್ವವು.

ಸೂತ—(ಸ್ವಗತ) ದುಷ್ಟಸೀಯರು ಪಾಪಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವರನ್ನೂ ಮೀರುವರು.

ರಾವಣ—(ತುಸು ವಿಚಾರಿಸಿ) ಈಕೆಯೆಂದುದು ಯುಕ್ತವು ; ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಳುಗುಳದೊಳಾಂ ಮೃತ್ಯೂಗ್ರಂ ಕೊಂದು ರಾಘವನಂ ಬಸ ಕೈಳಗುವರಿಯಂ ನೀಡುಂ ತಂದೋಡೆ ಶೋಕದೆ ಸತ್ತಪಳ್ |
ಬಳರಿಪು ಮುಖೋದ್ವಾಮಾಮರ್ತ್ಯಕಳಂ ಬಡಿದೊಳ್ಳಸಂ
ದಳಿದ ಭುಜಮೆನ್ನೆಂತಸ್ತ್ರಂಗೊಳ್ಳು ಮಿಕ್ಕಲೆ ಮರ್ತ್ಯನಂ || ೧೭ ||

ಸೂತ—ತನುಕಂಪದಿಂ ಸುರಿವ ಬಾಷ್ಟಧಾರೆಯಿಂ
ಮನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನೆಮ್ಮ ತೇಜಿಗಳ್ |
ತೊನೆಗುಂ ನಭಃಪದವಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ನೇರಂ
ದಿನನಾಥ ಸಸ್ತಿಗಧಿಕಂಗಳಾದೊಡಂ || ೧೮ ||

ರಾವಣ—ಸೂತ, ನಾವೀಗ ರಾಮನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲಿರು ವೆವು, ಕೈಲಾಸಕ್ಕಲ್ಲ.

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನೆ, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದೆನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಯುಷ್ಮಂತನಿಗಿಷ್ಟ ಬಂದಂತಾಗಲಿ. ಇದೊ ಬಿಡುವೆನು (ಸ್ವಗತ) ಮೊದಲು ಸದಾಚಾರವನ್ನು ; ಅಮೇಲೆ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು. (ಓಡಿಸುವನು, ಎಲ್ಲರೂ ರಥವೇಗವನ್ನು ನೋಡುವರು) (ಪ್ರಕಾಶ) ಆಯುಷ್ಮಂತನು ತೇರಿನ ಓಟವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ನೀರಂ ಕಾರುವ ವಾರಿವಾಹನಿಕರಂ ವಿಸ್ತಾರಮಂ ತಾಳ್ವುಗುಂ
ತಾರಾರಾವದ ಗಂಟೆಗಳ್ಳಿಡುಕದಾದಂ ಮೋನಮಿದೊಪ್ಪುಗುಂ |
ಚಾರೂತ್ತಂಭಿತ ಚಾಮರಂ ಕಿವಿಯೊಳಂ ವಾತಾಹತಂ ಪರ್ಚುಗುಂ
ದೂರೋದ್ದೇಶದ ಪೋಪತಾಣಮಿದಿರೊಳ್ಳ ಪರ್ವಂತೆ ತೋರ್ಕುವಲಂ ||

ಶೂರ್ಪ—ಸೂತನೆಂದುದು ಸತ್ಯವೆ. ಅಣ್ಣ, ನಾವೀಗ ರಾಮತನೋ ವನವನ್ನೆಯ್ದಿದೆವು.

ರಾವಣ—ನಿನ್ನ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ರಾಮನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ರುವಳು ?

ಶೂರ್ಪ—ಇದೊ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇರುವಳು. (ಬೆರಲಿಂದ ತೋರಿಸುವಳು)

ರಾವಣ—(ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು) ಇವಳೆ ಆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸುಂದರಿಯಾದ ಸೀತೆಯೆಂಬವಳು ? ಆಹಾ ! ಆಶ್ಚರ್ಯ !! ಆಶ್ಚರ್ಯ !!!

ಶಚಿಯಂ ದೇವಾಂಗನಾವ್ಯಂದದೊಡನೆ ಸೆರೆಯೊಳ್ಳಟ್ಟದೆಂ ಗೆಲ್ದಪತ್ತಂ
ವಿಚಿತಾಶೋದ್ದೇಶಮಂ ಪುಷ್ಪಕದೊಳಿರಿಸಿದೆಂ ತಂದು ನಲ್ವೆಂಡಿರಂ ಶಂ
ಭ್ವಚಲಕ್ಕಾಂ ಕಂಪನಂಗೊಟ್ಟೊಡನೆ ಗಿರಿಜೆಯಂ ಕಂಡೆನಳ್ಳಿದಳಂವೇ
ಳ್ವಚಕೋರಾಲೋಕೆಯರ್ಗೀ ಪರಿಸೊಬಗನಣಂ ಕಾಣೆನೇನಚ್ಚಿ

ಸಯ್ಯೋ || ೨೦ ||

(ಸಂಕಲ್ಪಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ) ಈಗಲಾದರೊ

ಕುಡಿದೀ ರೂಪಮರಂದಮಂ ಕುತುಕದಿಂ ಕಣ್ಣೋಳಿಯಾನಂದಮಂ
ಕುಡುತುಂ ಮಾನಸಕೆನ್ನ ಧನ್ಯತಮಮಾಯ್ತಂತೊಚ್ಚತಂ ಚಂಚಲಂ
ನಿಡುಮೆಯ್ಯಂ ತಳಿರಂತೆ ನುಣ್ಣಿಡಿದುದಂ ತಳ್ಳಿಯ್ಸತೀಕಾಂತೆಯಾಂ
ಕುಡುವೆಂ ಬೀರದ ತೋಳ್ಗುಳ್ಳುತ್ಸವ ಮನಿರ್ಪತ್ತರ್ಕಮೆಂದಾಣ್ಮನೆಂ ||

ಶೂರ್ಪ—(ಸ್ವಗತ) ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಸಫಲವಾಯ್ತು.

ರಾವಣ—(ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿವನಾರು ?

ಬಿಲ್ಲಂ ಕಂಚುಕಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಕೆಯ್ಯೆಯ್ಬನ್ನೊಳಾವಾಪಮಂ
ಕಲ್ಲಂತಾವನಿವಂ ಯುವಾನ ನದಟಂ ನಿಂತಂ ಕೆಲಕ್ಕೀಕೆಯಾ |

ಶೂರ್ಪ—(ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ) ಇಂತಿಂತು.

ರಾವಣ—ಬಿಲ್ಲಂ ತಾಟಕೆಯಂ ಹೆಹಾ ಕಣೆಗಳಿಂ ಕೊಂದಂ ಗಡಾ

ರಾಘವಂ

ನಿಲ್ಲಂ ನಿನ್ನೊಳಮಿಾತನಿಕ್ಕದಸಿಯಂ ಹಾ ಮಾನಿಸರ್ಗಂಡರೇ ||೨೧||

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಗೆಲೆಯ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸುವುದು.)

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಆಹಾ ! ಎಂತಹ ಓಟವು !

ಸೀತೆ—ಈಗಳೂ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಹುಲ್ಲೆಯ ಹಿಂದೋಡುತ್ತಿರುವನು.

ರಾವಣ—ಇದಾರ ದನಿ ?

ಶೂರ್ಪ—ಅಣ್ಣ, ಆ ರಾಮನ.

ರಾವಣ—(ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿ) ಇವನೆ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ರಾಮನು !
(ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವನು)

ಸೂತ—(ಸ್ವಗತ) ಮಾರೀಚನ ಮಾತು ಹುಸಿಯಲ್ಲ. ರಾಮನೆಂದರೆ

ತಿರೆಗೆ ನರಾಕೃತಿಯಿಂದಿಳಿ

ದ ರಮೇಶಂ ಮೇಣುಮೇಶನಲ್ಲಾಯೋಧ್ಯಾ |

ಪುರದೊಳ್ಪೊಣ್ಣಿದ ರಕ್ಷೋ

ಹರ ಮೆನಿಪೊಂದತುಲಭೇಷಜಂ ದಿಟಮಕ್ಕುಂ || ೨೩ ||

ಎಂಬುದು.

ರಾವಣ—(ಸೂತನನ್ನು ನೋಡಿ) ಸೂತ, ನಿನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ ಹೆದರಿದವನಂತೆ ಕಾಣುವೆ.

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನೆ, ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಭಯಗೊಂಡವನೇ.
ಈಗ ನಾವು ಮನುಷ್ಯರು ರಾಮನು ರಕ್ಷಸನೆಂಬಂತಿದೆ.

ಶೂರ್ಪ—ಅಣ್ಣಾ, ಈಕೆಯ ಈ ರೂಪು ಬೆಳಗುವ ಪೊಂದೊಡಿಗೆಗಳಿಂ
ದೆಂತು ಶೋಭಿಸುವದೋ !

ರಾವಣ — ಇವಳಿಗಾಭರಣಗಳೇತಕ್ಕೆ ? ನೋಡು

ಸಾಜದಿನಾವುದು ಕಾಂತಿಗೆ

ಭಾಜನ ಮಾದತ್ತದರ್ಕೆ ಕೆಯ್ಕೆಯ್ತುಂ ಬೇ |

ಡಾ ಜೈವಾತ್ಯಕಕಳೆಯಂ

ರಾಜಿಸ ಕೌಸ್ತುಭಕೆ ತೊಡೆದರಣ್ಣಿಕ್ಕಿದರಾರ್ || ೨೪ ||

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನೆ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೇಳಲು ಬಯಸುವೆನು.

ರಾವಣ—ಹೇಳು. ನಿನಗೇನು ತಡೆ ?

ಸೂತ—ಪತಿದೇವತೆಯಂ ಕಂಡವೆ

ನತಿವಿಮಲಚರಿತ್ರಳಪ್ಪ ಸೀತೆಯನೆಂದುಂ |

ರಾವಣ-- ನೀನವನ್ನೆಂತರಿವೆ ?

ಸೂತ—ಧೃತಿಯಿಂ ಬಿಟ್ಟುಗಿರಂ

ವ್ರತಮಂ ಪತಿಯೊಡನೆ ಕಾಡೊಳಾಳ್ಗುಂ ಸೊಗದಿಂ || ೨೫ ||

ರಾವಣ—ಮೂಢಾ, ವಿಶೇಷ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಬಗೆ
ಸಂತಸಬಡುವುದು ಸಾಜವಸ್ವೆ. ನೋಡು—

ಮರಕತತೀರದೊಳ್ಗಗನಸಿಂಧುವಿನೆನ್ನಡರ್ಧಂಕಮಂ ಸುವ
ರ್ಣರುಚಿರಪದ್ಮಸೌರಭಮನಾಂತ ಸುರಾಲಯಶೀತವಾತಮಂ |

ಹರಿಸದೊಳೀಂಟಿ ಬೀರುತೆ ಕಟಾಕ್ಷಮನಿಂದ್ರನಳರ್ಧ ನಲ್ಲಿಯೊ

ಳ್ಳರನ ನಿವಳ್ಳಲಿಟ್ಟು ಸೊಗದೆನ್ನೊಡನುಣ್ಣಳನಂತ ಭೋಗಮಂ || ೨೬ ||

ಸೀತೆ—(ದುರ್ಣಿಮಿತ್ತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ) ಕುಮಾರ, ಈಗ ನನ್ನ
ಬಲಗಣ್ಣು ಬೇಗನೆ ಸಂಭವಿಸಲಿರುವ ಅಮಂಗಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತಾಯೇ,

ದಾಯಾದರಿಚ್ಚಿಪರ್ಥಮ

ನೀಯದ ಬನದೊಳಗೆ ಜ್ವಲ್ಮ ಜನಕೆಂತಶುಭಂ |

ಶ್ರೀಯೆಲ್ಲಿರ್ಪುದೊ ಅಲ್ಲಿಯೆ

ಮಾಯಾವಿಗಳಿರ್ಪರಂತೆ ಶತ್ರುಗಳಾದಂ

|| ೨೭ ||

ಸೀತೆ—ಕುಮಾರ, ನೀವಿಬ್ಬರು ಕೊಂದ ಖರದೂಷಣರಣ್ಣನಾದ
ಇಪ್ಪತ್ತುತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನೊಬ್ಬನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನೆಂದು ರಿಸಿವೆಂಡಿರ
ಬಾಯಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿರುವೆನು.

ರಾವಣ—ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೀಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೇಳಿರುವಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತಾಯೇ, ಅವನತ್ತಣಿಂದ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡು.

ರಾವಣ—ಈತನೇನನ್ನು ಹೇಳುವನೋ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತೋಳುಗಳು ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲ. ನೋಡು

ಈ ರಾವಣನಂ ಗೆಲ್ಲ ಮ

ಹಾರಥ ಸಾಹಸ್ರಬಾಹುವುನುನರ್ಜುನನಂ ।

ಭೂರುಹಮಂ ಕಡಿವಂತೆ ತ

ಪೋರತನುರುಪರಶುವಿಂ ತರಿದನೊರ್ವಂ ತಾಂ || ೨೮ ||

ರಾವಣ—ಮಾನಿಸಾ, ನಿನ್ನೀ ನುಡಿಯನ್ನು ಮರೆಯದಿರು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ!!

ಸೀತೆ—ಹೌದು! ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ದನಿಯಂತಿದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತಾಯೇ, ಅಣ್ಣನೇನು ಮೊರೆಯಿಡುವನೇ?

ಸೀತೆ—ಏನೆಂದು ನೀನೂಹಿಸುವೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಮಾಯೆಯೆಂದು.

ರಾವಣ—ಓಹೋ! ಈತನು ಬಲುದಿಟ್ಟನು.

ಸೀತೆ—ಮೂಢಾ, ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಯ ಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮ-- ರಕ್ಷ್ಯನೆಂತು ರಕ್ಷಿಸುವನು?

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಏಕೆ ತಡಮಾಡುವೆ?

ಸೀತೆ—ದುಷ್ಟ, ಅಪತ್ತಿಗೀಡಾದ ಅಣ್ಣನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವ ನಿನ್ನನ್ನೆಂತು ಭೂದೇವಿ ಹೊರುವಳೋ!

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತಾಯೇ, ನೀನು ಹಾಗೆಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವೆಯಾ?

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ! ನೀನೇನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಸೀತೆ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಕೇಳು. ಏಕೆ ತುರಿಪಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ? ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಸೇರುವಳು; ನಾನೆಂದೂ ಅಲ್ಲ; ಅವನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪವು ಶಾಂತವಾಗಲಿ, ಶಾಂತವಾಗಲಿ.

ಮತಿವಂತರೊಳ್ಳಥಮಳಾದೊಡನಿ
 ಕ್ಕುತೆ ಜಾನಮಂ ಪಳಿದೆ ಎನ್ನಮ ನೀ !
 ಕತದಿಂ ವಿಪತ್ತು ನಿನಗಕ್ಕುಮರಂ
 ಗತಿದವ್ವುಗುಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಕಟದೊಳ್ ||೨೯||

ರಾವಣ—ಮೂಢ, ವನವಾಸದಿಂದ ಬೇಸತ್ತೀಕೆಗೆ ಐಸಿರಿಯೊದವಿದೆಯೆಂದು ನೀನರಿಯೆ.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಸತ್ತೆನು.

ಸೀತೆ—ಮೂರ್ಖ, ಕೇಳು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ; ನಿನ್ನಿದಿರಲ್ಲಿಯೆ ನಾನು ಸಾವೆನು; ಆ ಬಳಿಕ ನಿರಾಶನಾಗಿ ನೀನಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಎನ್ನೊಡನವಿವೇಕದೊಳಂ
 ಮುನ್ನೋಟಮನುಳಿದುದಾರತೆಯುಮಂ ದಾಕ್ಷಿ |
 ಣೋನ್ನತಿಯಂ ನೀನಿಂತೆಂ
 ದನ್ನೆಯದಿಂ ಪೆಣ್ಣ ಜನ್ಮಮಂ ಸುಡು ನೀಡುಂ || ೩೦ ||

ಸೀತೆ—ನೀನಾದರೂ ಒಳ್ಳಿದನಾಗು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಮಾಯಾರೂಪದ ನವವೈ
 ರಾಯಣ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಾಡೊಳೊರ್ವನುಳಿದಾಂ |
 ಕಾಯದೆ ಸೋದರನಾಣೆಯ
 ನಾಯಾಸಂಬಡುವ ನಿನ್ನನೆಂತುಟು ಪೋವೆಂ || ೩೧ ||

ಸೀತೆ—ಹೆಂಗುಸರನ್ನು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೆ ಕಾವುದು ; ಬಾಣಗಳಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ದೇವರೆ ಅರಿವರು ; ದೇವರೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು.

ಸೀತೆ—ಹಾಗಾಗಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಪೊಡಮಟ್ಟು) ನಿನಗೆರಗುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

ಶೂರ್ಪ—ಅಣ್ಣ, ನೋಡು, ನೋಡು.

ಸೀತೆ—ಹಾ ದೈವವೇ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಪತಿದೇವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲಿ.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಸೀತೇ, ನೀನೂ ನನ್ನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯಾ?

ಸೀತೆ—ಹಾ! ಭಾಗ್ಯಹೀನೆಯಾದ ನಾನು ದನಿಯ ಗುರುತಿಂದ ನಾಥನನ್ನರಸುವೆನು. (ಹೊರಡುವಳು)

ಶೂರ್ಪ—ಅಣ್ಣ, ನೋಡು ನೋಡು. ತೊಡರನ್ನು ತೊರೆದೆ ರನ್ನವು ತಾನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ರಾವಣ—ಈ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಬಿಡಲಾಗದು. ರಾಮನ ರೂಪಿನಿಂದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈಕೆಯನ್ನು ತಡೆವೆನು.

ಶೂರ್ಪ—ಅಣ್ಣನೆಂದುದು ಚೆನ್ನಾಯ್ತು. ನಾನೂ ಸೀತಾರೂಪದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನು.

ರಾವಣ—ಲೇಸು, ಲೇಸು.

ಶೂರ್ಪ—ನಾನಿದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚೇನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? (ಹೋಗುವಳು)

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನೆ, ನಾನೀಗ ಮಾಡತಕ್ಕುದೇನು?

ರಾವಣ—(ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ) ಇಂತಿಂತು.

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ. (ಸ್ವಗತ) ಹಾ! ಒಡೆಯನ ಉಪ್ಪೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡಿತು! ಇದೂ ನನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

(ರಾವಣನು ರಥದಿಂದಿಳಿದು ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಸೀತೆಯ ಇದಿರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಸೀತೆ—ಓಹೋ! ಆರ್ಯಪುತ್ರನು! ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ 'ಜಯ ವಾಗಲಿ.

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ಇತ್ತ ಬಾ.

ಬಲವದ್ರಾಕ್ಷಸ ಜಿಹ್ವಾ

ತಲದೊಳ್ಳಂದಿರ್ಪ ನಿನ್ನನೆಂತುಟುತೊರೆದಂ |

ಲಲನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇಕಿ

ತ್ತಲದೀಪರಿ ಕಾಂತೆ ಬಂದೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಂದಂ

|| ೩೬ ||

ಸೀತೆ—ಅಹಾ ! ಅಧನ್ಯಳಾದ ನನ್ನಿಂದ ಬಯ್ಯುಳನ್ನು ಪಡೆದ ಕುಮಾರನೇನನ್ನು ಹೇಳುವನೋ !

ರಾವಣ—ಕವಡುಹುಲ್ಲೆಯ ದನಿಯಿಂದ ನೀನು ದಿಟವಾಗಿ ವಂಚಿತಳಾದೆ.

ಸೀತೆ—ನಾಥ, ಆ ಕಪಟ ಮೃಗವೆಲ್ಲಿ ?

ರಾವಣ—ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಯವಾಯ್ತು ; ತಾನಾಗಿ ಬರುವುದು. (ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಇದೊ ಬಂದೆನು, ಬಂದೆನು.

ಸೀತೆ—ಹೂಂ, ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಸ್ವರದಂತಿದೆ.

ರಾವಣ - ಮೊದಲೂ ಸ್ವರಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ನೀನು ವಂಚಿತಳಾದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು.

ಸೀತೆ—ಅದರಿಂದ ಕುಮಾರನನ್ನೂ ಬಯ್ದೆನು.

(ರಾವಣನು ಸೂತನನ್ನು ನೋಡುವನು. ಸೂತನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂಪದಿಂದ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ರಥವನ್ನು ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ ತರುವನು)

ಸೂತ—ಅಣ್ಣನು ದಯೆದೋರಬೇಕು. ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಅಣ್ಣನು ತೇರನ್ನಡರಬೇಕು.

ರಾವಣ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಏನಿದು ?

ಸೂತ—ಅಣ್ಣ, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಜಾನಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಭರತನಿಗುಂಟಾದ ಶತ್ರು ಭಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ನೀವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಪೋಬಲದಿಂದ ತೇರನ್ನು ಸಮೆದು ನನಗಿತ್ತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು.

ಸೀತೆ - [ಸ್ವಗತ] ಯುಕ್ತವಿದು. ಮೊದಲೂ ಈತನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನೂ ಅದ್ಭುತಾಂಗುಳೀಯಕವನ್ನೂ ಇತ್ತರು.

ರಾವಣ - ದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾವುದು ?

ಸೀತೆ—ಭರತನ ವಿಪತ್ತು ಅಳಿಯಬೇಕು, ಹಿರಿಯರಿಗೆರಗಬೇಕು. ಇದೆ ನನ್ನ ಹಿರಿಯಾಸೆ.

ರಾವಣ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಮೊದಲು ದೇವಿಯನ್ನು ರಥವನ್ನೇರಿಸಿ.

ಸೂತ—ಆರ್ಯನಾಣತಿ. [ರಥವನ್ನೇರಿಸುವನು]

ಸೀತೆ—ದೈವವಶದಿಂದ ರಕ್ತಸರ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ದವರಾಗಿ ಹೋಗುವಾ. (ಮುದದಿಂದೇರುವಳು)

ರಾವಣ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ದೇವಿ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿರುವಳು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತ್ವರೆಯಿಂದೋಡಿಸು.

ಸೂತ—ಅಣ್ಣ ನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ.

ರಾವಣ—(ಸ್ವಗತ)

ರಾಮನೇನಾನೆಂಬುದರೊ

ಳ್ಳಾಮಿನಿಗಣಮಿಲ್ಲದಿದೊಡಂ ಸಂದೆಯಮಾಂ |

ವಾಮೆಯನಾರೆಂ ಮುಟ್ಟಲ್

ಹ್ರೀಮತಿಯರ ಪೂರ್ವಸಂಗಮದು ಕಷ್ಟಂದಲ್ || ೩೩ ||

(ಆ ಮೇಲೆ ಸೀತಾರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶೂರ್ಪಣ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ರಾಮನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಆ ನೀಚ ರಾಕ್ಷಸನು ನನ್ನ ಬಾಣವು ಬಿದ್ದೊಡನೆ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ನಾನವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನರಿಯಲು ಬೇಗನೆ ಹಿಂಜರಿದೆನು.

ಶೂರ್ಪ—(ಸ್ವಗತ) ದೇವಿ ಶಬ್ದವು ನಿನ್ನ ಮಹಾ ಪಾತಕವು.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸೀತೆ—ಬಹುಕಾಲ ಕೆಳದಿಯಾದ ವನ ಸ್ಥಳಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ನಾವೀಗ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ಅದಂತಿರಲಿ. ನಂದನವನ್ನೂ ಮೀರುವ ಹೊಳಲ ಉಪವನದ ಸೊಬಗನ್ನೇ ನೀನು ಬೇಗನೆ ನೋಡುವೆ.

ಸೀತೆ—(ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿ) ಹಾದು. ಓಹೋ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು !

ರಾಮ—ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ದನಿಯಂತೆ ಕೇಳಿಸುವುದು. (ಎಂದು ಮೇಗೆ ನೋಡುವನು)

ಶೂರ್ಪ—ನಾಥ, ನೋಡು, ನೋಡು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿಂತೋ ಅಂತೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿರೂಪನ್ನೂ ನನ್ನ ಆಕೃತಿಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ ನೋಡುವೆನು.

ರಾನು—ಸತ್ಯವಾಗಿ ಸೀತೆ ಪರಪುರುಷರಿದುರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರಳು. ದಿಟವಾಗಿ ಈಕೆ ಮಾಯಾರಾಮನ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಪಟ ಸೀತೆ. ಅವನೆಂತು ನಾನಲ್ಲವೋ ಅಂತೆ ಸೀತೆಯೂ ಅಲ್ಲ.

ಸೀತೆ—ಆಹಾ! ಭಾಗ್ಯಹೀನೆಯಾದ ನಾನು ಸತ್ಯವಾದ ನಾಥನನ್ನು ಅರಿಯೆನು.

ರಾವಣ—ಮುಗ್ಧಿ, ಮುನಿಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸಲ್ತೆ ನನ್ನ ರೂಪಿ ಎಂದ ರಕ್ತಸರು ತಿರುಗುವರು.

ಸೀತೆ—ಇದು ಸತ್ಯವೆ. ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಬಂಧವೆಂತು? ಅವಳೆಂತು ನಾನಲ್ಲವೋ, ಅಂತೆ ಆರ್ಯಪುತ್ರನೂ ಅವನಲ್ಲ.

ರಾವಣ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ದೇವಿ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿರುವಳು. ವಾರುವಗಳನ್ನು ತ್ವರೆಯಿಂದೋಡಿಸು.

ಸೂತ—ಆರ್ಯನಾಣತಿಯಂತೆ.

(ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸೂತನೊಡನೆ ರಾವಣನು ಹೋಗುವನು.)

ಶೂರ್ಪ—(ದುಃಖವನ್ನು ತೋರುವಳು. ಸ್ವಗತ) ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳುವ ಉಪಾಯವಾದರೋ ಆವುದು?

ರಾನು—ದೇವಿ,

ಬಿಸುಸುಯ್ಯಿಂ ತವೆ ನೀಂ ಜಪಾರುಣಮನೇತಕೋಷ್ಠಮಂ ಶೋಷಿಸೌ
ಬಿಸಜಾಕ್ರಿದ್ವಯದಿಂದ ಮೇಕೆ ಸುರಿಪೌವಕ್ಷೋಜದೊಳ್ಚಾಪ್ತಮಂ |

ಬಸಗೆಟ್ಟೀಕೆ ವಿಷಾದಿಸೌ ಉಸಿಕನಿಂತಿಪೌಕರಂ ಜಾನದಿಂ

ದಸಮಾನೋತ್ಸವೆ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯಮನಿತುಂಪೋದತ್ತದೆತ್ತಲ್ಪತೀ ||೩೪||

ಶೂರ್ಪ—ಆರ್ಯಪುತ್ರಾ, ನಿನ್ನಾಯಾಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಾರಣಳಾದೆ ನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವೆನು.

ರಾಮ—ಹಾಗೆನ್ನ ಬೇಡ. ಆ ಮಾಯಾವ್ಯಗವಾರನ್ನು ತಾನೆ ಮರುಳು ಗೊಳಿಸದು? ಏಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ?

ಶೂರ್ಪ—ನಾನೂ ಅದನ್ನೆ ಚಿಂತಿಸುವೆನು.

ರಾಮ—ವ್ಯಗದ ರೂಪುಪಲ್ಲಟದಿಂದ ತಮ್ಮನು ಮೋಸಗೊಂಡ ನೆಂದೂಹಿಸುವೆನು. ದೇವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನರಸುವಾಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ?

ಶೂರ್ಪ—ಹೇಗಾದರೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವೆನು. ರಕ್ಕಸರ ಮಾಯೆಗೆ ಹೆದರುವೆನು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಇತ್ತು ಬಾ. (ಇಬ್ಬರೂ ನಡೆವರು)
(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಸಂದತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೈಕಯಿ

ಇಂದಿಷ್ಟಂ ಗತಿ ನಿನತ್ತು ಕೌಸಲೆ ಪೋಯ್ತೆಂ |

ತೆಂದೊಡೆ ನಿನ್ನಯ ಪುತ್ರಂ

ಪೊಂದಿದನಿಮೊ ರಕ್ಕಸಂಬುವಿಂ ನೊಂದೆರ್ದೆಯೊಳ್ ||೩೫||

ರಾಮ—ಕಷ್ಟ ! ಅದೇ ಆಯ್ತು.

(ಮತ್ತೂ ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಅರನಂ ನನ್ನಿಯನಾಂತಳೆ

ಧರಣೀದೇವಿಯ ಸುವುತ್ರಿ ಮಂಗಳೆ ದೇವೀ |

ಅರಿವೆನ ದೆಂತಾಂ ನಿನ್ನಂ

ಪರಿಗಣಿಸೆಯ ಮಂಗಳಾಂಗನೆಯರೋಳಿಯೊಳಂ ||೩೬||

ರಾಮ . ಈತನು ಆತ್ಮತ್ಯಾಗವನ್ನು ಗೆಯ್ಯುವುದರೊಳಗೆ ನಾನವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು.

(ಬಾಣವನ್ನೆಳೆಯಲೆಳಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ರಾಮ ರೂಪಿನ ಮಾರೀಚನ ದೇಹವು ಬಿದ್ದಿರುವುದು)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ದೈನ್ಯದಿಂದ) ಆರ್ಯ, ತಂದೆವಿರಾಣತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ವನೇ, ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಹರಣವನ್ನೊಯ್ಯುವೆ.

ರಾಮ—(ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ,

ಬಿಡು ರಾಕ್ಷಸ ಜಾಳದೆ ಸಂ

ಗಡಿಸಿದಳಲನೆನ್ನ ನಣ್ಣನಂ ನೋಡೈ ನೀಂ |

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ) ಆಃ! ರಕ್ಕಸಾ

ಕೆಡಿಸಿಹೋದರನಂ ನೀ

ನೆಡೆಗೆನ್ನಲು ಬಂದೆ ಅತ್ತಿ ಸಾಹಸದಿಂದಂ

||೩೭||

ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು. ಎತ್ತಹೋಗುವೆ? (ಅಸಿಯನ್ನೊರೆಯಿಂದೆಳೆವನು)

ರಾಮ—(ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನೋಡು ನೋಡು.
(ಎಂದುಂಗುರವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ನೋಡಿ ನಾಣೈ ಸ್ವಗತ) ರಕ್ಕಸರಿದನ್ನರಿಯರು.

(ಮೋರೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವನು)

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಉಂಗುರದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೋಡು.

(ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕಾಲಿಂದೆತ್ತಿ ಬಿಡುವನು. ಮಾರೀಚನು ತನ್ನ
ರೂಪನ್ನು ಹೊಂದುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣ, ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಿನ್ನೊದೆಯಿಂ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಖ

ಳಂ ನಿಜರೂಪಮನೆ ಪೊಂದಿ ಮುಗಿಲೊಡ್ಡುಗಳಿಂ |

ಬಿನ್ನನೆ ಕೂಡುತೆ ಬಿಟ್ಟುಗ

ಳಂ ನೆಗ್ಗುತೆ ಜವದೆ ಬೀಳ್ಕುಮೆಳೆಯೊಳ್ಪಾನಿಂ

||೩೮||

ಶೂರ್ಪ—(ದುಗುಡದಿಂದ, ಸ್ವಗತ) ಹುಂ, ಮನುಷ್ಯರು ಬಲಿಷ್ಠ
ರವ್ವಾ! ಅಕ್ಕಟಾ! ಮಾವನಾದ ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕೊಂದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮ - ರಾಕ್ಷಸ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ರೂಪನ್ನು ಉಂಗುರವು
ತೋರುವುದೆಂದು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸಂಬುಗೆ ಬಂದಿತು.

ಶೂರ್ಪ—ಆವುದೀಗ ನನಗಿಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳುವ ಉಪಾಯವು ?

(ವಿಷಾದವನ್ನು ತೋರುವಳು)

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಏಕೆ ನೀನಿನ್ನೂ ಶೋಕವನ್ನು ತೊರೆವುದಿಲ್ಲ?
(ಎಂದು ಕಂಬನಿಯನ್ನೊರಸುವನು. ರಕ್ಕಸಿ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವಳು)

ಶೂರ್ಪ—ಅಯ್ಯೋ! ಕೆಟ್ಟೆನು.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಏನಿದು ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಆರ್ಯ, ಇದೊ ಇದೊ ಈಕೆಯ

ತಾವರೆವರಿಜಂ ಕಣ್ಣ

ಳ್ಪಾವನುಳಿದು ಗಾಲಿರೂವನಾಂಗುಂ ಮೆಯ್ಯುಂ |

ತೀವಿದ ಪಲ್ಲಿಂ ಮೂಗೊ

ಳ್ಪಾವಿಸೆ ಬಿಸಮುಳ್ಳ ಕೆಟ್ಟ ತೊರೆವೋಲಿರ್ಕುಂ || ೩೯ ||

ಆ! ನಿನ್ನಿಂದ ಬಂದುದೀ ಕಷ್ಟವು. (ಅಸಿಯನ್ನೆಳೆವನು)

ಶೂರ್ಪ—(ಹೆದರಿ) ಸ್ವಾಮಿ, ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು. (ರಾಮನ ಕಾಲಿಗೆ ರಗುವಳು)

ರಾಮ—(ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ತಡೆದು) ಶೂರ್ಪಣಖೇ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನಗಭಯವನ್ನಿತ್ತೆನು.

ಶೂರ್ಪ—(ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಸಂಕೋಚಗೊಳಿಸಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ) ಆರ್ಯ, ಹೀಗೆ.

ರಾಮ—ಶೂರ್ಪಣಖೇ, ನಿನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅಣ್ಣನೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗು.

ಶೂರ್ಪ—ದಯಾಳುವಾದ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗ ಅಪ್ಪಣೆಗೊಡಬೇಕು.

ರಾಮ—ಕೇಳು—

ಮಾಯಾಸೀತೆಯುಮಂ ವಿಲೋಭನಮನಿಟ್ಟಲ್ವೋಕದೊಳ್ಳೈತವೋ
ಪಾಯೋಪಾಶ್ರಯದೆನ್ನಪೊಂದಿ ಪರಿಜಂ ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂ ಮಾಡಿ ನೀಂ |

ವಾಯೂದ್ವೇಗದೆ ಕಳ್ಳುಪೋದೊಡವಳಂ ದಲ್ವಂಚಿಸಲ್ಪಾತೆಯಾ

ಜಾಯಾವೃಂದಮನಾವಗಂ ಕಿಡಿಸಿದೈ ವೈಧವ್ಯದಿಂ ನಿನ್ನಯಾ || ೪೦ ||

ಎಂದು ಹೇಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಶೂರ್ಪಣಖೇ, ನನ್ನೀ ಮಾತನ್ನೂ ಹೇಳು :—

ಸಲ್ಲದು ಬಂಧುವೊಳರ್ಥಿತೆ

ಪೊಲ್ಲದ ವೈರಿಗಳೊಳೇಂ ನುಡಿಯದಂ ಗೆಯ್ಯೆಂ |

ಮಲ್ಲರಣದೊಳ್ಳುಡೆನಗೊ

ಮೆಲ್ಲರೊಡನೆ ತಾಪಸಂಗೆ ದರ್ಶನಲವನುಂ

|| ೪೧ ||

ಶೂರ್ಪ—ನನ್ನೆಣ್ಣಿನಿಗೆ ಕಾದಾಟವು ಉತ್ಸವವು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆ! ಹೋಗತ್ತ.

ಶೂರ್ಪ—ಇದೊ ಬಾನನ್ನೇರಿದೆನು. (ಹೋಗುವಳು)

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನಾವು ಮೋಸಕ್ಕೀಡಾದೆವು.

ಮಿಸುನಿಯ ಪುಲ್ಲೆಯೆತ್ತಲೆಡೆಯೆತ್ತಲಿದೆಂಬ ವಿಚಾರಮಂ ಕೊಳ

ಲ್ಕಸನುಮನೀಷಿಯಾರದೆ ವಧೂವಚನಕ್ಕೆರ್ವೆಗೊಟ್ಟು ರಾಮನುಂ |

ಬಸವಳಿದಂ ವಿನೇಕಧನರಿಂತು ತೆಗಳ್ಳುಮಿದೇಕೆ ಬೇವಸಂ

ಕುಸರಣಿಯೊಳ್ಳನಂ ಪರಿಯದಿದೊಡನರ್ಥಮದೆಂತು ಬರ್ಪುದೋ

|| ೪೨ ||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣಾ, ತಡಮಾಡದೆ ನಾವೀಗ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮ—ಒಳ್ಳಿತು. ಮುಂದೆ ಹೋಗು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣ ನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ. ಇತ್ತಬರಬೇಕು.

(ಹೋಗುವರು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತನಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರ ಮಹಾಕವಿಯ

ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳ್ಳೂರನೆಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯಂಕ

(ಸೀತೆಯಿಂದಲೂ ಸೂತನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ರಾವಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ರಾವಣ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ವಾರುವಗಳನ್ನು ತ್ವರೆಯಿಂದೋಡಿಸು.

ಭರತಂ ತೋಷದೆ ತಿಣ್ಣಮಂ ತೊರೆಗೆ ಧಾತ್ರೀತ್ರಾಣದೆಮ್ಮಿದು ತಾ
ಯ್ವಿರರಂ ವೆರ್ಚಿದ ಕೂರ್ಮೆಯಂ ತಳೆಗೆ ಕಂಡೆಮ್ಮಂ ಶುಚಿ-ಸ್ವಾಂತದೊಳ್ |
ತೊರೆಗೀ ಕೋಮಳೆ ಬಾಲೆಯುಂ ನಗರಮಂ ಪೊಕ್ಕಾಂತು ನಲ್ಪಾಳ್ತಿಯಂ
ಪಿರಿದುಂ ಪರ್ವತಕಾನನಾವಳಿಗಳೊಳ್ಳುನ್ನುಂಡ ದುಃಖಂಗಳಂ || ೧ ||

ಸೀತೆ—ನಾಥಾ, ಹಾಗೆನ್ನದಿರು. ತಪೋವನದಲ್ಲಿಯೆ ನನ್ನ ಬಗೆಯೊಸೆವುದು.

ಸೂತ—[ಸ್ವಗತ] ಈಕೆಯ ಬಗೆ ಶಾಂತವೂ ಉದಾರವೂ ಆಗಿದೆ. ಇವಳು ವಂಚನೆಗರ್ಹಳಲ್ಲ.

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಏನಿದು? ನುಣ್ಪಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಳೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಬೇವುದು.

ರಾವಣ—[ಕಾಮಾವೇಶವನ್ನು ತೋರಿ] ಈ ಮಾನುಷಿಯ ಮೇಗಣ ನನ್ನ ಹೊಸ ಬಯಕೆಯನ್ನೆಂತು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವೆನು?

ಸೂತ—[ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಗತ] ಆಹಾ! ಕಾಮಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೆ—

ತವಸಿಯ ಶುದ್ಧವಲ್ಲಭೆಯುಮಂ ನೆರೆ ನೋಳ್ಗು ಮಧೀರವೃತ್ತಿಯಿಂ
ನವಿರೊರಲಿಂದೆ ಕೂಡಿದ ಭುಜದ್ವಯದಿಂದಿರದೆಯ್ವೆ ಪೆರ್ಚುಗುಂ |

ಚವಿಗಳದೋಷ ಸಂಪುಟದೆ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯಲರಂಕರಂ ಬಿಡು

ತ್ತಿವನಪದೇಶದಿಂದೆ ನುಡಿಗುಂ ದಲೊಡರ್ಚುಗುಮೇನನಾದೊಡಂ || ೨ ||

ಸೀತೆ—[ಸ್ವಗತ] ಏನಿದು? ಆಕಾರದಿಂದ ಬೇರೊಬ್ಬನಂತೆ ನಾಥನು ತೋರುವನಲ್ಲಾ!

ರಾವಣ—[ಸ್ವಗತ] ಇರಲಿ. ಮೊದಲೀಕೆಯ ಸ್ವರ್ಣಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವೆನು. ಆಹಾ! ನನಗಿಂತಹ ಹಿರಿದಾದ ಮೊಗವರಿತದ ಕೇಡು !

ಏಕೆಂದರೆ—

ದೇವೇಂದ್ರನ ಮದಮಲಿನ್ನೈ

ರಾವತದ ಭಯಂಕರಾಸ್ತ್ರದೊಳ್ಳಿ ಕ್ರಮಮುಂ |

ಕೇವದಿ ತೋರಿದ ಕೆಯ್ಯಿ

ನ್ನೀವನಿತೆಯನಾರ್ತುದಿಲ್ಲ ಕಿಟ್ಟಿಲ್ಪುತ್ತಿಯಾ

|| ೩ ||

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಏನಿದು ನನಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಸಾಸಿರ್ಮಡಿ ಸಂತಾಪವು !

ರಾವಣ - [ಸ್ವಗತ] ಇರಲಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವೆನು [ಪ್ರಕಾಶ] ದೇವಿ,

ಬನನೇಮವಿಾಹದಿಂ ಸಿ

ರ್ಕನಿಸಿದ ಕಾಡಲರೆ ಪಚ್ಚವಾಗಿದರ್ತವೇ |

ಗನಿಗೀರ್ಣಬಂಧಮಾದೀ

ನಿನತು ಮುಡಿಯನೀಗಳಾಂ ಸಮಂತು ರಚಿಪ್ಪೆಂ

|| ೪ ||

ಸೀತೆ - [ಸಿಗ್ಗಿನಿಂದ] ಕುಮಾರನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವನಷ್ಟೆ. (ಎಂದು ತನ್ನ ಕೆಯ್ಯಿಂದ ರಾವಣನ ಕೆಯ್ಯನ್ನು ತಡೆವಳು)

ರಾವಣ—[ತನ್ನ ರೂಪನ್ನೆ ಹೊಂದುವನು]

ಸೀತೆ—(ಕಂಡು) ಹಾ! ಆರ್ಯಪುತ್ರನಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! (ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ನಟಿಸುವಳು)

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ಬೆದರಬೇಡ, ಬೆದರಬೇಡ. ನಾನು ರಾಮನಲ್ಲವೆ ?

ಸೀತೆ—ನೀನು ಮಡಿದೆ.

ರಾವಣ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಏನಿದು ?

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಮಂತನೆ, ಮಾತೊಂದರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವು ?

ಎಳವರೆಯಂ ಸೋಲಿಪ ಪ

ಲ್ಲಳನಗತಟದೋಜೆಯಂ ಮುಗಿಲ್ವಣ್ಣಮುಮಂ |

ಕಳೆಯೇರಿದ ಮೋರೆಗಳಂ

ಘಳಲನೆ ತನು ತಾಳ್ವಿ ನಿನ್ನ ತೋರ್ಕುಂ ಪುಟ್ಟಂ

|| ೫ ||

ರಾವಣ—(ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ) ನಾನೆಂತು ಹೀಗಾದೆನು? ದೇವಿ, ಅಂಜದಿರು, ಅಂಜದಿರು.

ಸೆಡೆಗಾಂ ಸುಂದರಿ ಆಣಮಲ್ತು ವಿಷಯಂ ನೀಂ ಸುಮ್ಮನೇಂ ಲೋಕಿಪಾ ಕಡುಪಿರ್ಕುಂ ಸುರದೈತ್ಯರಂ ತಳೆದ ಮೂಲೋಕಂಗಳೊಳ್ಳಿನ್ನನಾ |
ಗೆಡೆಯೊಳ್ಳಾಯಲಮರ್ಷಭೀಕರದಿಶಾ ಮಾತಂಗದಂತಾಯುಧ ಕ್ಕೊಡಲಂ ಕೆಚ್ಚೈರ್ದೆಯಿಂದೆ ನೀಡಿದ ತುಳಿಲ್ಪಂದಂ ದಲಾಂಮಾರ್ಕೊಳೆ ||೬||

ಸೀತೆ—ನಾಥಾ, ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು. ಸೌಮಿತ್ರಿಯೇ, ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು.

ಸೂತ—ಇದರಿಂದೇನು? ನಿಜರೂಪವನ್ನೆ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಳುವೆನು. [ಹಾಗೆ ಮಾಡುವನು]

ಸೀತೆ—ಹಾ! ಈತನೂ ಕುಮಾರನೆಲ್ಲ. [ಬಾಯಳಿದಳುವಳು] ಹಾ ಆರ್ಯಪುತ್ರಾ! ಹಾ ಕುಮಾರಾ! ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸನ ಕೆಯ್ಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

[ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ] ಇದೋ ಬಂದೆನು, ಬಂದೆನು.

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಯಂತನೆ, ನೋಡು, ನೋಡು.

ಅಂಕುಸದೋಜೆಯ ತುಂಡದೆ ಸೊನ್ನೆಯ ಕಂಬಮಂ ಸಲೆಪೋಲ್ವಗೋ ಣಿಂಕೆಲಕಾರುತೆ ಪರ್ದಿದೊ ಬರ್ಪುದು ವಿದ್ಯುಮಾರುಣನೇತ್ರದಿಂ |

ವೇಂಕುಳಿಯಿಂ ಬಡಿವೀ ಖಗಪಕ್ಷದ ಗಾಳಿಯಿಂದುದಿದರ್ಧಳ್ಳಿಗೊಂ

ಬಂಕೆಯ ಪೂದಳಿರಿಂದೆ ಕುಜಾವಳಿ ತಾಗುದಟ್ಟುಗುಮುರ್ವಿನಂ || ೭ ||

ಸೀತೆ—ಅಕ್ಕಟಾ! ನನಗಾವುದು ಗತಿ! ನನ್ನನ್ನಾರು ಕಾವರು!

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ದಶರಥ ಸಖನಾಂ ಕಾವಂ

ವೆಸರಿಂದವೈಂ ಜಟಾಯು ರಾವಣ ತೇರ್ನಿ |

ಲೈ ಸಹಿವೆನಜ್ಜರ ತಪ್ಪಂ

ಜಸವಂತುರ್ಕಾಳ ಪತ್ತಿಯಂ ತೊರೆದುಳಿಯೈ || ೮ ||

ರಾವಣ—(ನಕ್ಕು) ಈ ಹಕ್ಕಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಸೈರಿಸುವುದಂತೆ. ಸೂತ, ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಿದನ್ನು ತೇರ್ದಾರಿಯಿಂದೋಡಿಸು. ಈ ಹದ್ದು ನಾನಾರೆಂದರಿಯದು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಅರಿವೆನು, ಅರಿವೆನು. ರಕ್ಕಸನೇ,

ಕಳೆದು ಶಿವಾದ್ರಿಯೊಳಾರ್ಪಂ

ಮುಳಿದರ್ಜುನನ ಸೆರೆಯೊತ್ತವಿಸಿ ಪಲವಗಲಂ |

ಬಳಸಿದ ಕಪಿಬಾಲದೆ ನೊಂ

ದೆಳೆಗಂಟೆಯನಾದ ನಿನ್ನ ನರಿಯದನೊಳನೇ

|| ೯ ||

ರಾವಣ—ಹಹಹ ! ಆ ! ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿ ಬಡುಕವೀ ಹಕ್ಕಿ.

ನೀನಿರು ನೋಳ್ಳೆ ಬಲಮ ನೆ

ನ್ನೀ ನಾರಿ ಮಹೇಂದ್ರನೆಂತು ತರಿದಂ ಗಿರಿಯಾ |

ಬಾನೊಳ್ಳಂತೀ ಹಕ್ಕಿಯ

ಸೂನಗಿಯಿಂದಂತೆರಂಕೆಯಂ ತರಿದಿಡುವೆಂ

|| ೧೦ ||

(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಜಟಾಯು—ಆಗಲಿ. ನೋಡುವ.

ಇರುಳೊಳ್ಳಾಡುರಿಜಾಳೆಯಿಂ ತೊಳಪ ಕಾಲೋರ್ವಿಧ್ರಶೃಂಗಂಗಳಂ

ಕರೆಮೆಯ್ಗೆನ್ನವಿದೊಂಗಳಿಂದನುಕರಿಪ್ಪೀ ನಿನ್ನ ವಕ್ತ್ರಂಗಳಂ |

ನೆರೆಪತ್ತಂ ಪರಿವನ್ನೆಗಂ ರುಧಿರಪೂರಂ ನೇರ್ದು ಕೊಕ್ಕಿಂ ಸಮಂ

ತುರುರಾಜನೈಯ ಮುಂತೆ ಪತ್ತುದೆಸೆಯೊಳ್ಳಲ್ಲಾ ಡುವೆಂ ರಾವಣಾ||೧೧

ಸೂತ—ಇದೊ ಇದೊ ಹಾರಿಬರುತ್ತಿದೆ.

ರಾವಣ—ಆ ! ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಕಾದುವರು)

ರಾವಣ—ಇದೊ ಬಡಿವೆನು (ಬಡಿವನು) [ಇದೊ ಹೊಯ್ಯುವೆನು]

ಸೀತೆ—ಹಾ ಕಷ್ಟ ! ಕಷ್ಟ !! (ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಳು)

ಸೂತ—ಆಹಾ ! ಈ ಹದ್ದು ನೊಂದಿತು. ಇದೋ

ನೆತ್ತರ್ಮಾಹದೆ ಮೆಯ್ಯೊ

ಳ್ಳುತ್ತಿದ ಕೊರಲಿಂದೆ ಗಾಸಿದೋರುತಿ ಬೈಗುಂ |

ಬೊಳ್ಳಿನ ಮುಗಿಲಂ ತರುಣನು

ದೊತ್ತರದಿಂ ಪರ್ದು ಬಿಳ್ಳವುದು ಬಾಂದಳದಿಂ

|| ೧೨ ||

ಸೀತೆ—ಅಯ್ಯೋ ! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲ. ಭಾಗ್ಯಹೀನೆಯಾದ ನನಗಾಗಿ ಈ ಹಕ್ಕಿಯೂ ಸಾವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. (ಅಳುವಳು)

ರಾವಣ - ಸೂತ, ವಾರುವಗಳನ್ನು ಬೇಗನೋಡಿಸು.

ಸೂತ—ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಣತಿಯಂತೆ. (ಆಲೋಚಿಸಿ ಸ್ವಗತ)

ಹಿತಮುಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಯುತಂ

ಶ್ರುತಿರಮೃತಮುಪಮಾತನೇನ್ನಯ ಕೇಳಂ |

ರತಿಪತಿಯಾಟನು ದೆತ್ತಾ

ಯತಿಯೊಳ್ಳೆಂ ಪೀನ ಸದ್ಗುಣಾಶ್ರಯ ಮೆತ್ತಲ್ ||೧೩||

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತನಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರ ಮಹಾಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳ್ಳು ನೈಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

ಅಯ್ಯ ನೈಯಂಕ

(ಮಂಡೋದರಿಯೂ ಚೀಟಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಮಂಡೋ - ಏನು ! ಹೀಗೂ ಆಗುವುದೆ ?

ಚೀಟಿ—ಅರಸಿಯ ಮೊಗವು ಸಂತಾಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ.

ಮಂಡೋ—ಸಖೀ, ನೀನು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ನೋಡಿರುವೆಯಷ್ಟೆ ?

ಚೀಟಿ—ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡೆಯನೊಬ್ಬ ತಾಪಸಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ಟಿರುವನಲ್ಲವೆ ? ಅವಳತ್ತಣಂದೇನು ?

ಮಂಡೋ—ಆಕೆಯ ಹೇತುವಿನ ನಮಗಳಿವು ಬರುವುದೆಂದೂಹಿಸುವೆನು.

ಚೇಟಿ—ಒಡತೀ, ಹುಲ್ಲೆಗಳೆಂದೂ ಹುಲಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬಂದಂತೆ ಆಕೆ ಹೋಗುವಳು. ಒಡತಿಯೇ ಲಂಕೇಶ್ವರಿಯೆಂಬುದು ದಿಟವು.

ಮಂಡೋ—ಚಿರಪರಿಚಿತಳಾದರೂ ನೀನು ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ನನ್ನ ಬಗೆಯನ್ನರಿಯೆ. ನಾನಿಂದೊಂದು ಹಾಳು ಕನಸನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ಚೇಟಿ—ಶಾಂತಿಯಾಗಲಿ, ಶಾಂತಿಯಾಗಲಿ. ಅರಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಮಂಡೋ—ಸಖೀ, ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು.

ಚೇಟಿ—ಮನವಿತ್ತು ಕೇಳುವೆನು.

ಮಂಡೋ—ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಹೊಳೆವಲೆಗಳಿಂದ ದೆಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುವ ತಿಮಿ, ತಿಮಿಂಗಿಲ, ಮಾತಂಗ, ಮಕರಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ, ಮರಕತದ ಬಿಟ್ಟುಸಾಲಿನಂತೆ ನೀಲವಾದ ಕಡಲನ್ನು ನಾಲ್ದೆಸೆಗಳಿಂದ ಹಾರಿ ಬಂದ ಹುಳುಗಳು ಕುಡಿದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿದುವು.

ಚೇಟಿ—ಹಾ ಕಷ್ಟ ! ಆ ಮೇಲೆ ?

ಮಂಡೋ—ನನ್ನನ್ನಾದರೂ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮೊರಗಾದ ಕೂದಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಾಯಿಂದ ಸೊಟ್ಟಾದ ಮೋರೆಯಿಂದಲೂ, ಉರಿಗಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಬರಿದಾದ ಕಿವಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿದಳು.

ಚೇಟಿ—ಅಯ್ಯೋ ! ಆ ಬಳಿಕ ?

ಮಂಡೋ—ಆ ಸೀತೆಯೂ ದಳಿಂಬವನ್ನುಟ್ಟು ಸಿರಿಕಂಡದ ರಸದಿಂದ ಕುಚಕಲಶಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಬಲ್ಲಹನ ಕೆಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪುಷ್ಪಕವನ್ನೇರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಮತ್ತೆ ಅನುಚಿತವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯೂ ಬಂದಿತು.

ಚೇಟಿ—ಅರಸೀ, ದುಗುಡವೇತಕ್ಕೆ ? ಕನಸಿಗೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳುವರು. ಅಥವಾ ಮೂಲೋಕಕ್ಕೂ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ನಮಗೆತ್ತಣೆಂದ ಭಯವು ?

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಕಂಪಿಂಪುಂ ಮಿಗೆ ಸೂಸುಪ್ಪೊಳ್ಳಲರ್ಗಣಾ ಬಲ್ಲೋನೆಯಂ ಮೇಘಜಾ
ಲಂ ಪೀನಂ ಕರೆಗೆತ್ತಲುಂ ಬದಿಲೆಲರ್ಬಾಂಬೊಚ್ಚದಣ್ಣಿಂ ಕರಂ |
ಸೊಂಪಂ ತೀಡುಗೆ ಪೆತ್ತು ತೋಂಟವೆಡಗಂ ಪೆರ್ಚೆಕ್ಕಿ ಸರ್ವರ್ತುಗ
ತ್ತಾಂ ಪಾದಂಗಳನೊಚ್ಚತಂ ಸಸಿ ನಿಮಿರ್ಚುತ್ತಾಶೆಯಂ ಸುತ್ತುಗೆ || ೧ ||

ಮಂಡೋ—ಏನು, ಡಂಗುರದಂತಿದೆ!

ಚೇಟಿ—ಅರಸಿ, ಹೌದು.

ಮಂಡೋ—ಸಖೀ, ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನರಿತು ಬಾ.

ಚೇಟಿ—ಅರಸಿಯಪ್ಪಣೆಯಂತೆ. (ಹೋಗುವಳು)

ಮಂಡೋ—ಇದರಲ್ಲಾ ಲೋಚಿಸಲೇನಿದೆ? ಆ ಮಾನಿಸವೆಣ್ಣಿನ
ಮನವನ್ನೊಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಮಹಾರಾಜನ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು.

(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಚೇಟಿ—ಅರಸಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. (ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ) ಅದಿಂತು.

ಮಂಡೋ—ನಿನಗೆ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಈಗ ಮಹಾ
ರಾಜನೇನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು?

ಚೇಟಿ—ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಚೆಯುಡುಗೆಯನ್ನು
ತೊಡುತ್ತಿರುವನು.

ಮಂಡೋ—ಹಾಗಾದರೆ ಬಾ. ಮಹಾರಾಜನರಿಯದಂತೆ ಅರೋಕ
ವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಪೊದರಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಅವಿತು ಪ್ರೇಮವನ್ನಿಡದ ಆ ಸೀತ
ೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಕಾಮುಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವ.

ಚೇಟಿ—ಅರಸಿಯಾಣತಿಯಂತೆ.

(ಹೋಗುವರು)

ಪ್ರವೇಶಕ

(ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕಾಮಾವಿಷ್ಟನಾದ ರಾವಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸು
ವನು)

ರಾವಣ - (ಸ್ವಶ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ) ವರ್ಷವರೆ, ಮೊದಲೆ ನನ್ನಿಂ
ದೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೂರ್ಯನು ಲಂಕೆಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಮಂತ್ರಿಯಾದ
ಚಿತ್ರಯೋಧಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ವರ್ಷ—(ಸ್ವಗತ) ಆಹಾ! ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಎಂತಹ ಮದನೋನ್ಮಾದವು
ಹತ್ತಿರುವುದು! ಏಕೆಂದರೆ

ಇರುಳೊಳ್ ಶೋಭಿಸ ಕಣ್ಣಂ
ಹರಿಸಂಗುಡುವಂಬುರಾಶಿಯಲೆಗೊಂದಣಿಯಂ |
ಪಿರಿದುಂ ತೂಗುವ ಕದಿರ್ಗಳಿ
ನುರುಸೌಖ್ಯಮನೀವ ಚಂದಿರನನರಿಯನಿವಂ || ೨ ||

ರಾವಣ—ಏಕೆ ತಡಮಾಡುವೆ?

ವರ್ಷ—ಒಡೆಯನಪ್ಪಣೆ. (ಸ್ವಗತ) ಇಂತಹ ಕುತ್ತಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು
ವೈದ್ಯರಲ್ಲ. (ಹೋಗುವನು)

ರಾವಣ—(ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ನೋಡಿ) ಇವನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲ.
ಚಂದ್ರನಿಗಾದರೂ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತಿರುವೆನು. ಏಕೆಂದರೆ

ಸಾಸಿರಕದಿರ್ಗಲ್ಲಳ್ಳಿಸೆ
ನೇಸರ್ಚಂದಿರರನೆಂತುಮರಿಯದ ಕಾಮೋ |
ಪಾಸಕರಿಂದುವನರಿಗುಂ
ಮಾಸದ ಹರಿನೀಲಭಿತ್ತಕಾಂತಿಯ ಕರೆಯಿಂ || ೩ ||

(ಆಲೋಚಿಸಿ) ಈ ದುಮ್ಮಾನವು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಬಂದುದು.

ಆವಂ ಕಿರಣದೆ ದೆಸೆಯೊ
ಳ್ತಾವರೆಯುಮನೆನ್ನ ನೋಯಿಸಂ ಬಿಟ್ಟೊಲವಂ |
ಗಾವಿಲನೀ ಬಿದು ಸುಡುಗುಂ
ಭಾವಿಸದವತೆಯಿನಶಕ್ತನುಂ ಬಲಿಯಕ್ಕುಂ || ೪ ||

(ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಮಂತ್ರಿ—(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಹಲವು ಕಾಲದ ಬಳಿಕ
ರಾಕ್ಷಸರಿಂದು ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಸೊಬಗನ್ನ ನುಭವಿಸುವರು. ಏಕೆಂದರೆ,

ಸೊದೆವನೆ ಕಾವನ ತಿತ್ತಿಗ
ನಿದೊ ತಣ್ಣದಿರಂ ತೊಳಪ್ಪನಿದಿರೊಳ್ಳೇವಂ |
ಕದಿರೋಳಿಯಿನಿಂಗಡಲಲೆ
ವುದುನಿನೊಳಳ್ಳಿದವೊಲಿಕುಮಿಾ ಜಗಮೆಲ್ಲಂ || ೫ ||

ರಾವಣ—ಚಂದಿರ ನಿನತ್ತು ಕದಿರ್ಗಳ್
ನೊಂದೆನ್ನೊಳ್ಳಿಚ್ಚನೆಂತು ಕಾರುಗುಮದರೊಳ್ |
ಕಂದರ್ಪನ ಮೇಣ್ಣೆನ್ನ ಬ
ಲಂ ದಲದಿಲ್ಲಳಲನಾಂತ ಸೀತೆಯ ಬಲ್ಲೇ || ೬ ||

ಮಂತ್ರಿ—

ಪದನಂ ದಾಂಟಿದ ರಾಜನಂ ಮರೆದು ಸಾವೆಂ ರಾಮನಿಂ ಮೇಣ್ಣೆರೋ
ಧದೆ ಮಾತಾಡಿ ವಿಸತ್ತನಾಂಪೆನತಿಕೋಪಂಗೆಂಡ ಲಂಕೇಶನಿಂ |
ಮುದಮಿರ್ಬಟ್ಟಿಯೊಳ್ಳಿಲ್ಲದಿದೊಡಮಣಂ ಸಾವಾಳ್ಳನಿಂದೊಳ್ಳಿತೇ
ಕಿದೆನೆನ್ನೀ ಪ್ರಭುಗಪ್ಪದೆಂತುಮುರದಂತಂ ನೋಡೆನಾ ಕಷ್ಟಮಂ || ೭ ||

ಸ್ವಾಮಿಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ದುಃಖಕರವಾಗಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಇವನು ಕೂದ
ಲಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು ಒನಕೆಯಿಂದ ಬಡಿಯಲ್ಪಡುವನು. ಅರಸನನ್ನೀಗ
ನೋಡುವೆನು. (ನಡೆದು ನೋಡಿ) ನಮ್ಮಾ ಸ್ವಾಮಿ,

ಮೋನಂದಾಳ್ವತೆ ಚಾನದೊಳ್ಳುಡುತೆ ಸುಯ್ಯಂದೋಷ್ಮಮಂ ಜೃಂಭಣಾ
ಧೀನಂ ಕಾರ್ಗಳೆದಂಬುದಂಬೊಲೆಸಕಂಗುಂದಿರ್ದಪಂ ಮೇಣನಂ |
ಗಾನೇಕಾನಲಬಾಣದಿಂದೊಳಗು ನೊಂದಾರ್ವಾಗ್ನಿಯಿಂ ಬೆಂದ ನೀ
ರಾನಂತಾಶ್ರಯದಂತೆವೋಲರಿಯದಂಗೋನ್ಮಾಥಮಂ ಪೆತ್ತಪಂ || ೮ ||

(ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ) ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಗೆಲ್ಲವಾಗಲಿ.

ರಾವಣ—ಹೊಸ ಸುದ್ದಿಯೇನಾದರೂ ಉಂಟೇ ?

ಮಂತ್ರಿ—(ಸ್ವಗತ) ಅರಸನೊಲವಿನಿಂದ ನುಡಿವನು. (ಪ್ರಕಾಶ)
ನಾಳ್ವುಡಿಯೊಂದುಂಟು.

ರಾವಣ—ಇರು, ರಾಮನು ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವನೆಂದಷ್ಟೆ ?

ಮಂತ್ರಿ—ಅದೆ. ವಿಶೇಷವೂ ಉಂಟು.

ರಾವಣ—ಹೇಳಿದನ್ನು.

ಮಂತ್ರಿ—ಅವನಾಣತಿಯಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ವಾಸರ ಸೈನ್ಯವು ಎಲ್ಲಾ ದಿವೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದೆವೆಯೆಂದು.

ರಾವಣ—ಏನೇನು ? ಅವನಾಣತಿಯಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ವಾಸರ ಸೈನ್ಯವು ಎಲ್ಲಾ ದಿವೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದೆವೆಯೆಂದೇ ? ನೋಡು—

ಪೆರ್ವೆಟ್ಟುಗೆಯ್ದವಂ ಪಿಡಿ

ದುರ್ವಾಜಿಯೊಳಮರಜೇತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಂ |

ಗರ್ವದೆ ನಿಲಲೆಂತಿರ್ಕುಂ

ಪರ್ವತಕಾಸನದೊಳಾಡುವಾ ಕಪಿಯೂಢಂ

|| ೯ ||

ಮಂತ್ರಿ ಕೋತಿಗಳು ನಗೆಗೀಡಾಗಿರಬಹುದು ; ಆದರೆ—

ರಾವಣ—ಅದೇನು ? ಹೇಳು.

ಮಂತ್ರಿ—ಬಿಲ್ಲಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನಜಯ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ರಾವಣ—ಏನೇನು ? ಬಿಲ್ಲಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನಜಯ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುವರೆ ? ನೋಡು —

ಇದಿರೊಪ್ಪಗ್ಗಿ ಗರಾಣ್ಣನಾಪನ ಕನಲ್ಲಿಚ್ಚಿಂಗಶಕ್ತಂ ನಿಲ

ಲ್ಮದನಾರಾತಿನಿವಾಸಪರ್ವತದೊಳಂ ತೋಳ್ವಲ್ಮಿ ಸಂದತ್ತೊ ನೋ |

ಲ್ತು ದಿನೇಶಾದಿಬಗಂಗಳಾವನೆಡೆಯೊಳ್ಳೇರ್ದಾಣಮಂ ಪೋಕುಮೆಂ

ತದು ಮರ್ತ್ಯಂ ಪಗೆಯಪ್ಪನಾಯೆನಗೆ ನೀಂ ಕೀಳಾಳ್ಳಣಾ ಹಾಸ್ಯನುಂ || ೧೦ ||

ಮಂತ್ರಿ—ಏನೇನು ? ರಾಮನು ಮರ್ತ್ಯನೇ ? ನೋಡು—

ತಂದೆಯ ಮಾತಿಂ ಕಾಡೊ

ಳ್ಳಂದಿರ್ಪಂ ರಾಮನಲ್ತು ಕೇವಲಮರ್ತ್ಯಂ |

ಕೊಂದು ಜಗಮನುತ್ಪಾದಿಸು

ವಿಂದಿರೆಯರಸಂ ದಿನೇಶಕುಲದೊಳ್ಳಳಿದಂ

|| ೧೧ ||

ರಾವಣ—ಏನೇನು ? ಕೇಶವನೆಂದೇ ? ಓಹೋ ! ಈತನಿಗೆ ಹೆದರ ಬೇಕು.

ತನ್ನಣ್ಣನಪ್ಪ ಸುರಪತಿ

ಯಂ ನೂಂಕಿ ಬರ್ದಿಲಮನೆನ್ನ ಕಿಡಿಸ ಪಡೆವಳರ್ |

ಕನ್ನೆಯರೊಡನಿಂದ್ರಾಣಿಯು

ಮಿನ್ನೆತ್ತಲ್ವ ಡುಗೆ ಬೀರಮಿದುರ್ದು ಹರಿಯಾ

|| ೧೭ ||

ಮಂತ್ರಿ -- ಏನೇನು ? ಅವನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು ?

ರಾವಣ— ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವನನ್ನರಿಯೆಯಾ ?

ಮಂತ್ರಿ—ಅರಿಯೆನು.

ರಾವಣ—ನಾನೇ.

ಮಂತ್ರಿ ಇದು ಹುಸಿ.

ಅಮರ್ತುಣಿವೆವಳರಂ ಗೆ

ಲ್ವ ಮುಹೂರ್ತದೆ ನೆಗಲ್ವ ನಿನ್ನನೆಂತು ಮನಸಿಜಂ |

ಸುಮಬಾಣನಿಕರದಿಂ ಪೋ

ಯ್ವ ಮನೋಧೃತಿಯಂ ಸಡಿಲ್ವಿದಪ್ಪಮದೀಗಳ್ || ೧೮ ||

ರಾವಣ— ಏನು ? ಮನಸಿಜನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆವನೆಂದೂಹೆಯೋ ?

ಮಂತ್ರಿ—ಇದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಷ್ಟೆ.

ರಾವಣ—ಇದು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ! ನೋಡು--

ಬಾನ್ನವಿರನ ನೊಸಲ್ಲಣ್ಣಂ

ದಂ ನೆಗೆದುರಿಯಿಂದೆ ಬೂದಿಯಾದ ವಿಷಮುಬಾ |

ಣ● ನೋಯಿಪನೆಂತೆನ್ನಂ

ಚೆನ್ನೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನೆನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಜಡಿಗುಂ || ೧೯ ||

ಮಂತ್ರಿ—ಬಿಡಿವಳಿಯೊಳ್ಳುಟ್ಟಿದನುಂ

ವಿದಿತಸಕಲವೇದಶಾಸ್ತ್ರನಪ್ಪ ನಿನಗೆ ಬೇ|

ರಿದವೆಂಡಿರೊಳಾಸೆಯಿನೇ

ನದರಿಂದಾವಗಮಕೀರ್ತಿ ನಿಲ್ಕುಂ ಜಗದೊಳ್ || ೨೦ ||

ರಾವಣ—ಏನು, ಇದೂ ಅಕೀರ್ತಿಯೇ ?

ಮಂತ್ರಿ—ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಕೀರ್ತಿಯೇನು ?

ರಾವಣ—ಅಂತಾದರೆ,

ವೇದದ ನೆಗಳ್ಳಿವಡೆದುಂ

ಸಾಧಿಸಿ ನೂರ್ಜನ್ನಮಂ ಕರಂ ನಾಕದ ರಾ |

ಜ್ಯಾಧಿಪನುಂ ಮೂರಡಿಯನ

ಸೋದರನಾಗಿಂದ್ರನೆಂತಹಲೈಯನೊರಲ್ದಂ ||೧೬||

ಮಂತ್ರಿ—ಅಕೀರ್ತಿಯಂತಿರಲಿ. ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧನವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಡಿದಟ್ಟುವುದೇ ?

ರಾವಣ—ನೀತಿಯನ್ನರಿತವನೇ, ಸಾಧ್ಯವು ಬೇಕಾದರಷ್ಟೆ ಸಾಧನವನ್ನು ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಳುವುದು ? ನೋಡು—

ನಾಕಂ ಬೇಳ್ಳುಮೆನುಂಟತಿ

ಪಾಕಾರ್ಯಸ್ತಮಿದೆನತ್ತು ಚಂದಿರಹಾಸಂ |

ಪೋಕಳೆ ದುರ್ಬಲರರನಮ

ದೇಕೆನ್ನನ್ನರ್ಗೆ ಪಥ್ಯಮೆಲ್ಲಂ ಬಲಿಗಂ || ೧೭ ||

ಮಂತ್ರಿ—ಪ್ರಭುವಿನ ಶಕ್ತಿಯಂತಹುದೆ. ಆದರೂ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಶಕ್ತಿಮಂತರು ಸಾಧ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಬಿಡುವುದೊಳ್ಳಿತ್ತಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ರಾಜರ್ಷಿಧರ್ಮ ಪರಾಯಣನಾದ ರಾಮನ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಹುದೇ ?

ರಾವಣ—ಏನೇನು ? ರಾಮನು ಧಾರ್ಮಿಕನೇ ? ನೋಡು—

ಪೂಣಿಗವಾಳಿಯಂ ಮುರಿದು ತಾಡಗೆಯಂ ಜವದಾಣಕಟ್ಟಿದಂ

ಮಾಣದೆ ಪೂಣ್ಣನಿಂದ್ರಸುತನೊಳ್ಳಣಿಯಂ ಮರಸುಂದಿ ತಮ್ಮನೊಳ್ |

ಕೇಣದಿಡಚ್ಚಿಯಂ ಪಗೆಗಳಂ ತಳೆದುಂ ಜೆಡಿವಿಲ್ಲಳಂ ನರಂ

ಜಾಣನೆ ಸಾಧು ಮೇಣ್ಣರುಳರಾವಿದೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಢಬುದ್ಧಿ ಹಾ || ೧೮ ||

ಮಂತ್ರಿ—ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವಿಷ್ಟೆ.

ರಾವಣ—ಹೇಳು, ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವೇನು ?

ಮಂತ್ರಿ—ಶ್ರೀವರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು.

ರಾವಣ—ಆ ಶ್ರೀವರ್ಗವಾವುದು ?

ಮಂತ್ರಿ—ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳು.

ರಾವಣ—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನುಡಿ.

ಮಂತ್ರಿ—ಧರ್ಮವು.

ರಾವಣ—ದಂಡನೆಗೆ ತಕ್ಕರಂ ಬಿಡ

ದಂಡಲೆವಂತಕನಮೆನ್ನ ದಂಡಿಕುಮಾಳ್ಳಳ್ |

ಬಂಡಾರಮಂ ಸುರರ್ಕಳ

ಕೊಂಡೆಂ ಕೆಯ್ಯೊಳಿನಗೇಕೆ ಧರ್ಮದುವಟಲೆಂ || ೧೯ ||

ಮತ್ತಾವುದು ?

ಮಂತ್ರಿ—ಅರ್ಥವು.

ರಾವಣ—ಅರ್ಥದಿಂದ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದೇನು ?

ಮಂತ್ರಿ—ಕೋಶದಂಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ರಾವಣ—ಆಗಸವಟ್ಟಿಗರಕ್ಕಸ

ರಾಗಿರ್ಕುಂ ದಂಡು ಕೋಶಮಳಕೇಶನೆ ಮೂ |

ಲೋಗಮಿದೆನ್ನಾಣೆಗೆ ತಲೆ

ವಾಗಿಕುಮುಖಿಲೇಷ್ಟಮುಂಟು ಫಲಮರ್ಥದಿನೇಂ || ೨೦ ||

ಕೊನೆಯದಾವುದು ?

ಮಂತ್ರಿ—ಕಾಮವು.

ರಾವಣ—ಅದನ್ನೆ ನಾವು ಬಯಸುವೆವು. ಅದರಿಂದಲೆ ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಿ—ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಗಿಲಿನಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಮನವಿಡಬೇಕು.

ರಾವಣ—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಮಂತ್ರಿ—ಹಾಗಾದರೆ,

ಬೇರಿದನುಂಕಳದಾಣದ

ಕೂರದ ಪೆಣ್ಣೆಂವೆ ಬಾಕ್ತೆಯೇನದು ನಿಸ್ಸಾ |

ಮಾರುಗುಮಾರೋಧಜನಂ

ಚಾರುತಯಿಂ ಸುರಸಕಾಮಿನೀವೃಂದಮುಮಂ || ೨೦ ||

ರಾವಣ—ಮೂಢಾ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲ.

ಸಿರಿಯಂ ಪಲಂಬರುಣ್ಣ

ಪರಮಾರ್ಘಂ ತಿರೆಯೊಳತ್ತಿ ರನ್ನಂ ಬಳೆಗುಂ |

ಸರಸತಿಯೊಲವೊಂದದಿರೇಂ

ತೊರಿವನೆ ಮನುಜಂ ತನತ್ತು ಪೇರುಜ್ಜುಗಮಂ || ೨೧ ||

ಮಂತ್ರಿ—(ಸ್ವಗತ) ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೆಯ್ದುಗಳೆ ಗತಿ. ಅರಸನು ಮತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿರುವನು.

ರಾವಣ — ಹೋಗು, ರಾಮನ ಬಾರ್ತೆಯನ್ನು ರಿಯಲ್ಟೆ ಈಗಳೆ ಬೇಹು ಕಾರರನ್ನಾಜ್ಞಾಪಿಸು.

ಮಂತ್ರಿ—ದೇವನಾಣತಿ

ಕಾಳಿಗವೇಕರಿಂ ಮೇಣ್ಣಿ

ನ್ನೇಳಿದನೊಳ್ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ನುಡಿದೆನಿಲ್ಲಂ ಕೂ |

ಪೇಳಿಕೆಯಂ ಕಂಧರೆಯೊ

ಳ್ಳಾಳನಿಡೆಯುವೊಳ್ಳಿದಂ ಪತಿಹಿತಮನೊರೆಗುಂ || ೨೨ ||

(ಹೋಗುವನು)

ರಾವಣ—ವರ್ಷವರ, ಅಶೋಕವನದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು.

ವರ್ಷ—ಮುರಾರಾಜನಪ್ಪಣೆ. ಇತ್ತು ಬರಬೇಕು.

(ಇಬ್ಬರೂ ತೋಟವನ್ನು ಹೊಗುವರು)

ರಾವಣ—(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಆಹಾ! ಮನಸ್ಸೆಂತು ಪರಿಚಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆ ಬಿಗಿಹಿಡಿವುದು! ಇಲ್ಲ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಸೀತೆ ರಾಮತಪೋವನ ವನ್ನೆ ಜಾನಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೋ,

ಕಡೆಗಣ್ಣಿಂದ್ರನ ನೋಟಮಂ ಬದಿಲನಾಡಿಂಪಂ ವಲಂ ಪೆರ್ಚಿಸೀ
ಗಿಡುಗುಣ್ಣಂ ದಡದಿಂ ಸುರಾಪಗೆಯ ಕಿಳ್ತೆಂ ಭೂಮಿಗುಯ್ಯಲ್ಕೆ ಸಂ |
ಗಡದಿರ್ಪಂಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಮಸರಸೀಜಾತಂಗಳಂ ಮುದ್ದಿಕುಂ
ಕೊಡಗಿಂಗಳಣ್ಣಲರ್ವಕ್ಕಿ ಚೆಂದಳಿರನಕ್ಕುಂ ಕಂಡು ಕಾಮಾತುರಂ || ೨೪ ||

ವರ್ಷ—(ಸ್ವಗತ) ಆರಡಿ ಸಂಪಗೆಗಂಪನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಸೀತೆ
ರಾವಣನ ಸಿರಿಯನ್ನು ಕಾಣುವಳು.

ರಾವಣ—(ಕಾಮೋದ್ರೇಕವನ್ನು ತೋರಿ)

ಮಾವಸುಗೆದೊಂಗಲಂಬಿಂ

ದಾವಂ ಭರದಿಂದೆ ಲೋಗರಂ ಪೊಯ್ಕುಮವಂ |

ಪೂವಿಂ ಸಗ್ಗಮರಂಗಳ

ದೀ ಪೊತ್ತಿಂತೆಚ್ಚಪಂ ಮಗುಳಯುಗ್ಮಶರಂ

|| ೨೫ ||

ವರ್ಷವರ, ಸೀತೆ ಸಿಸವೆಮರದಡಿಯಲ್ಲಿರುವಳಷ್ಟೆ ?

ವರ್ಷ—ಪ್ರಭೋ, ಹೌದು.

ರಾವಣ—

ಮಾಂಕರಿಸುತ್ತೆ ನೋಳ್ಕುಮಿವಳಾನಳೆಪಿಂದಿರೆ ಮೇಣ್ಣೊಡಂಕಯಂ

ಸಂಕಟದೊಳ್ಳರಾವೃತಮನಾಗಿಕುಮಿನ್ನುಡಿಯಾಡೆ ರಾಮನಾ |

ಸೊಂಕಿಲ ಜಾನದೊಳ್ಳಳಯಿಕುಂ ನಿಲೆ ಕೆಯ್ಯುಗಿದಾನಿದಿರ್ಗಿದೇಂ

ಪಂಕಜನೇತ್ರಿಯಂ ಸೆಳೆವ ಸಾಧನಮಂ ನೆರೆ ಕಾಣೆನಾವಗಂ || ೨೬ ||

(ಸಿಸವೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತ ಸೀತೆಯೂ ಬಳ್ಳಿವನೆಯ ಹಿಂದೆ
ನಿಂತ ಮಂಡೋದರಿಯೂ ಚೇಟಿಯೂ ಬರುವರು)

ಸೀತೆ—ಆಹಾ ! ರಕ್ಕಸರೆಂತಹ ನಿರ್ದಯರು !

ಮಂಡೋ—ಸಖೀ, ಇದೊ ಮಹಾರಾಜನಿಲ್ಲಿರುವನು. ನಾವು ಬಗೆದು
ದನ್ನೀಗ ನೋಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು.

ರಾವಣ—(ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ) ದೇವೀ,

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಪಾಪಿಯೇನನ್ನು ಹೇಳುವನೋ !

ರಾವಣ—ದೇವಿ,

ನೀರೊಳ್ಗೆಯ ಮಿಂದು ಕಾಣೈವುರುಳಂ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಬ ಕಲ್ಪಾವನೀ
ಜಾರಾಮಂಗಳ ಶರ್ವಪರ್ವತದೊಳಂ ಸನ್ನಂದನೋದ್ಯಾನದೊಳ್ |

ಸೇರಲ್ಮಾನಿಸನಾರ್ತನಿಲ್ಲ ತಪದಿಂದಂ ಸ್ವರ್ಗಭೋಗಂಗಳಂ

ನಾರೀ ನೀನವನುಣ್ಣ ನಿನ್ನ ತಡೆಗುಂ ಸ್ವರ್ಗಾಧ್ವಮಂ ನೋಂಪಿಯೇ ||೨೭||

ಸೀತೆ—ನಿನ್ನ ಸ್ವರ್ಗಾಧ್ವವು ಮಹಾಪಾತಕವೆ. ಪತಿದೇವನ ಸೇವೆ
ಗೆಯ್ಯುತ್ತ ನರಕವನ್ನೆ ಸೇರಲು ಬಯಸುವೆನು.

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ನಿನಗಾಗಿ ನನ್ನಂತಃಪುರವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆವೆನು.

ಮಂಡೋ—ಇದು ಮಹಾರಾಜನ ನೆನಹಿನಲ್ಲಿರಲಿ.

ಸೀತೆ—ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೊರೆದರೆ ಸಾಲದು; ನನಗಾಗಿ
ನೀನು ಹರಣವನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದು.

ಮಂಡೋ—ಅಕ್ಕಟಾ ! ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಗೆಂತಹ ಬಿರುನುಡಿಯಿರುವುದು !

ರಾವಣ—ಸತ್ಯವಾಗಿ ಕಾಮನು ನನ್ನ ಹರಣವನ್ನೂ ಯ್ಯುವನು.

ಸೀತೆ—ಹಾಗಲ್ಲ, ಹಾಗಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪತಿದೇವನು ಕಾಮನಿಂದಲೂ
ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರನು.

ರಾವಣ—(ನಕ್ಕು) ಹಹಹ !

ಕಾಡುಗವಡಗಲಿವುಲ್ಲಣೆ

ಗೀಡಲ್ತು ದಶಾಸ್ಯನೆಂಬುದಿದು ಯುಕ್ತಂ ದಲ್ |

ನೀಡುಂ ಮೆಯ್ಯಣ್ಣನ ವ

ಜ್ರಾಡಂಬರಮಂ ಮರಲ್ವೊಲೆರ್ದೆಯೊಳ್ಳೊತ್ತೆಂ || ೨೮ ||

ಮಂಡೋ—ಏನಿದು ಮಹಾರಾಜನಾಲೋಚನೆ? ಅವವುಪಾಯ
ದಿಂದಲೂ ಈಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುವಳಲ್ಲ.

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ಇದೊ ನಿನಗೆ ಕೆಯ್ಯುಗಿದು ಬೇಡುವೆನು :—

ಸುಂದರಿ ನೀನೆನ್ನೊಳ್ಳೀ

ಹಂದೋರೆ ಸುರಾಸುರಾಹಿಗಂಧರ್ವವಧೂ |

ಸಂದೋಹಮನಾಂತವರೋ

ಧಂ ದಿಕ್ಕನೆ ತೊತ್ತಿರೆಲ್ಲಮಕ್ಕುಂ ನಿನ್ನಾ

||೨೯||

ಮಂಡೋ—ಇದನ್ನಾದರೂ ನಾನೀಕೆಗೆ ಮಾಡುವೆನು ; ಅನ್ಯರನ್ನರಿಯೆನು.

ಚೇಟಿ—ಅರಸಿ, ನೋಡು ನೋಡು ; ಅರಸನು ಸುತ್ತಲೂ ಮುಗಿದ ಕೈಗಳಿಂದ ನಸುವರಳಿದ ತಾವರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಂತೆ ತೋರುವನು.

ಮಂಡೋ—ತನ್ನ ಬಯಕೆ ಮುರಿದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನೀ ಹದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲಾರನೆ ?

ವರ್ಷ—(ಸ್ವಗತ) ನನಗಿವರಿಬ್ಬರಿಂತು ಕಾಣುವರು—

ಮೊದೆಮೊಲೈಳ್ಳೈಯ್ಯಂ ಮೊಂ

ದಿದ ಜಾನಕಿ ತನ್ನಿ ಪೋಲ್ಲುಮೈಂದವಕಳಿಯಂ |

ತದೆಗುಂ ಮುಗುಳ್ಳೈಯ್ಯನಿವಂ

ಪದುಮಂ ಮುಗುಳ್ಳಿರ್ಪ ತಾವರೆಗೊಳನ ಸೊಬಗಂ ||೩೦||

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ಇದು ಬೋಳಯಿಸುಹದ ಹೆಚ್ಚುಗೆಯ ಪ್ರಣಾಮವು.
(ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ಮಣಿವನು)

ಸೀತೆ—ಛೇ ! ಸುಡು. (ಕಾಲನ್ನು ದೂರ ಸೆಳೆವಳು)

ಮಂಡೋ—ಈಕೆ ಬಹುಧೀರೆ ; ಕೆಸರನ್ನು ಕಾಲಿಂದ ಕೊಡಹುವಂತೆ ಮಹಾರಾಜನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಳು. ಸೀತೆ ಭೂದೇವಿಯ ಮಗಳು, ರಾಮನು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ನಾಳ್ಳುಡಿಯಾಗ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ವರ್ಷ—ಅರಮಗಳೇ, ಮಹಾರಾಜನ ಪ್ರಣಿಪಾತವನ್ನೇತಕ್ಕೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವೆ ?

ದ್ವಿಜರಾರಂ ಸೊಗಕಾಟಿಸಿ

ಭಜಿಕುಂ ದೇವೇಂದ್ರಮುಖ್ಯರಾ ಸುರರೇಗುಂ |

ತ್ಯಜಿಸಿ ಪಗದಿಯಂ ಮಾನಮ

ನೃಜುಮಾನಸೆ ಆರ್ಗವಂ ತಲೆಗಳಿಂ ಮಣಿಗುಂ

||೩೧||

ಸೀತೆ—ಇದು ಪ್ರಣಿಪಾತವಲ್ಲ ; ಕೇವಲ ವಿನಿಪಾತವೆ.

ವರ್ಷ—ಈಕೆಯನ್ನೊಲಿಸುವುದಸದಳವು. (ಹಿಂದಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ರಾವಣ—ದೇವಿ, ನಿನ್ನಡಿಗಳೆ ನನಗೆ ಶರಣವು.

ಸೀತೆ—ನನ್ನ ನಾಥನಡಿಗಳನ್ನು ಶರಣುಹೊಗು.

ರಾವಣ—(ಕೋಪದಿಂದ ಫಕ್ಕನೆದ್ದು) ಏನು? ಏನು?

ಮುನ್ನೀರೊಡ್ಡಣವೊಂದಿದ

ನಿನ್ನಯ ತಾಯ್ತು ಜಿಗಳಿತ್ತು ಪಷ್ಪಾಂಶಮನುಂ |

ಡುನ್ನತಿವಡೆವ ನೃಪರ್ಗಿ

ಲ್ಲಂ ನೆಗಳ್ಳ ಮಡದಿ ಸತೀತ್ವಮೆಲ್ಲಿಯೊ ನಿನಗಂ

||೩೨||

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುವರು)

ಸೀತೆ—ನಾನಿವನ್ನರಿಯೆನು.

ರಾವಣ—ಎಲ್ಲಿ ಚಂಪ್ರಹಾಸವು?

ಸೀತೆ—ಇದು ನನಗೊಳ್ಳಿತೆ. ನನ್ನ ಹರಣದ ಶರಣವು ಪತಿದೇವನ ಚರಣಗಳೆ.

ಮಂಡೋ—ಅಯ್ಯೋ ಕಷ್ಟ! ಹೀಗಾಯಿತೇ! ಈಕೆ ಹದಿಬದೆಯಷ್ಟೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತು ಮಹಾರಾಜನು ಮಾಡುವ ಪಾತಕದಿಂದೀಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು. (ಬೇಗನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಳು)

ಮಂಡೋ—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾವಣ—(ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ದೇವಿ ಮಯಸುತೆ ಮಂಡೋದರಿ! (ಕೀಳ್ಮೊಗನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಮಂಡೋ—ಮಹಾರಾಜ, ಈಕೆಯ ಗಂಡನೂ ನಿನ್ನ ಬಾಳಗೀಡಲ್ಲ; ಸೆರೆಯಾಳಿವಳ ಪಾಡೇನು? ನೀನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ತಾನಾಗಿ ಈಕೆ ಸಾವಳು.

ವರ್ಷ—(ಸ್ವಗತ) ಅರಸನ ಪೆಣ್ಣೀಕೆ ವಲಂ

ಧರಣಿಮೊಲೆಮ್ಮಾಳ್ಳ ನಿರ್ಕುಮಬ್ಬಿ ಮೊಲಿವರಿ |

ವರ್ ನಡುಗೆ ನಿಂತ ಮಂಡೋ

ದರಿ ತಿರೆಯಂ ಕಾವ ತೀರದಂದದೆ ಪೊಳೆಗುಂ

||೩೩||

ನನಗೂ ಇದೇ ಸಮಯವು. (ಪ್ರಕಾಶ) ದೇವ, ಕತ್ತಿಯನ್ನೇ ತಕ್ಕೈತ್ತುವೆ ?
 ದೇವರ್ಕಳ್ಳೊದವಿದನ
 ಥಾವಳಿಯಂ ನೋಡಿ ಕಿಚ್ಚುಗಾರುವ ಬಳಿಯಂ |
 ತಾವರೆಗಣ್ಣಂ ನಿನ್ನೊಳ್
 ಪಾವುವೆದೆಯ ಬಿಲ್ಲನೇಂ ಹರಂ ಬಗ್ಗಿಸಿದಂ ||೩೪||

ರಾವಣ—ಯುಕ್ತವಿದು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಲಂಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಭದ್ರಮುಖನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಹತ್ತುಗಳಿಗೆಗಳುಳಿದಿವೆ; ಮಿಹದ ಕಾಲವು ಮೀರುವುದು. (ಸಂಕ್ಷುಪ್ತವಾಗಲಿ ದನಿಗೆಯುವು) ಮಹಾರಾಜನಿತ್ತ ಬರುವುದು.

ರಾವಣ—ಇಂದು ನೀವು ತೊಡರಾದಿರಿ. ಇರಲಿ. ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿ ನಲ್ಲಿ ನೋಡುವೆನು.

(ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ರಾವಣನು ಹೋಗುವನು)

ಸೀತೆ—ವಲ್ಲಭನನ್ನಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಾಣುವೆನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ನನಗಾಸೆಯಿಲ್ಲ. ರಕ್ಕಸನ ಕೆಯ್ಯಿಂದ ಸಾವುದೂ ಮಹಾಪಾತಕವು. ಅದ ರಿಂದ ಪತಿದೇವನನ್ನು ನೆನೆದು ತಾನಾಗಿ ಹರಣವನ್ನು ತೊರೆವೆನು.

(ನೋಡಿ)

ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದೆಲ್ಲ ರಕ್ಕಸಿಯರು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇರಲಿ. ಅಯ್ಯೋ ! ರಕ್ಕಸನ ತಲೆಯ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ನನ್ನ ಪಾದಗಳಶುದ್ಧಗಳಾಗಿವೆ. ತಡೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ತಾವರೆಗೊಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮಿಂದು ಪರಿಶುದ್ಧ ಳಾಗಿ ಆತ್ಮನನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ ಬಡಿಸುವೆನು.

(ಹೋಗುವಳು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟವಿರಚಿತನಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರಮಹಾಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳೆಯ್ದನೆಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

ಆರನೆಯಂಕ

(ಅಂಗುಲೀಯಕವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)
ಹನು—ಜಳಧಿಯ ಬಂಧು ನಾಗವನಿತಾಸುರತಾಪ್ತನೆನಿಪ್ಪ ಶೈಲಮಂ
ಕಳೆದು ಸಡಿಲ್ವಿದಾಗಸದೊವಲ್ಲೊಲೆ ವೇಗದ ವಾರಿದಂಗಳಂ |
ಸೆಳೆವುತುಮಿಾವುತುಂ ಗುರುಗಮಚ್ಚರಿಯಂ ಜನದಂಗುಲೀಯಮಂ
ಕೊಳುತೆ ಪುಣುಂಬುವೋಲ್ಪತಿಗೆ ರಾಮನ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದನೀಗಳಾಂ||೧||
ಅವುದ್ಯಾನವೆಲ್ಲಿರಬಹುದು ! ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಸವೆಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ
ಳೆಂದು ಗೃಧ್ರರಾಜನು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅದನ್ನೀಗ ಹುಡುಕುವೆನು. (ನಡೆದು
ಕಂಡು) ಓಹೋ ! ರಕ್ತಸಮೋಳಲಿನ ಸೊಬಗೆಂತಹುದು ! ಈ ಮಾತು
ಸತ್ಯವೆ:—

ಸಗ್ಗಿಗರ ನಾಡೊಳಾವಾ
ವಗ್ಗಗಳಣ್ಣೆಡ್ಡಮಾದ ಪುರುಳುಂಟೊ ಅದಂ |
ಮೊಗ್ಗರದಿಂ ಕಿಳ್ತು ಗಡಾ
ಸುಗ್ಗಿಯ ಲಂಕಾಪುರಕ್ಕೆ ರಾವಣನೊಯ್ಯುಂ ||೨||

(ಸೊಂಕನ್ನು ತೋರಿ) ಇದೇ ಉದ್ಯಾನವಿರಬೇಕು ; ಏಕೆಂದರೆ,
ಮದವೇರಿದಾರಡಿದನಿಯ
ನೊದಗಿಸಿ ಮರವೂವ ಬಂಡುದಿಣ್ಣಂ ಸೆಳೆವು |
ತ್ತುದಬಿಂದುಗಳಂ ಬೆಂಜೆಯ
ಪುದುಗೊಂಡುರೆ ತಣ್ಣನಾಂತ ತಂದೆಯ ಪೇಳ್ಕುಂ ||೩||

(ನೋಡಿ) ಇದೆ ಅವುದ್ಯಾನವು, ಇದನ್ನೀಗ ಹೊಗುವೆನು.

(ಹೊಕ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು)

ದುಗುಲಂಗಳ್ಳಲ್ಲವಂ ಶಾಖಿಗಳ ಮಲರುಮೊಳ್ಳುತ್ತ ಪಣ್ಣಿದ್ರುಮಂಗಳ್ಳು
ಮಿಗೆ ಪರ್ಣಂ ವಾಯಜಂಗಳ್ಳರಕತಮೆ ಕೊನರ್ಪೊನ್ನ ಕೊಂಬೋಳಿಯಕ್ಕುಂ|
ಜಗದೊಳ್ಳುಂತೆಂದುಮಾಂ ಕಾಡಿಚನಿರೆಯುಮಿವಂ ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಂ ದಲೀ ಶಾ
ಖಿಗಳಿರ್ಕುಂ ಸ್ವರ್ಗಸಾರಂ ಬಗೆವೆನಿದರಿನೇವಾಳ್ತೆ ಬೇರೆನ್ನಕಜ್ಜಂ || ೪ ||

ಇಲ್ಲಿಯಸುಗೆಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಕುಳಿತಿರುವಳೆಂದಾ ಸಂಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಆ ಮರವೆತ್ತಲಿರಬಹುದು? (ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಇದೆ ಅಸುಗೆ. (ಸಂತಸದಿಂದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ದುಗುಡದಿಂದ) ಇಲ್ಲಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ ! (ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವನು. ಪುನಃ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು) ರಕ್ಕಸನು ದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಂದನೇ? ತಾನಾಗಿ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ಗೆಯ್ಯಳೆ? ನಾನು ಕಡಲನ್ನು ದಾಟಿದುದು ಬರಿದಾಯ್ತು; ಸುಗ್ರೀವನ ಬಯಕೆ ಬಂಜೆಯಾಯ್ತು. ಏನನ್ನು ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿಯತ್ತೀ ಗುರುತಿನುಂಗುರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕೊಡುವೆನು! ದೇವಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂತೂ ಹರಣದಿಂದಿರಲಾರನು; ಅದರಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನೂ, ಭರತನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ, ರಾಣಿಯರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಗೆಯ್ಯರು. ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗದೆ ಮೊಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾನೇ ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕಾರಣನಾಗುವೆನು. ಅರಸನೊಡನೆ ಸಟಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಲಾಗದು. ಅದರಿಂದ ನಾನೂ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಾಂಡು ಯಶೋಮೂರ್ತಿಯಾಗುವೆನು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)—ದೇವ, ಚಂದಿರನೇ,

ಹನು—ಇದೇನಿರಬಹುದು! ಇನ್ನೂ ಕೇಳುವಾ.

(ಮತ್ತೆ ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)—ಇದೊ ನಿನಗೆ ಕೆಯ್ಯುವೆನು. ಬಹಳ ಕಾಲದ ಬಳಿಕ ನೀನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವೆ.

ಹನು—ಇದು ಹೆಚ್ಚಿದ ಅಳ್ಳಿಯಷ್ಟೆ! ಹೋಳಲಿನೊಳಗೆ ಕುಳಿತೆಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೇರಾಗಿ ಅರಿವೆನು. (ಹಾಗೆ ಮಾಡುವನು) ಇದೊ ದೇವಿ. ಈಕೆಯ

ಪಿರಿದುಂ ಪೊರಳ್ಳ ಕತದಿಂ

ತಿರೆಯೊಳ್ಪಾರಿವಗೊರಲ್ಪೊಲೊಪ್ಪುವ ಸಾಂಸೂ |

ತ್ಯರಮಶ್ರುಧಾರೆಯಿಂ ತೊ

ಯೆ ರಡುಂ ಮೊಲೆಗಳ್ಗೆ ಬಣ್ಣವುಡಿಯಂತಕ್ಕುಂ

|| ೫ ||

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗುವ ಈಕೆಯ ವಿಲಾಸವಚನಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವೆನು. (ಸುಮ್ಮನಿರುವನು)

(ಅಳುತ್ತಿರುವ ಸೀತೆ ಬರುವಳು)

ಸೀತೆ—ಎಲೈ ಚಂದ್ರನೆ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯುವೆನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಿಗೂ ನಿನಗೂ ಇರುವ ನಂಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಅಲ್ಲದೆ ನೀನು ನನ್ನ ಪತಿದೇವನಿಗೋರಗೆಯೆಂದು ಜನರೆನ್ನುವರು. ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ; ನಾನು ಹುಚ್ಚಿಯೆ; ನೀನು ಒಂದೊಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಲ್ಲೆಯಿಂದ ತಕ್ಕಳು ಸಲ್ಪಡುವೆ. ಆರ್ಯಪುತ್ರನಾದರೂ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದ ನನ್ನಿಂದಲಿ ಆನಂದ ಗೊಳ್ಳುವನು. ಅದಂತಿರಲಿ. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ. ಏನನ್ನೂ ನುಡಿಯದೆ ಕಡಿ ಗಣಿಸುವವನಂತೆ ಹೋಗುವೆ.

ಹನು—ಈಕೆಯ ಪರಿದೇವನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪನ್ನು ತೋರುವೆನು. (ಸುಮ್ಮನಿರುವನು)

ಸೀತೆ—ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೆಂಬವರಿವರೆ. ಇವನೆ ರಘುಕುಲದೊವಜನಾದ ವಸಿಷ್ಠಮಹರ್ಷಿ. ಇವಳೆ ಹದಿಬದೆಗಳಿಗೆ ನಿದರ್ಶನಳಾದ ಅರುಂಧತೀದೇವಿ. ಭಗವತಿ, ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವು? ರಕ್ತಸಮೊಳಲಿನಲ್ಲಿರುವ ನನಗೊಂದು ಪಾಯವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಎಂತಾದರೂ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಫಲವನ್ನು ಹುಸಿಮಾಡುವೆನು.

ಹನು—ಸ್ವಾಮಿನಿ, ನಾನಾದರೂ ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವೆನು.

ಸೀತೆ—ಎಲ್ಲಿಂದೀ ಕೂಗು? (ಬೇರೊಂದೆಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಇದೊ, ಇದೊ, ಈ ಹೆಣ್ಣು ಚಕ್ರವಾಕವು ಇರುಳುರಕ್ತಸನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನನ್ನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದೆ.

ಹನು—ದೇವಿ, ಇದು ಸುಮ್ಮನಲ್ಲ. ಪೂಜ್ಯಪಾದನಾದ ಒಡೆಯ ರಾಮನೇ ನಿನ್ನೀ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವನು.

ಸೀತೆ—ಇದೇನು ನಾನು ಬಯ್ಯ ದೇವತೆಗಳೊಲುಮೆಯೇ? ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಇದು ದಿಟವಾಗಿ ರಕ್ತಸನ ಬೇರೊಂದು ಮಾಯೆಯಿರಬೇಕು.

ಹನು—ತಾಯೇ, ಸಂದೆಯವನ್ನು ಬಿಡು. ಆರ್ಯಮನುವಂಶದೀಪ ನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ತೊತ್ತು ನಾನು.

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಇಂಪಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಈತನ ನುಡಿ ! ರಾಕ್ಷಸ ಜಾತಿಯಿಂದೂ ಹೀಗೆ ನುಡಿವುದಿಲ್ಲ. ಹುತ್ತಿನಿಂದ ಹಾರವೆಂತು ಹುಟ್ಟುವುದು ?

ಹನು—ದೇವಿ, ನಿನಗೆ ಕೆಯ್ಯಳನ್ನು ಮುಗಿವೆನು.

ಸೀತೆ—ನಿನ್ನ ರೂಪನ್ನು ತೋರಿಸು. ಮರದ ಹೋಳಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಾ.

ಹನು—ಒಡತಿಯಾಣತಿಯಂತೆ. (ಕೆಳಗಿಳಿದು ಎರಗುವನು)

ಸೀತೆ—(ನೋಡಿ) ಹಾ ! ಇವನು ವಾನರನಷ್ಟೆ ! ರಕ್ತಸನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ರೂಪನ್ನು ತೆಗೆವುದಿಲ್ಲ.

ಹನು—(ಮಣಿದು)

ಜನವಂದ್ಯಪುಣ್ಯಮಂದಾ

ಕಿನಿ ತುಹಿನಾಚಳಮನೆಂತು ಮುನ್ನೀರುಮನಂ |

ತೆ ನೆಗಳ್ಳ ಸೆಯ್ತು ಜನಕನಂ

ಮನುಜೇಶ್ವರರಾಮನಂ ವಿಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸೆ ನೀಂ

||೬||

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಈಯಿನ್ನು ಡಿಗಳ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾರಿಬಹುದು ? ಇರಲಿ. ಮೊದಲೀತನನ್ನು ಕೇಳುವೆನು ; ಆ ಬಳಿಕ ಇವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಶ್ವರ್ಯಚೂಡಾಮಣಿಯುಂಟು. (ಪ್ರಕಾಶ) ವಿಸ್ತರದಿಂದ ನುಡಿ. ನೀನಾರು ? ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪತಿದೇವನ ಸಂಸರ್ಗವೆಂತಾಯ್ತು ?

ಹನು—ಒಡತೀ, ಲಾಲಿಸಬೇಕು. ನಾನು ವಾಯುವಿನ ಮಗನು, ಸುಗ್ರೀವನ ಬಂಟನು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹನೂಮಂತನೆಂದು.

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಆ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿಯೂ ಮಣ್ಣಿಗಾಗಿಯೂ ಅಣ್ಣನಾದ ವಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಗೆತನವಿದ್ದಿತು.

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ವಾಲಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸುಗ್ರೀವನು ಪೊಡವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ಮುನಿಶಾಪಬಲದಿಂದ ವಾಲಿಭಯವಿಲ್ಲದ ಮಾಲ್ಯವಂತವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನಿದ್ದನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಮೇಲೆ ?

ಹನು—ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಪಾಯುಷನಾದೀ ರಕ್ತಸನು ದೇವಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೈಡುಮಾಡಿದನು.

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಆಗ ಸ್ವಭಾವಧೀರನಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸಾಗರದಂತೆ ಕಾರಣಬಲದಿಂದ ಕಳವಳಗೊಂಡನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ರಕ್ತಸನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ಜಟಾಯುವಿನ ಮಾತಿ ನಿಂದ ತಮ್ಮನೊಡನೆ ನಿನ್ನನ್ನು ರಸುತ್ತು ಹಲವು ಬಾರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ ಕಾಡುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾಲ್ನಡೆಯಿಂದ ಸುದ್ದಿಗೊಳಿಸಿದನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಮೇಲೆ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಾಲಿಯ ಬೇಹಿನವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಕೆ ಒಂದು ಹೇರಡವಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದೇವನನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ಸೀತೆ—(ಅನಂದದಿಂದ) ನಿಜವಾಗಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆಯಾ ?

ಹನು—ಎನ್ನೊಡತಿ, ಹೌದು.

ಸೀತೆ—ಹೇಳು, ಹೇಳು, ನನ್ನ ಯೌವುಪುತ್ರನೆಂತಹನು ?

ಹನು—ಲಾಲಿಸು, ದೇವಿ.

ಸೀತೆ—ಮನವಿತ್ತಿರುವೆನು.

ಹನು—ಪೂಜ್ಯಪಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅಂಗಗಳಿಂತಿರುವವು—

ಎತ್ತಿದುಗುರ್ಗಲಿಂ ಗೆರೆಗಳಿಂವರಿಶಂಖದ ಕೂಡಿದಂಘ್ರಿಗ

ಳ್ಳೆತ್ತಿದ ಬಲ್ಲಜಂಘೆ ಮಣಿಗಲ್ಲಡಣಂಬೊಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಧ್ಯಮುಂ |

ಭಿತ್ತರದಂಕಮಂ ತಳೆದುರಸ್ಥಳಮುಂ ನಿಡುದೋಳ್ಗಳಬ್ಬಪ

ಣೋತ್ತಮಕಾಂತಿವೆತ್ತ ನಯನಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಸುಧಾಂಶುವೋಲೊಗಂ ||೭||

ಸೀತೆ—ಈಗ ನಾನಾರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ತಾಯೇ, ಆಗ ದೇವನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಂಡೆನು:—

ಎನ್ನಿಂದೀವರಪತ್ರಲೋಚನೆ ಅದೆತ್ತಲ್ಪೋದೆ ನೀನೆಂದು ದೇವಂ ನೀಡುಂ ಮದನಾರ್ತಿಯಿಂದಳಲುತುಂ ಕಣ್ಣೀರ ತಂದಲ್ಕಳಂ |
ರನ್ನಂಗತ್ತಿದ ಚಿಲ್ವಿನಂದುಗೆಯನಾಂಪಂ ಕಂಕಣಂಬೊಲ್ಬಳಿ
ಕ್ಕಿನ್ನೊರ್ವತ್ತಿ ಕಿರೀಟದಂತೆ ತಲೆಯೋಳೇನೆಂಬಿನಾ ಕಷ್ಟಮ್ || ೮ ||
ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ? ನಿನ್ನ ಚರಣಾಭರಣವು ದೇವನಿಗೆ ಸರ್ವಾಭರಣವಾಯಿತ್ತು.

ಸೀತೆ—ಅದನ್ನೆಂತು ನೀನರಿದೆ ?

ಹನು—ನಾನು ಕಾಣದಿದ್ದ ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣವು ಕುಮಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಹನಷ್ಟೆ.

ಸೀತೆ—ಸತ್ಯ. ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಆಗ,

ಮರಕತಕಾಂತಿವೆತ್ತ ಮದವೇರಿದ ಬಂಡುಣಿಗುಂಪನುಳ್ಳ ಭೂ
ಮಿರುಹಕದಂಬಕಂ ಪರಿವ ಕಾಳ್ಪುರದಿಂ ಸೊಬಗಾಂತ ತಳ್ಳಲುಂ |
ಗಿರಿಯ ವಯಸ್ಕನಧ್ವಗರ ಪಂಪೆಯ ಸೀರ್ಪನಿವೆತ್ತ ಗಾಳಿಯುಂ
ನರಪನಮಾಣಮಾರಮೊಲಿಸಲ್ಕೆ ನಿನತ್ತು ಗುಣಂ ವಿನೋದಿಸೆ || ೯ ||

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ತಾಯೇ,

ನಲ್ಲೆಗೆ ಚಂಚುವಿಂ ಪದೆದು ಪಾವಸೆಯೂಡಿಸ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯಂ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಚಿಲ್ವಿನಾಂತ ಜಳಜಂಗಳ ಜೇನನೆ ಪೀರ್ವ ತುಂಬಿಯಂ |
ವಲ್ಲರಿಯಂ ಸರೋರುಹದ ನುಣ್ಣನೆ ಮೆಲ್ಲದರಿಂಪನೀಂಟುಮಾ
ಮಲ್ಲಿಗೆಗಣ್ಣನಂ ನೃಪತಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗಟ್ಟಲೆ ಸೇರ್ದನಾವಗಂ || ೧೦ ||

ಸೀತೆ—ಆ ಮೇಲೆ ?

ಸೋಗಿಯ ಕೇಗಿಂ ಗರಿವೂ

ದಾಗಿಂ ಸೌರಭಮನಾಂತ ಗಾಳಿಯಿನ್ನಿರುಳೊಳ್ |

ಬೀಗಿದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲೊಡ್ಡಿನ

ಬೇಗುದಿಯಿಂ ಚಣಮನಿರ್ವನಸುಸಂಶಯದೊಳ್ || ೧೧ ||

ಸೀತೆ—ಅಯ್ಯೋ ಕಷ್ಟ ! ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಬೆಳಕಾಗಲು,

ಕೆಯ್ದಳರೆ ನೀರೊಳಾಳ್ವೆ

ನ್ನೆಯ್ದೆಯ ಮೇಲ್ದೊರ್ಕುಮೆಂದು ದೇವಂ ಪಲಸೂ |

ಳೆಯ್ದುತೆ ಚಿಚ್ಚರದಿಂ ಬಿಸು

ಸುಯ್ದು ಪಿಡಿದನಬ್ಬೆ ಚಿಂಗಲವೆವೂಗಳುಮಂ ||೧೨||

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಮತ್ತೆ ಬೇರೊಂದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ,

ತಳಿರಿಂ ಮೆಲ್ಪಾಸಂ ಸಮೆ

ದಳಕಾಲಂಕಾರಕಾಯ್ದು ಪೂವಂ ನಿನ್ನಾ |

‘ಮುಳಿದಳೆ ಸೀತೆ ಹರಣ ಬಾ

ಬಳಿಗೆ’ಂದಲರ್ವಳ್ಳಿಯಂ ಕರೆದು ಬೋಳಯಿಕುಂ ||೧೩||

ಸೀತೆ—ಅದಂತಿರಲಿ. ಪವನಾತ್ಮಜ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿದು ಪ್ರಿಯವೆ; ನನಗಾದರೊ ದುಗುಡವನ್ನೂ ನಾಚಿಗೆಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹೇಳು, ಹೇಳು. ಅಧಸ್ತಳಾದ ನನ್ನ ಹೇತುವಿನಿಂದ ಈಗಲೂ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವನೆ ?

ಹನು—ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ನೆರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈಗ ದೇವನು ಹದುಳದಿಂದಿರುವನು.

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನಾಪದ್ಭಾಂಧವನಾರೆಂದಿಗ ಹೇಳು.

ಹನು—ಮತ್ತೆ ನಾನಾಕಾಡಿಂದವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆತಂದು, ಸಂಸ್ಕಾರವು ದೇಹಾತ್ಮರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಂತೆ ರಾಮಸುಗ್ರೀವರ ಕೆಳಿತನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಮತ್ತೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾಲಿ ಭಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀಗಿ ಋಕ್ಷವಾನರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಂದಿದನು.

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಇಂತು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಯೈಕ್ಯವನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಮೇಲೆ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ, ಪುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಳಗಣವರಾದರೂ ಬಲ್ಮಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರುವ ವಾನರವೀರರನ್ನೂ ಋಕ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ ಕಬ್ಬಾಣತಿಯಿತ್ತು ನಾಲಿಸೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿದನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಯುವರಾಜನ ಮತ್ತು ಜಾಂಬವಂತನ ಮುಂದಾಳಿನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಕೂಡಿದೊಂದು ಚಿಕ್ಕಪಡೆಯನ್ನು ಈ ದೆಸೆಗೂ ಕಳುಹಿದನು.

ಸೀತೆ—ಈ ದೆಸೆ ಶಂಕಾಸ್ಪದವೆ. ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಾ ವಾನರವೀರರಿದ್ದರೂ, ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ದೇವನು ನನ್ನ ನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು.

ಸೀತೆ—(ಹರಿಸದಿಂದ) ಏನನ್ನೇನನ್ನು ?

ಹನು—(ಕಾಲಿಗಿರಗಿ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊಡುವನು)

ಸೀತೆ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿ) ಇದೆ ಅಚ್ಚರಿಯುಂಗುರವು. ಇದನ್ನೆ ತಪಸ್ವಿಗಳಿತ್ತರು. ಇದನ್ನೆ ಕುಮಾರನು ತಂದನು. (ಉಂಗುರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೋಳಿಡುವಳು)

ಹನು—ಈಗಳೇ ದೇವಿ,

ಉಂಗುರಮನೋರ್ಮ ನಿರಿಪ

ಳ್ಳುಂಗುರುಳೊಳ್ಳುದ್ದುಗೆಯ್ವಳಂತಪ್ಪುವಳಾ |

ಸಂಗದೆ ತೋಳ್ಳಳನೋರೊಂ

ದಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಳ್ಳಳುಸಿಕನೆಯಳಲಿಂ

ಸೀತೆ—ಇದು ಲೋಕಾಭರಣನಾಭರಣವು, ಇದು ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯಿಂದ ನೊಂದುದು, ಇದು ರಾಕ್ಷಸ ಮಾಯೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು, ಇದಿರುಳ್ಳಲ್ಲಿ ರತ್ನದೀಪವು, ಇದು ಮೊಗಸೊಬಗಿನ ಕನ್ನಡಿ.

ಹನು—ಈಕೆಯ ಶೋಕಾವೇಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದೇವನು ಮೊದಲಿಂದ ನೂರ್ಮಡಿ ಹಲುಬಬೇಕು.

ಸೀತೆ—ಉಂಗುರವೆ, ಈಗ ನೀನೂ ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಕೈಯಿಂದ ದೂರವಾದೆ. ನಿನ್ನನ್ನೂ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಪಾಣಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದನು. ನಿನಗಿಂತೀವಿ ಸತ್ತು ಸಮನಿಸಿತು? ನನ್ನಂತೆ ನೀನೂ ರಕ್ತಸನ ಸೆರೆಯಾಳಾದೆಯಲ್ಲಾ!

ಹನು—ನೇಸರ್ಬಳಿಯಾಣ್ಣನ ಬೆರ

ಲಾಸರಮಂ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ವಿರಹಾನಳದಿಂ |

ದಾಸತ್ತಂಗಮನುಂಗುರ

ಮಾ ಸಮಯದೊಳಬೈ ಸಂತಮಿಡುಗುಂ ನೀಡುಂ ||೧೫||

ಸೀತೆ—ನಾನೇನನ್ನು ಮಾಡಲಿ?

ಹನು—(ಸ್ವಗತ)

ಶರಮಂ ಪೋಲ್ವಂಗಂಗಳ

ಚರಿಸಲೊಡಂ ಮೇಗೆ ರೋಮಹರ್ಷಣದಿಂದುಂ |

ಗುರಮದರ ಕರ್ನಳಲಿನಾ

ವರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯನೆ ನೋಳ್ವಿನೀಕೆಯ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ || ೧೬ ||

ಸೀತೆ—ನಾಮಾಕ್ಷರವನ್ನೀಗಳೋದುವೆನು. (ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡುವಳು)

ಹನು—ಮುತ್ತುವರಳ್ಳಳ ಪೆಂಪಂ

ಕುತ್ತಿಕ್ಕುವ ಕೆಂಕಮಾದ ಕರತಳದೊಳ್ಬೀ |

ಳ್ಳೊತ್ತರದೆ ಕೆದರ್ಗಣ್ಣನಿ

ಮೊತ್ತಂ ಪೋಲ್ಕುಂ ಹಿಮಾನಿಯಂ ಪಂಕಜದೊಳ್ || ೧೭ ||

ಸೀತೆ—ಒಳ್ಳಿದನೆ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದಲಿ ದೈವವನುಕೂಲವಿಹುದೆಂದರಿತೆನು. ನೀನಂಗುಳೀಯಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದಾದರೂ ಆರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನು

ತಕ್ಕೈಸಿದನೆಂದೇ ಬಗೆವೆನು. ಈಗ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಾಸೆವಡುವುದು. ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೇನೂ ಬೇಡ. ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಅಭಿಜ್ಞಾನವಚನಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು.

ಹನು—ತಾಯೆ, ನೀನು ಮಾಯಿಗರ ನಾಡಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಗುರುತನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಿದನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

ಸೀತೆ—ಏನದು? ಹೇಳು. ಮನವಿತ್ತು ಕೇಳುವೆನು.

ಹನು—ತಾಯೆ, ಲಾಲಿಸಬೇಕು.

ಸಿಂತೊರ್ಮೆಯರೆ ಮಂದಿರಕ್ಕಿರುಳೊಳಾಂ ಪೊಳ್ತಂ ಕರಂ ಮೀರಿ ದೀ
ವಂ ತಾಂ ಕಂದಿರೆ ಕಂಡು ಕಳ್ಳ ನಿನಗಾಂ ದಂಡಂಗುಡಲ್ವೀಳ್ಕುಮೆಂ |
ದಿಂತಿಮ್ಮಾತನೆ ಪೇಳ್ತು ಜೀಂಗರೆವ ಮಲ್ಲೇಮಾಚಿಯಿಂ ತೋಳ್ಗಳಂ
ಕಾಂತೇ ಬಂಧಿಪ ಕಜ್ಜದಿಂ ಬಗೆಯುಮಂ ನೀನೆನ್ನ ದಲ್ಪಟ್ಟಿದೈ ||೧೮||

ಸೀತೆ—(ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಗತ) ಆಸೆಬಳ್ಳಿಯೇ, ಈಗ ನೀನು ಹೂ
ವನ್ನು ಬಿಡು ; ಮಾರುತಿ ನಿನಗೆ ಸೊದೆಯನ್ನೆರೆವುತ್ತಿಹನು. ಹೃದಯವೇ,
ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ದಾರಿಯುಂಟು. ಹರಣವೇ,
ನೀನೂ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಮಟ್ಟು ಅರೆದಾರಿಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ.
(ಪ್ರಕಾಶ) ವಾಯುವುತ್ರಾ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲೆಳಸುವೆನು ;
ಆದರೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳಲೆಂದರಿಯೆನು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಮಾರುತನು
ಲೋಕದ ಹರಣವು ; ನನಗಾದರೂ ನೀನೆ ಈಗ ಪ್ರಾಣವಾದೆ.

ಹನು—ಉಳಿಗದವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ
ಬಲು ಜಾಣೆ. (ಮೋರೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವನು)

ಸೀತೆ—ಪ್ರಭಂಜನವುತ್ರಾ, ಹೇಳು, ಹೇಳು. ಇದು ದೊಡ್ಡಚ್ಚರಿ
ಯಷ್ಟೆ. ಅವನುಸಾಯದಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ? ಸಮುದ್ರವನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ
ದಾಟಿದೆ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ಸುಗ್ರೀವನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ದೇವನ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆಣಿಸಿ
ತಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಾನರ ಸೈನ್ಯವೀ ದೆಸೆಗೆ ಹೊರಮಟ್ಟಿತು.

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೆ ?

ಹನು ಆ ಬಳಿಕ,

ತೊರೆದಡಿಗಾಡೊಳ್ಳ ಗಕಂ

ದರದೊಳ್ಳೊಣ್ಣಡಲ ತೀರದೊಳ್ಳಪಿವೀರರ್ |

ಮರೆದುಣಿಸುನಿದ್ದೆ ಯುಮನುರೆ

ಯರಸುತ್ತಂ ನಿನ್ನನಂದು ಕಳೆದದ್ದಿನಮಂ

|| ೧೯ ||

ಸೀತೆ—ಮತ್ತೇನಾಯ್ತು ?

ಹನು—ಆಗ ಶಪಥವು ಮೀರಿದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಾನರಪತಿಗಳು ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಸೀತೆ—ಹಾ ಕಷ್ಟ ! ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಕಾಲವಶನಾದ ಜಟಾಯುವಿನಣ್ಣನಾದ ಸಂಪಾತಿಯೆಂಬ ಗೃಧ್ರರಾಜನಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯಾ ತಾಣಕ್ಕೆ ಯ್ತಂದನು.

ಸೀತೆ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಹನು—ಬಳಿಕ ತಾಯೇ, ನಿನ್ನೀಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಡನಿರುವವನಂತೆ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳುಹಿದನು.

ಸೀತೆ—ಆಹಾ ! ಎಂತಹ ನೆರವೀವ ಜಾತಿಯಿದು ! ಮೊದಲೂ ಈತನ ತಮ್ಮನು ನನಗಾಗಿ ಹರಣವನ್ನು ತೊರೆದನು. ಮತ್ತೆ ?

ಹನು—ಮತ್ತೆ ಅವನು ಪದೇಶದಿಂದ ಹೆಗ್ಗಡಲನ್ನು ದಾಟಿದನು ; ಈ ಹೊದೋಟವನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕನು.

ಸೀತೆ—ನೀನು ನನ್ನ ದುಗುಡಗಡಲನ್ನೆ ದಾಟಿದೆ. ವ್ಯಸನನಾವಿಕ ನಾದ ಮಾರುತಿಯೇ, ಹೇಳು. ನನ್ನೀ ವ್ಯಸನದ ಕೊನೆಗಾಲವೆಂದು ?

ಹನು—ನಿನಗೊಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ದೇವನು ಕಳುಹಿರುವನು.

ಸೀತೆ—ಸಂದೇಶವುಂಟೆ ನನಗೆ ? ಆಹಾ ! ಧನ್ಯಳಾದೆನು.

ಹನು—ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಂದೇಶವು : —

ಸಭೆಯೊಳ್ಬಾಗಿ ಸಿ ಬಿಲ್ಲಂ

ವಿಭುಪಿತೃಗೃಹದತ್ತಣೆಂದೆ ತಂದೆಂ ನಿನ್ನಂ |

ಸುಭಗೇ ರಣದೊಳ್ ರಾವಣ

ನ ಭಯಾಲಯದಿಂದಮಂತೆ ತರ್ಪೆಂ ನಿನ್ನಂ

|| ೨೦ ||

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಮೊದಲು ರಕ್ಕಸನ ಹರಣವನ್ನು ಸೆಳೆದ್ದು ಬಳಿಕ ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಯ್ಯುವನಷ್ಟೆ? ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇತಕ್ಕೆ ತಡಮಾಡುವೆ? ಬೇಗನೆ ಹೊರಮಾಡು. ಮುನಿಗಳ ಪ್ರಸಾದವಾದೀ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. ಆರ್ಯಪುತ್ರನೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಕಿಸುವನು. (ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಳು)

ಹನು—(ಸ್ವಗತ) ಆಹಾ! ತಾಯಿಗಿಂತಹ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯರಿವೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೂ! (ಪ್ರಕಾಶ) ತಾಯಿಯನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. (ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು)

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆಂತು ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಹಮ್ಮದಂಬೋಗನೋ, ಅಂತು ನನ್ನ ವಾರ್ತೆಯನ್ನವನಿಗೆ ಹೇಳು.

ಹನು—ಅಜ್ಜಿಯನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹಾಗೆಯೆ ಗೆಯ್ಯೆನು.

ಸೀತೆ—ನೀನೀಗ ಹೋಗು. ನಾನೂ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸಿಸವೆಮರವನ್ನು ಸೇರಿ ನಿಮ್ಮ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಹನು —ದೇವಿಯಾಣತಿಯಂತಾಗಲಿ.

ಕೊಂದು ಸಿಶಾಚರರಂ ಬಿ

ಲ್ಲಂ ದೂಡಿ ನಿನತ್ತು ದೇವಿ ಜೆಡೆಯಂ ರಾಮಂ |

ಸಂದೆಯಮಿಲ್ಲದೆ ಬಿಡಿಪಂ

ಸಂದರಗುರುಪಿಂದೆ ಕೂಡಿ ಶೋಭಿಸ ಕರದಿಂ

||೨೧||

ಸೀತೆ—ನಿನಗೆ ತೊಡರಾಗದಿರಲಿ.

(ಹೋಗುವರು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತಮಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರ ಮಹಾಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳಾರನೆಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

ಏಳನೆಯಂಕ

(ನಲ್ಲೆಯೊಡನೆ ವಿದ್ಯಾಧರನು ಬರುವನು)

ವಿದ್ಯಾ—ಸೌದಾಮಿನಿ, ವಿದ್ಯಾದೈವತವನ್ನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನನಗಿದುವರೆಗೆ ದೇವೇಂದ್ರಸೇವಾವಸರವು ನೆನಪಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಲಿದರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬೇಗನೆ ಬಾ. ತಕ್ಕ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಾಣವನ್ನು ಸೇರುವ.

ಸೌದಾ—ಪ್ರಿಯಾ, ಇದೊ ಬರುವೆನು.

ವಿದ್ಯಾ—ಸೌದಾಮಿನಿ, ಬಾ.

ಕಂಪುಣ್ಮಿಪ ಪೂಮಾಲಿಕೆ

ಯಂ ಪೇರೋಲೆವೊಳಪಿಂ ಸುರಾಧಿಪನ ಧನು |

ಸ್ವಂ ಪೆತ್ತ ತುರುಂಬಂ ನೀಂ

ಪೊಂಪುಳಿಯಿಂ ಕಟ್ಟು ಮೇಲುದಂ ಮೇಣ್ಣೆನ್ನೇ || ೧ ||

ಸೌದಾ—ಪ್ರಿಯಾ, ಅಂತೆ ಮಾಡುವೆನು.

(ಇಬ್ಬರೂ ಬಾಂದಳದಲ್ಲಿ ನಡೆವರು)

ವಿದ್ಯಾ—ಸೌದಾಮಿನಿ, ನೋಡು, ನೋಡು —

ನೆಗೆಯೆ ತಳಕೆ ನೀಲಾಂಬರ

ದಗಶ್ಯಂಗಮನುಳಿದು ಬೇಗನಾಂ ಕ್ರಮದಿಂದಂ |

ಬಗೆಯೆ ವಸುಂಧರೆ ಸಲಿ ನುಂ

ಗುಗುಮೆಂಬಿನಮಿರ್ಕುಮೆಲ್ಲ ಪುರುಳೋಳಿಗಳಂ || ೨ ||

ಸೌದಾ—ಪ್ರಿಯಾ, ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುವಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾ—ಆಹಾ! ನಮ್ಮ ದಾರಿನಡೆಯೆಂತು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು! ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಾಪಯೋಧರಸ್ಪರ್ಶವು; ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಧಾಪಯೋಧರಸ್ಪರ್ಶವು.

ಅಮರ್ದುಣಿನಾಡೆಲರಿಂ ತೋ
ಷಮನಾಂತು ಘನಾಳಿಯಂ ಕಡಗವಜ್ಜರದಿಂ |
ದಮರಂ ಗೀರುತೆ ಮರಕತ
ಸಮಕಾಂತಿಸುರಾಧ್ಯದಿಂದೆ ಪೋದಪನೀಗಳ್ ||೨||

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಇಂದಿಂ ಮುಂದೆ ನಿಶಾಚರಾರ್ತಿಭಯಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಾಜ್ಯಮಂ
ಮಿಂದೇಳ್ಬಮುನಿಗಳ್ ಪಿಕ್ಕೊಸಗೆಯಿಂ ಬಾಂಬೊಚ್ಚದೊಳ್ ಸಂಜೆಯಂ |
ಕುಂದಂ ತಾಳ್ತದೆ ಮಂದರಾದ್ರಿಗಿನವಾಹಂ ಪೋಕೆ ನೇರ್ದಾರಿಯಿಂ
ಸಂದೆಲ್ಲೆಯ್ದೆಯರಕ್ಕನಿಕ್ಕುಗರಗೇಡಿಂ ಬೀಳ್ಗೆ ನಾಕಾರ್ಗಳಂ || ೪ ||

ವಿದ್ಯಾ—ಓಹೋ! ಏನಿದು ಜಗದ್ಭೋಷಣೆಯಂತಿದೆ! ರಾವಣನ
ಸಂಹಾರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಸೌದಾ—ನಾನೂ ಅದನ್ನೆ ಊಹಿಸುವೆನು. “ರಾಮನು ರಾಕ್ಷಸಕುಲ
ವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು; ರಾವಣನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವನು” ಎಂದು ನಿನಗೆ
ಸುದ್ದಿ ಹೆಬ್ಬಿತು.

ವಿದ್ಯಾ—ಈಗ ಮೂಲೋಕದ ಕಂಟಕವು ಹೋದಂತಾಯ್ತು.

ಸೌದಾ—ಈಗ ಹದಿಬದೆಗಳೆದಿಗುಸಿರು ಬಂದತ್ತು.

ವಿದ್ಯಾ—ನಾವೀಗ ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಪೂಜಿಸುವ.

(ಹೋಗುವರು)

|| ಮಿಶ್ರವಿಷ್ಣುಂಭ ||

(ಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆವುತ್ತು ತಿರುಗಾಡುವ ಜಾಂಬವಂತನು ಬರುವನು)

ಜಾಂಬ—(ಗೋಸಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿ)

ವೇಗದೊಳೀರುತುಂ ನಮುಚಿಯಂ ತುಳಿದಂಘ್ರಿಯ ಮುಂದೆ ವಿಷ್ಣುವಾ
ನಾಗಳೆ ಭೇರಿಯಂ ಬಡಿದೆನೋಡುತೆ ಭೋಂಕನೆ ರಾಮನುಂ ತನ |

ತ್ತೀಗಳಮಿತ್ರನಂ ತರಿದು ನೇಮಿಸಿದಂ ಮಗುಳೆನ್ನನಂತಿದೇ
ಭಾಗದೊಳೆಲ್ಲರುಂ ಜಗದೊಳಾದರಿಕುಂ ತಮಗಿಷ್ಟಕಾರ್ಯಮಂ || ೫ ||

ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡಹೊರೆ. ಒಳ್ಳೆತು. ನಾವೀಗ ಹೋಗುವೆವು.
(ಹೋಗುವನು)

(ಯುದ್ಧವೇಷವನ್ನು ತೊರೆದು ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣವಿಭೀಷಣ
ಸುಗ್ರೀವರೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ರಾಮ—(ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಕೆಳೆಯ ವಿಭೀಷಣ,

ಪೊಳಲಂ ಪುಗು ನೋಡಾಣ್ಣನ

ನುಳಿದ ಜನಮನಂತೆ ಮಾಡ ನಲ್ಲಜ್ಜಮುಮಂ |

ಪೊಳಲಿಚರಾಕುಲದವನಂ

ತಳೆದು ಮಹಾಪತ್ತಿನೊಳ್ಳೊಗಂಬಡೆಗುಂ ದಲ್ || ೬ ||

ವಿಭೀ—ದೇವನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಬಂಧುಸ್ನೇಹದಿಂದ
ಹೇಳುವುದಲ್ಲ:—

ನೀಮೆತ್ತ ಸಾಧುಗಳದೆ

ತ್ತಾಮರಗುಲಿಗಳೊಗಂಗುಡುಗುಮಿಂತಿರೆಯುಂ |

ಸ್ವಾಮಿಪದಾಶ್ರಯಮೆನಗಾಂ

ಕಾಮಿಸೆನಗ್ರಜನ ಪೊಲ್ಲದಿಳಿಯುಂ ಸಿರಿಯಂ || ೭ ||

ರಾಮ—ಆಗದಾಗದು. ಇದು ರಾಜಧರ್ಮವಲ್ಲ. ತಾನಾಗಿ ಬಂದ ಸಿರಿ
ಯನ್ನವಮಾನಿಸಲಾಗದು. ಅಲ್ಲದೆ,

ಭರದಿಂ ನಿನ್ನೊಡನರನಂ

ಪೊರಗಟ್ಟಿದನಂದು ಕೂಳನಣ್ಣಂ ಸುಗುಣಾ |

ಕರ ನಿನ್ನಂ ಮುಂದಿಟ್ಟಾ

ಅರನುಂ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಭೂಮಿಯಂ ಪುಗುಗಿಂದೇ || ೮ ||

ವಿಭೀ—ದೇವಾ, ಇಂದು ಮೊದಲೊಂಡು,

ಮನ್ನಣೆಗಳವೈಂ ನೀ

ನೆನ್ನಂ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದೆ ನೋಡಿದ ಕತದಿಂ |

ಬಾನ್ನವಿರಂ ಕೊಂಡುದರಿಂ

ಮನ್ನೆಯರಾಂಗುಂ ಚಿತಾಸ್ಥಿಯಂ ಮಸ್ತಕದೊಳ್ || ೯ ||

ರಾಮ—ಮಿತ್ರ ಸುಗ್ರೀವಾ, ನಿನ್ನ ನೇಹಿಗನಾದ ವಿಭೀಷಣನು ಕಳೆ
ವಳಗೊಂಡಂತಿರುವನು. ಮಾಡತಕ್ಕದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿ ಇವನನ್ನು ಲಂಕಾ
ಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವನಾಣತಿಯಂತೆ. ಲಂಕೇಶ್ವರನೆ, ಇತ್ತ, ಬಾ.

(ಹೋಗುವರು)

ರಾಮ—ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಪಟ್ಟಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ನಾನಿಂದು
ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನು. ಏಕೆಂದರೆ—

ನೃಪನೊಳ್ಳೇಳ್ವರ ಬಗೆವ

ಳ್ಳಿ ಪಣ್ಣಿಡಿಯದಿದೊಡವನ ತಳೆಸೀಗುರಿದೋ |

ರಿಸ ಸಿರಿಯುಮಾಟಗಾರನ

ಕಪಟಶ್ರೀಯಿಂದೆ ಭಿನ್ನಮಪ್ಪುದದೆಂತೋ

||೧೦||

(ಹೊಕ್ಕು)

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ಸುಗ್ರೀವಾ, ಏನಿದು ಹೋದೊಡನೆ ಹಿಂದೆ ಬಂದೆ ?

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವಾ, ಇದು ವಿಭೀಷಣನ ನುಡಿ-ಎಷ್ಟರವರೆಗೆ ದೇವಿ ಹೊಳ
ಲಿಂದ ಹೊರಮಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ನಾನದನ್ನು ಹೊಗಲಾರೆನು.

ರಾಮ—(ಬಹುಮಾನದಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೆ ನಿನ್ನ ಕೆಳದಿಯನ್ನು
ಕರೆದು ತಾ.

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವನಪ್ಪಣೆ (ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—(ಸಂದೇಹದಿಂದ)

ಕೊಂದಾವಾಲಿಯನಬ್ಧಿಯೊಳ್ಗಿರಿಗಳಿಂ ಪೆರ್ವನ್ನದಿಂ ಸೇತುವಂ
ಬಂದಾಂ ಬಂಧಿಸಿ ಲಂಕೆಗಿತ್ತು ದಶಕಂಠಂಗಂತಮಂ ವಾಯುವಾ |
ಕಂದಂ ಪೇಳ್ವ ದೃಢೋಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಸತಿಯಂ ನೋಡಲ್ಕೆ ಕೌತೂಹಲಂ
ಬೊಂದಿದ್ವಪ್ಪೆನವರ್ಣಕಾಸ್ಪದಮಿವಳ್ಳಂವಾಸದಿಂದಾಗಳೋ

||೧೧||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು.

ಸೊಗಮಂ ಪದೆಗುಂ ಪೆಣ್ಣಳ
 ಬಗೆ ರಕ್ಕಸರಲ್ತೆ ದುರ್ವಿನೀತರ್ಜಗದೊಳ್ |
 ಮಿಗೆ ದೂರದೊಳಾಮಿದೆವು
 ಬಗೆನನ್ನಿಯನಿಂತು ತಾಯ ನೋಡಲ್ವೇಳ್ವುಂ

||೧೨||

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಹನುಮಂತನೆಲ್ಲಿ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅವನೀಗ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ,
 ವಾನರರಂ ಬರ್ದುಂಕಿಸಲೆ ಮೇಗಣ ಬಿಟ್ಟುಗಳಂ ಬಿಸುಳ್ಳನಂ
 ತಾನನದಿಂ ನಿಶಾಚರರ ರಿಕ್ಷಪರಂ ಭರದಿಂದಮಾಳ್ವಪಂ |
 ಮೋನದೆ ನೀಗುಗುಂ ಕಪಿಗಳಾಸರುಮಂ ಪುರನೀರಿನಬ್ಬಿಯೊ
 ಳ್ಳಿನಭುಜಂ ದಶಾಸ್ಯನ ಹತಾಪ್ತರನಿತ್ತಪನಲ್ಲಿ ನಕ್ರಕಂ ||೧೩||
 ರಾಮ—ಇವನೀ ಕೆಯ್ದವು ಬಹು ಯುಕ್ತವಾದುದು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಮಹಾಜನರೇ, ದೂರ ಸರಿಯಿರಿ, ದೂರ ಸರಿಯಿರಿ.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಏನಿದು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣ, ಇದು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬರವು.

ರಾಮ—ಮಹಾಜನರು ದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತೇನನ್ನು ಹೇಳುವರೊ !
 ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ನನ್ನಾಣತಿಯನ್ನುರುಹು—ಜನರನ್ನೋಡಿಸಬೇಡ.
 ಸೀತೆಯನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ಅಂದಳದಿಂದಿಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವಂತೆ ಕರೆದು ತರ
 ಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನಪ್ಪಣೆ. (ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—ರಾವಣನಂ ಪುಲೈ ಬಗೆದು

ಭಾವದೊಳ್ಳೆಕಾಗ್ಯದಿಂದಮಾವಗಮೆನ್ನಂ |

ಸೇವಿಪ ಜಾನಕಿಯ ಚರಿ

ತ್ರಾವಿತರೂಪಮನದೀಗಳೇಕ್ಷೆಪುದೆಲ್ಲರಾ

||೧೪||

(ಲಕ್ಷ್ಮಣಸುಗ್ರೀವರೊಡನೆ ಸೀತೆ ಬರುವಳು)

ಇಬ್ಬರು—(ಎರಗುವರು) ಇತ್ತ, ಇತ್ತ.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಪಿರಿದುಂ ಬಾಗಿದ ತಲೆಯಿಂ

ದೇರಗುವ ಸುಗ್ರೀವಲಕ್ಷ್ಮಣರ ನೋಟಂಗಳ್ |

ಚರಣದೊಳೆ ನಿಲ್ಲುಮರಸುಗು

ವರಿಯ ಸದಾಚಾರರೆಂತಿವಂದಿರ್ಧನ್ಯರ್.

||೧೫||

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಲೋಕವು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತೇನನ್ನು ಹೇಳುವುದೋ ! ಪತಿದೇವನು ನನ್ನನ್ನೆಂತು ಬಗೆವನೋ ! ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವವು ನಂಬಲ್ಪಕ್ಕದಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ. ಅಧನ್ಯಳಾದ ನನಗಾಗಿ ಕೋಟಲೆಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನಾಥನು ತನ್ನ ತೋಳಿನಿಂದಲೆ ಮೇಗೆ ಬಂದನು. 'ಮೊದಲೂ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಯ್ಯೊಂಡನು ; ಈಗಲೂ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಪ್ರೇರವನು' ಎಂದು ಮಾರುತಿ ನುಡಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಕೆಲಕೈ ಬಂದು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆರ್ಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಜಯವಾಗಲಿ.

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ ಗೆಲ್ಲವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಇತ್ತ, ಇತ್ತ (ಎಂದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಮೋರೆಯನ್ನು ತಿರುಹುವನು)

' ಇಬ್ಬರೂ—ಇದೇನಿರಬಹುದು !

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಹನುಮಂತನನ್ನೀಗಳೆ ಕರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನಾಣತಿ. (ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—ಸುಗ್ರೀವಾ, ನೀನೀಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲೆ ನೋಡಿಲ್ಲ ?

(ಸುಗ್ರೀವನು ಹೆದರಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ರಾಮ—ಸುಗ್ರೀವ, ನೀನು ಮೊದಲೆಂದೂ ಕಾಣದ ವಿರಹಧರ್ಮವ ನ್ನೀಗ ನೋಡು :—

ಮೊಲೆಗಿಕ್ಕಂದನದಣ್ಣಂ

ತಲೆ ಕಂಪಂ ಮಲರ್ಗಳಿಂದೆ ಮುಡಿಯೊಳ್ಳುತ್ತಂ |

ಲಲಿತಾರುಣಕಾಂತಿಯುಮಂ

ಲಲಸೆಯ ತಳೆಗುಂ ವಿಯೋಗದೊಳ್ ಹೆದಿಬಡೆಯಾ || ೧೬ ||

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವ, ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಂದೀಕೆ ದೇವನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬಂದಳು.

ರಾಮ—ಒಳ್ಳಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾದರೂ ಇದನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ!

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಅಯ್ಯೋ ಕಷ್ಟ! ಅನಸೂಯೆಯ ಒಲೈಯೂ ಈಗ ನನಗೆ ಶಾಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

(ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಹನುಮಂತನೂ ಬರುವರು)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಆರ್ಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಹನು—ದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಹನುಮಂತನೊಡನೆ ನೀನೀಕೆಯನ್ನು ನೋಡು.

(ಇಬ್ಬರೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋರೆಯನ್ನು ತಿರುಹುವರು)

ಹನು—ದೇವ, ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡವಳೆ ಬೇರೆ; ಈಗ ಈಕೆ ಬೇರೆ.

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ನಾನೇನನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.

ರಾಮ—ನಿನ್ನ ರೂಪವೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದು.

ಸೀತೆ—ಕುಮಾರ, ನೀನಾದರೂ ನನ್ನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದುದರ ಫಲವಿದು.

ಸೀತೆ—ಪವನನಂದನಾ, ನೀನಾದರೂ ಕೇಳು.

ಹನು—ಆ ಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋಯ್ತು.

ರಾಮ—ಈಗಲೂ ನನ್ನೆದುರಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಳು!

ರಕ್ಕಸಬಾಣ್ಣರೊಡನೆ ಸಂ

ವರ್ಕಕೆ ಸಂಕೇತವಿಟ್ಟು ದಂಡಕವನದೊಳ್ |

ಉಕ್ಕೆವಮಿಲ್ಲದ ಬಿಳ್ಳರ

ನೆಕ್ಕತುಳಂ ಸಿತಗೆ ವಂಚಿಸಿದೆ ನೀನೆಮ್ಮಂ

|| ೧೭ ||

ಸೀತೆ—(ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಆರ್ಯಪುತ್ರನೂ ಕಠಿನವಚನವನ್ನು
ಚ್ಚರಿಸುವನು !

ಸುಗ್ರೀ—ತನ್ನಾಣ್ಮನೀ ನುಡಿಯುಮಂ

ಕನ್ನೆಯಿವಳ್ಳೇಳ್ವ ಮಂದಹಾಸಂದೋರ್ಕುಂ |

ಉನ್ನತಚಾರಿತ್ರಳೊ ಮೇ

ಣನ್ನೆಯಗೀಳ್ವೆಣ್ಣೊ ಸರ್ವವಧುಗಳೊಳದರಿಂ || ೧೮ ||

ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೆಲದಿಂದೀಕೆಯನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿರಿ. ಮಸಣಗಿಚ್ಚು
ಪ್ಪೇರಾಹುತಿಯನ್ನೆಂತು ಪಡೆವುದು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಶರೀರದೊಡನಿವಳು ಹೋಗಲು ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ.

ಹನು—ದೇವ, ಈಕೆಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ದಂಡನೆಯನ್ನ ಪ್ಪಣೆಗೊಡಿಸು.

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನನುಮತಿಯಿಂದ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಹಾರಲು ಬಯಸುವೆನು.

ರಾಮ—ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಈ ಹದಿಬದೆಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನಪ್ಪಣೆ. (ಸ್ವಗತ) ಈಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು.

(ಪ್ರಕಾಶ) ದೇವಿ, ಇತ್ತ, ಇತ್ತ.

ಸೀತೆ—(ಸ್ವಗತ) ಹೃದಯವೇ, ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಅಡಿವಾವರೆಗೆರಗು.

(ಹೋಗುವರು)

ರಾಮ — ಹರೀಶ್ವರ, ಹನುಮಂತನು ನಾಯಕನಾಗಿರುವ ಪಡೆಯೊ
ಡನೆ ಹೋಗಿ ನೀನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಉಳಿದ ರಕ್ತಸರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಾಯು.

ಸುಗ್ರೀ—ದೇವನಾಣತಿ. (ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—ಎನಿದು, ನನ್ನ ಬಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಇದಿರಲ್ಲಿಯೂ ನಂಬದೆ
ಈಗ ಬಹುವಾನಿಸುವುದು? ತೊರೆದುದನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ.
ನನ್ನ ಯತ್ನವು ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಆಗುವುದು.

(ರೋಮಾಂಚದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬರುವನು)

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಚ್ಚರಿ ! ಅಚ್ಚರಿ !!

ರಾಮ—ಮಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಮುಗಿಲೊಡ್ಡಿ ನೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಇಂದ್ರ ಜಿತ್ತನ್ನು ಗೆದ್ದಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರೋಮಾಂಚವಿದ್ದುದಿಲ್ಲ. ಹೇಳು, ಹೇಳು. ಆವುದರಿಂದ ನಿನಗೀಯಾನಂದವೊಗೆಯಿತು ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನಾಣತಿಯಿಂದ ಕಡಲತಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ರಾಶಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು.

ರಾಮ—(ಆದರದಿಂದ) ಆ ಮೇಲೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಬಳಿಕ ಅತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿ ಯಂತೆ ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಮೂರು ಸರ್ತಿ ಬಳಸಿದಳು.

ರಾಮ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಬಳಿಕ ದೇವಿ ನಿನಗೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಪೊಡಮಟ್ಟು, ಹೀಗೆಯೆ ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸೆಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿ, ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರಿಗೂ ಇದನ್ನೆ ಹೇಳೆಂದು ನುಡಿದಳು. ಮತ್ತವಳಿಂ ತಿಂದಳು—‘ ಅಗ್ನಿದೇವನೆ, ನಿನ್ನಿದಿರಲ್ಲಿ ಪೂಣೈಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಒಯ್ಯುವಾಗ ರಕ್ಕಸನ ತೋಳು ಸೋಂಕಿತು ; ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಅವನ ತಲೆ ಸೋಂಕಿತು ’ ಬಳಿಕ ಸಂದೆಯಪಡದೆ ನೀರನ್ನು ಹೊಗುವಂತೆ ನೀರ ಹಗೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು.

ರಾಮ—ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಆ ಮೇಲೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆಗ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಶಂಖದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು.

ರಾಮ—ಆ ಮೇಲೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆಗ,

ಸನಿಯದೊಳೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋ

ಳ್ಳಿನಮಾಮನವದ್ಯಭೂಸುತೆಯ ನಿಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ |

ಅನಲಂ ಬರ್ದಿಲಮೊಗಂ ಮಿಂ

ಚಿನ ಮೆಯ್ಯಿಂ ದೇವನಕ್ಷಿಗೋಚರನಾದಂ

|| ೧೯ ||

ರಾಮ—ಆ ಬಳಿಕ ?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ನುತ್ತೆ,

ಆರಡಿವಂಬಲ್ಕುಸುಮಿತ

ಭೂರುಹನುಂ ತೊರೆದು ಪಾಯ್ಕು ಕವಿದಾಗಸದಿಂ |

ಪೇರಲರ್ವಳೆ ಬಿಳ್ಳತ್ತಾ

ನಾರಿಯ ಮೇಗಲ್ಲಿಯಗ್ನಿ ಕಣ್ಣುರೆಯಾದಂ

||೨೦||

ರಾನು—ಒಳ್ಳಿತು. ನಾನೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುವ. (ಇಬ್ಬರೂ ನಡೆವರು)

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)—(ದಿವ್ಯ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡುವರು)

ಆವಂ ಮೂಜಗಮಂ ನಿಜೋದರದೊಳಂ ಪೊತ್ತಾವಗಂ ಜೋಗದಿಂ

ಪಾವಂ ಪ್ರೇರಸಮುದ್ರದೊಳ್ಳಯನಮಂ ಮಾಡಿದರ್ಥನಂತಾವನಂ !

ಜೀವಂ ಹೋತ್ಯ ಹುತಾಶನಂ ಹುತಮೆನುತ್ತುಂ ವೇದಮುಂ ಪೇಳ್ಳುಮಾ

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕನೆ ನೀಂ ಸರೋಜನಯನಾ ವೈದೇಹಿ ತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ||೨೧||

(ಬೇರೆಯವರು ಹಾಡುವರು)

ಮದಜಲದಿಂದಿದ್ದೇಭದ

ಬಿದುಗಿವಿಸೀಗುರಿಯನಂಕಿಸುತುಮಾಗಸವೊ |

ಚ್ಚದ ಪದ್ಮಪರಾಗದೆ ಕೂ

ಡಿದೆಲರ್ನಿನ್ನಯ ರಣಾರ್ತಿಯಂ ನೂಂಕುಗೆ ತಾಂ

||೨೨||

ರಾನು—ಈ ಗ್ರಾಮರಾಗವನ್ನು ಹಿಂದಿಂದೂ ನಾವು ಕೇಳಿಲ್ಲ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಆಗಸವನ್ನು ನೋಡುವರು)

ರಾನು—ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ನೋಡು, ನೋಡು. ಹೊಳಪು ಹರಡಿದುದರಿಂದ ನೆಲವೂ ಬಾನೂ ಹೊಸತಾದಂತೆ ಕಾಣುವುವು.

ಮೇರುಶಿಖರಂಬೊಲೀ ಸೇ

ತೂರುನಗಂ ಕಲ್ಪಕಾನನಂಬೊಲಿ ವನಮುಂ |

ತೀರದ ಪೊಂಬಣ್ಣದ ಕಪಿ

ವೀರರ ಪಡೆಯಿಗಳಾಂತುದಿಮುಡಿ ಸೊಂಪಂ

||೨೩||

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ) ಸಗ್ಗಿಗರಾಣತಿಯಿಂದ ನಾನು ನಾರದನು ಬರುವೆನು.

(ಇಬ್ಬರೂ ವಿನಯದಿಂದ ನೋಡುವರು)

(ಹೊಕ್ಕು)

ನಾರದ—ಕಾರಣಮಾನುಷನಾದ ರಾವಣಾರಿಗೆ ಗೆಲ್ಲವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈಯಚ್ಚರಿಯನ್ನು ನಾವು ನಂಬಲಾರೆವು.

ನಾರ—ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನಚ್ಚರಿಯೇನುಂಟು? ಸೇವ್ಯರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ತಾವಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು.

ರಾಮ—ಓಹೋ! ಇದರಿಂದಲೇ ಅಂತಹ ಬೆಳಕು ಹರಿವುದು. ಭಗವಂತನನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾದ ನಾನು ಬೇರೆಯವನೆಂದು ಬಗೆವೆನು.

ನಾರ—ಇವನೇ ಸಿಡಿಲ್ಕುಡಿಯಂ ಪತಿ

ದಿವಿಜರ ಮಳೆಯಾಣ್ಣನಂತೆ ಮೇಘಾತಿಥಿಯಾ |

ತವೆ ಮೇಷನಿವನ ಪೇಳ್ವಪ

ನವದಾನಮನಕ್ಷರಾಂಗಮುನಿ ಕಜ್ಜಗಳೊಳ್

||೨೪||

ರಾಮ—ಬರ್ದಿಲರೊಡೆಯನಿಗಿರಗುವೆನು.

ನಾರ—ನೋಡು—

ಕರೆಗೊರಲಿಂದುರಿಗಣ್ಣಿಂ

ದುರದೊಳ್ಪಾವೊಡಮೆರನ್ನದಿಂದೀ ರುದ್ರರ್ |

ಶಿರದೊಳ್ಪಂದ್ರನ ಪನ್ನೊಂ

ದಿರೆ ಕಳೆಗಳ್ಳೊದಿಯಾಂಗುಮಯ್ದರ ಪುಡಿಯಿಂ

|| ೨೫ ||

ರಾಮ—ದೇವೋತ್ತಮರ್ಕಳಿಗೆ ಪೊಡಮಡುವೆನು.

ನಾರ—ಇವರು ವಸುಗಳು. ಇವರು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು.

ರಾಮ—ಲೋಕೋಪಕಾರನಿರತರಾದ ದೇವರ್ಕಳಿಗೆ ಮಣೆವೆನು.

ನಾರ—ಮನುವಂ ಮೊದಲೊಳ್ಳಶರಥ

ನನಿರಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳ್ಳಿ ಲ್ಕುಂ |

ಮನುಜೇಶರ್ಸಗ್ಗದ ಸೊಗ

ಮನುಳಿದು ನೀನಿತ್ತ ಪಿಂಡಮಂ ದಲ್ಯಾಗುಂ

||೨೬||

(ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಮಣಿವರು)

ರಾಮ—ನೀಂ ನೋಡ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂ

ತನ್ನಪ್ಪುವ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಂ ನೆರೆಯವನುಂ |

ನನ್ನಿಯನುಳಿಸಲೊರೆದನ

ದೆನ್ನಂ ಜೀವಿತದೊಡಂ ಮನೋನಿಶ್ಚಯದಿಂ ||೨೭||

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣಾ, ನನಗಿದೆಲ್ಲ ಕನಸಿನಂತೆ ಕಾಣುವುದು.

ರಾಮ—ಭಗವಂತನೆ, ದೇವತೆಗಳೂ, ರಿಸಿಗಳೂ, ಪಿತೃಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ನಾರ—ನಿನ್ನ ರಾಣಿಯಾದ ಸೀತೆಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಪ್ರಭಾವವೆ.

ರಾಮ—ಅದ್ಭುತದರ್ಶನವೆ ನಮಗಿದರಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ಆಕೆಯ ಮೆಯ್ಯ ಬೆಡಗಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂದೆಯವುಂಟು.

ನಾರ—ಆ ಬೆಡಗಿನ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀನರಿಯೆಯಾ ?

ರಾಮ—ಭಗವಂತನೆ, ನಾನರಿಯೆನು.

ನಾರ—ಮಹರ್ಷಿಪತ್ನಿಯಾದ ಅನಸೂಯಾದೇವಿಯ ವರದಾನ ದಿಂದಷ್ಟೆ.

ರಾಮ—ಆಹಾ ! ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗಿದು ಸಂದೇಹವ ನಿಂತಿತು ; ಆದರೆ ನಾನಾಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ನಾರ—ಆಕೆಯ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೊಡಗಿಯಾಗಿ ತೋರುವುದು ; ಎಂತೆಂದರೆ—

ಮಲಗುವ ಕಾಲದೊಳಂಟಿದ

ನೆಲವುಡಿ ಬಾವನ್ನ ಮಾಯ್ತು ಕುಚಮಂಡಳದೊಳ್ |

ನೆಲೆಮರದತ್ತಣಿನುದಿದೆಲೆ

ಗಲಕಾಲಂಕಾರಕಾಂತಿ ಸಮನಿಸಿತಾಗಳ್ || ೨೮ ||

ರಾಮ—ದೇವತೆಗಳಾಣತಿಯಂತಿರಲಿ. ನನಗೀಗ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದಿಯಾದ ನೀವೆ ಪ್ರಮಾಣವು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—(ಸ್ವಗತ) ಆಶ್ಚರ್ಯ! ನಾವು ಕಿಚ್ಚಿನ ಕಿಡಿಯಂತಿರುವ ನುಡಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದರೂ ಮಹಾದೇವಿ ಮುನಿಯಲ್ಲ.

ರಾಮ—ಭಗವಂತನೆ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಪಿತೃಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಏನನ್ನಾ ಜ್ಞಾಪಿಸುವರು.

ನಾರ—‘ರಾವಣನ ಹರಣದೊಡನೆ ನಿನ್ನ ವನವಾಸಕಾಲವು ಕೊನೆ ಗಂಡಿತು. ಅದರಿಂದ ದೇವಿಯೊಡನೆ ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರವನ್ನು ಹೊಗಬೇಕು’ ಎಂದು.

ರಾಮ—ಧನ್ಯನಾದೆನು.

ನಾರ—ಹಾಗಾದರೆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುತರುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನಾ ಜ್ಞಾಪಿಸು.

ರಾಮ—(ಗುಟ್ಟಾಗಿ) ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಹೀಗಿರಲು ನಾವೇನನ್ನು ಮಾಡ ಬಹುದು?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣಾ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ದೇವತೆ ಗಳೂ, ಪಿತೃಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಈಕೆಯ ಹದಿಬದಿತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು.

ರಾಮ—(ಪ್ರಕಾಶ) ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಮಹರ್ಷಿಯಾಣತಿಯನ್ನು ನೆರ ವೇರಿಸು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಆರ್ಯನಪ್ಪಣೆ. (ಹೋಗುವನು)

ನಾರ—ಆಹಾ ! ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ನೋಡು—

ರಾವಣನಂ ಕೊಂದೊಡನೀ

ತಾನಕಕೋದಂಡಮಿಗಳೆಲ್ಲರ ಪಗೆಯಂ |

ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಿಲ್ ರಘುಕುಲ

ಪಾವನ ಮುಗಿಲೊಡ್ಡು ದೊಡ್ಡಿಗೆಯಾದತ್ತಾದಂ

|| ೨೯ ||

ರಾಮ.—ಅದಕ್ಕಾದರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಕಾರಣವು.

(ಸೀತೆಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಬರುವರು)

ಸೀತೆ—ಈ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದು ; ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಸಂತೋಷವೇ. ಒಯ್ಯುವಾಗ ಎಂತೋ ಆ ದುಷ್ಟನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವೂ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವೂ ಉಂಟಾಯ್ತು. ಅಗ್ನಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವುದರಿಂದ ಆ ಪಾಪಿಯ ಮೆಯ್ಯೊಂಕಿನಿಂದ ಹಾಳಾದ ಗಾತ್ರಗಳು ಪರಿಶುದ್ಧಗಳಾಗುವುವು ? (ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಇತ್ತ ಬಾ.

ಅರವಂತೆಯಿಂದರಿತುಮಾ

ನರಸೀ ನಿನ್ನಂ ಸಮಂತು ಶಂಕಿಸಿದೆಂ ನ |

ಲ್ಲರನಗಲ್ಲ ಬೇರೆ ಪೆಣ್ಣ

ಳ್ತಿಯೊಳ್ವಶ್ವಾಸಕೆಂತು ಭಾಜನಮಪ್ಪರ್ || ೩೦ ||

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನರಿವನು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ನನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಲ್ಮೆಯಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದೊಳ್ಳಿತೆ ಆಯ್ತು; ಏಕೆಂದರೆ, ನಾವು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆವು.

(ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ವಿಭೀಷಣನು ಬರುವನು)

ವಿಭೀ—ದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ವಿಭೀಷಣಾ, ಲಂಕೆಯಲ್ಲೇನು ವರ್ತಮಾನವು ?

ವಿಭೀ—ಲಂಕೆಯ ಮಹಾಜನರು ದೇವನನ್ನು ಬಯ್ಯುವರು.

ರಾಮ—ಏನೆಂದು ? ಏನೆಂದು ? (ಕಳವಳದಿಂದ ನಿಲ್ಲುವನು)

ವಿಭೀ—‘ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳನ ಸೋಂಕನ್ನು ಶಂಕಿಸುವನು. ಮಿಶ್ರವಿಲ್ಲದ ಮಿಸುನಿ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದು. ಕತ್ತಲೆಯೆಂತು ದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಮಸುಳಿಸುವುದು ? ’ ಎಂದು.

ರಾಮ—ಈಗ ಜನರ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಳೆದೆನು.

ವಿಭೀ—ದೇವ, ಮಹಾದೇವಿಗೆರಗಿದ ನಾಗರಿಕರ ತಲೆಗಳನ್ನೂ ನಿಗುರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಮ—ಜಾನಕಿಯ ಮಹಿಮೆಯಂತಹುದೆಂದು ನಾನೇ ಅರಿವೆನು.

ವಿಭೀ—ನೋಡು. ದೇವನಾದ ಪೊನ್ನೋಡೆಯನ

ಬಾಂದೇರಿದು ಪುಷ್ಪಕವೆಸ

ರಿಂದೆ ನೆಗಳೆವಡೆದತ್ತು ಸುಗುಣೋದನ್ವ |

ಚ್ಚಂದ್ರಾ ಲೋಕಂಗಳ ನೊಳ

ಪೊಂದಿರ್ದೊಡಮಿನ್ನು ಮಾಸೆವೊಲ್ಪಿ ರಿದಿರ್ಕುಂ || ೩೧ ||

ರಾಮ—ಇದನ್ನು ದೆಸೆವಳ್ಳನಾದ ವೈಶ್ರವಣದೇವನಿಗೆ ಕಳುಹು.

ನಾರ — ಬೇಡ, ಬೇಡ. ಬಹುಕಾಲ ರಕ್ತಸನ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಮಲಿನ ವಾದೀ ವಿಮಾನವನ್ನು ದೇವಿಯೂ ನೀನೂ ಕುಳಿತು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಾಕೇತದಿಂದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹು.

ರಾಮ—ಯುಕ್ತವಿದು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಮೊದಲು ದೇವಿಯನ್ನು ರಥ ವನ್ನೇರಿಸು.

ಲಕ್ಷ್ಮ—ಅಣ್ಣನಪ್ಪಣೆ.

ಸೀತೆ—ಹಂ.

ರಾಮ—(ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ)

ರಾಮನೆನಾಂ ದಿಟಂ ಸುದತಿ ಮಾಯಿಗನಾ ದಶಕಂಠನಲ್ಲು ದ
ಲ್ಕಾಮಿನಿ ನಿನ್ನನೇರಿಸುಗುಮೆನ್ನನುಜಂ ರಥಿಯಲ್ಲು ಯಾನಮಂ |
ಸಾಮದ ಮಾತದಿರ್ಕೆ ಸರಸೀರುಹಪರ್ಣದ ಸೊಂಪನಿಕ್ಕುವೀ
ಕೋಮಳ ಹಸ್ತದಂಗುಳಿಯೊಳಿದಪುವಲ್ತೆ ಲಸದ್ವಿಭೂಷಣಂ || ೩೨ ||

ಸೀತೆ—ಅಚ್ಚರಿರನ್ನಗಳಿಗಿದೊ ಕೆಯ್ಯುಗಿವೆನು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನೆಂತು ಈಗ ನಿಜವಾಗಿ ಆರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದೆನು?

ಲಕ್ಷ್ಮ—ತಾಯೇ, ದಂಡಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಾಣತಿಯಿಂದ ನಾನು ಹೊಂಗೆ ಹೊರಮಡಲು,

ರಕ್ಷಿಪುದೆನ್ನಂ ನೋಂಪಿಯೆ
 ದಕ್ಷಂ ಕಣೆಯಲ್ತು ಸಾಕ್ಷಗಟ್ಟೀವರೆ ನಿ |
 ನ್ನಕ್ಷತಮಾಯ್ತೀ ಮಾತು ತಿ
 ತಿಕ್ಷೆಯನಿಡು ತಪ್ಪೊಳೆನ್ನ ನಿನ್ನಡಿ ಶರಣಂ ||೩೩||
 (ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಸೀತೆ—ಕುಮಾರ, ಏಳು, ಏಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ರಕ್ಕ
 ಸನ ತಲೆಸೋಂಕಿಂದ ಕೆಸರಾದ ನನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನದಿಂದ
 ಪರಿಶುದ್ಧಗಲಾದುವು.

(ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಅತಿಮೂಢನುಷಮಾದಿವರ
 ಕೃತಿಮಹಿಮೆಯನಿಂದು ಕಂಡೆವೊರ್ವಂ ತೊರೆದಂ |
 ಧೃತಿಯಂ ದೇವಂ ಸತಿಯುಂ
 ಹುತವಹನೊಳ್ತಳಿದಳಿಲ್ಲಮಾಣಂ ಕಂದಂ ||೩೪||

ನಾರ—ರಾಮಭದ್ರಾ, ಅಗ್ನಿದೇವನೇ ನಿನಗಿಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾದನು.
 ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಶಂಖದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗುವುವು. ಎಲ್ಲರು ಬೆಕ್ಕಸದಿಂದ
 ನೋಡುವರು)

ನಾರ—ರಾಮಭದ್ರಾ, ತಾವು ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು
 ನಿನಗೆ ಹೊರವಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುವರು.

ರಾಮ—ದೇವಿ ವೈದೇಹಿ, ಬಾ.

ಮೊಡವಡು ದೇವರ ಶಾಸನ
 ದೊಡನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ದಿವ್ಯಮುನಿವರ್ಯಂಗೀ |
 ಗಡಿವಂ ವೇದಕೆ ಮೇಣ್ಣೊಂ
 ಬೊಡೆಯನ ಗಾಂಧರ್ವವಿದ್ಯೆಗಾಸರೆ ದೇವೀ ||೩೫||

(ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸುವನು)

ಸೀತೆ—ಈಗ ಪತಿವೇವನ ಕೆಯ್ಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಉಂಗುರವು ಭೂತಾರ್ಥವನ್ನರುಹುವುದು. ರಕ್ತಸನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುವೆನೆಂದು ನನಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಯ್ತು.

ರಾಮ—ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ರಕ್ತಸಿಯ ಕಪಟದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದ ನನಗೀಗಾಶ್ಚರ್ಯಚೂಡಾಮಣಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿತ್ತಿತು.

ನಾರ—ರಾಮಭದ್ರಾ, ನಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವೆನು ನಿನ್ನಿಗಿನ್ನಾವ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನೊದಗಿಸುವೆನು ?

ರಾಮ—ಧನ್ಯನಾದ ನಾನಿದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನನ್ನು ಬಯಸುವೆನು ಹಾಗಾದರೂ ಇದಿಷ್ಟು ಭರತವಾಕ್ಯವಾಗಲಿ:—

ಸುರಪಂಗಾವಗವಿವಾನ ಮಂತ್ರಶುಭಹವ್ಯಂ ತರ್ಕೇ ಸ್ವಪ್ನಾಷ್ಟಿಯಂ
ಮರಲಂಬಂ ಪಳವಟ್ಟಿಯೊಳ್ಳರೆಯದಿರ್ಕುರ್ಕಿಂ ಸರಲೋನೆಯಂ |
ಅರಸರ್ಕಳ್ ನೃಪಧರ್ಮದಿಂದರಸುಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಂಗಳೊ
ಳ್ಳೊರೆದಂತಸ್ತಮವಂ ಪ್ರಸಾದಗುಣಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಗೆ ಜಾಣೆಲ್ಲರಾ || ೩೬

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು)

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತಮಾದ ಶಕ್ತಿಭದ್ರ ಮಹಾಕವಿಯ
ಕನ್ನಡ ಚೂಡಾಮಣಿ ನಾಟಕದೊಳೇಳನೆಯಂಕಂ ಮುಗಿದುದು.

|| ಇಂತು ಕನ್ನಡದೊಳಾಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ ಮುಗಿದತ್ತು ||

ತಿದ್ದುಪಡಿ:—

ಪುಟ ೪೦-ಪಂಕ್ತಿ ೬. ಗೆನ್ನಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗೆನ್ನಯ ಎಂದು ಓದುವುದು

